REVISTA
COLECȚIA SCIENCE FICTION
///// 5.1
noiembrie 2019 / 20 Lei

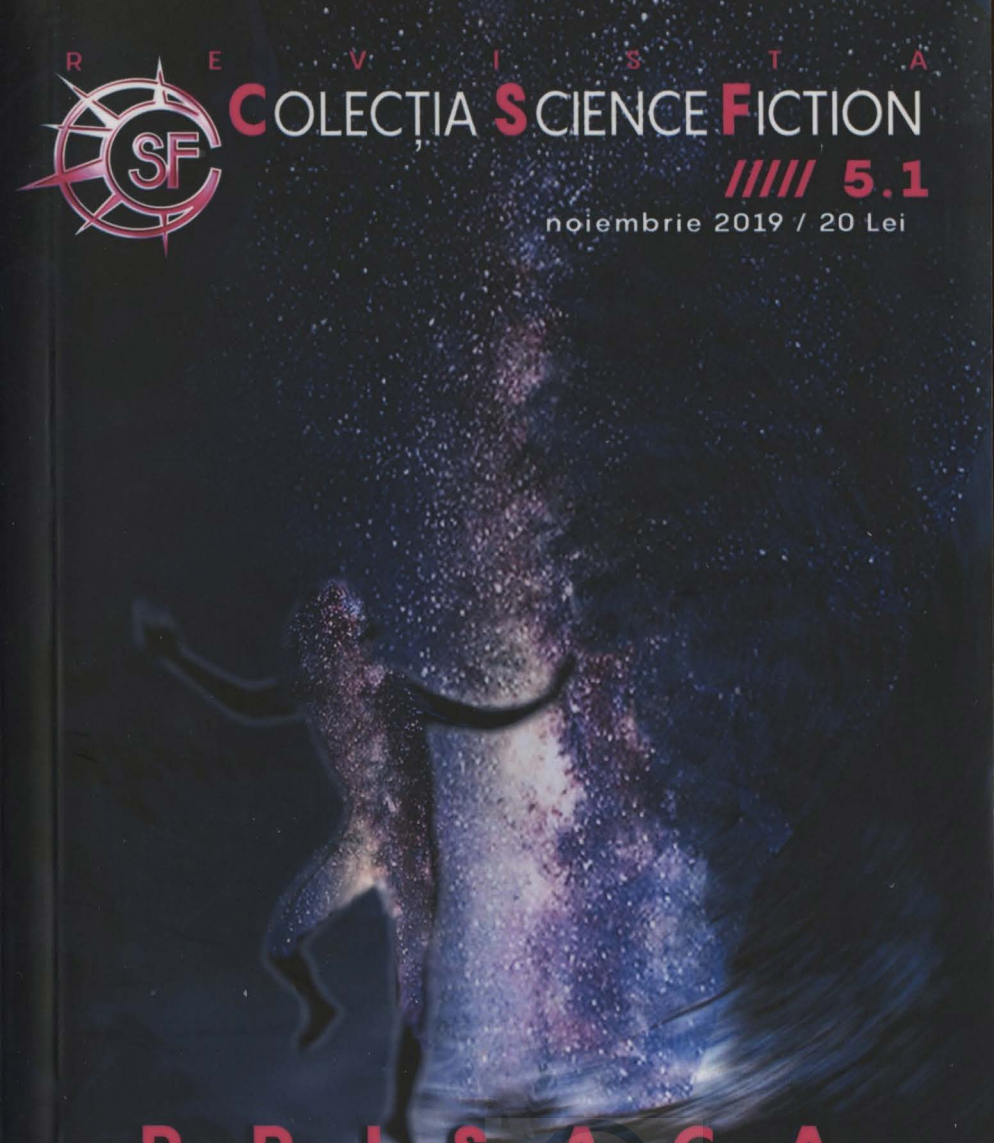

PRISACA

MIRCEA LIVIU GOGA

GEORGE LAZĂR . ROBERT GION . ANAMARIA BORLAN
MARIA BUBOC . CORNEL BĂLAN . GABRIEL GROSU
AUREL CĂRĂȘEL . DODO NIȚĂ . DAN POPESCU
CONSTANTIN D. PAVEL

Cititorii de SF sunt...

de Constantin D. Pavel

#inteligenți

...pentru că sunt în măsură să decodifice idei științifice cu o mai mare ușurință, tocmai fiindcă au o bază științifică solidă dobândită în anii de școală, în anii de formare profesională, dar mai ales în urma lecturilor personale, unii molipsindu-se de literatura de popularizare științifică citind SF – alții parcurgând procesul în sens invers.

...pentru că au învățat matematică, fizică, astronomie, biologie, chimie, antropologie, filosofie, genetică, robotică, automatizări, inginerie, IT, geografie, anatomie, meteorologie, hidrologie, geologie etc.; e-adevărat, poate câte puțin din fiecare domeniu, dar suficient de mult încât să poată gusta plăcerea lecturării unui text science-fiction.

...pentru că izbutesc să se entuziasmeze în fața unei idei „de necrezut", în spatele căreia se ascunde, de fapt, o ipoteză științifică ce poate conduce la o descoperire majoră într-unul sau mai multe domenii științifice.

...pentru că interacționează cu autorii de literatură science-fiction, sunt curioși, pun întrebări, sunt dornici să afle mai multe și se adună laolaltă în grupuri care au ca liant iubirea pentru SF, dezvoltând domeniul și oferind o mulțime de idei bune autorilor lor preferați.

...pentru că se implică permanent în răspândirea informațiilor din cărțile pe care le citesc și fac asta cu altruism și pasiune.

#logici

...pentru că nu înghit pe nemestecate explicațiile simpliste ale anumitor autori și sapă adânc după ordinea desfășurării evenimentelor potrivit legilor descoperite de oamenii de știință.

...pentru că își folosesc mintea și gândesc atunci când întâlnesc o ipoteză nouă, caută să afle date științifice legate de ea, făcând corelații cu mai multe domenii, dacă este cazul, pentru a-și da seama dacă ceea ce le servește autorul se susține sau nu se susține, din punct de vedere logic și științific.

...pentru că se implică în mod activ și sesizează fără nicio reținere autorul/editura în cazul în care întâlnesc în text o fractură de logică, dovedind că au o gândire analitică, ascuțită și tenace.

#pozitivi

...pentru că le place să afle despre multitudinea de viitoruri posibile, zugrăvite de scriitorii de SF, tocmai fiindcă ei cred că poate exista un viitor mai bun.

...pentru că, chiar și atunci când citesc o distopie, fac asta într-o cheie pozitivă, căutând motivele adânci ale situației tragice, tocmai pentru a putea preîntâmpina, în viața reală, un asemenea scenariu.

...pentru că împărtășesc cu bucurie și enormă plăcere, prietenilor și cunoscuților lor, informații despre cum o să fie în viitor lumea, umanitatea, omenirea, entuziasmându-se la „ce-o să vină" și demonstrând, logic, că ceea ce trăiesc acum este viitorul descris de autorii de literatură science-fiction în operele scrise cu un secol sau cu decenii în urmă.

...pentru că oferă argumente clare, științifice, logice, că oamenii și omenirea o vor duce mult mai bine în viitor; își susțin cu tărie credința pozitivă și recomandă celorlalți cărțile SF care le vor forma și lor o părere pozitivă despre viitor.

Prisaca

de Mircea Liviu Goga

Prietenului Dan Ninoiu și cuvioaselor sale proze fantastico-duhovnicești

Venise primăvara peste pripoarele vârstate de viroage puțin adânci, ce-și împleteau dârele părăsite deja de șuvoaiele topite din fostele zăpezi ale muntelui, până către capul micului sat cu nume năzdrăvan, aciuit într-o vale rotundă ca o găleată, la întretăierea drumurilor negustorești. Venise primăvara, iar odată cu ea, păsările ce cuibăreau, florile ce se deschideau și albinele care trudeau să adune din cupele lor colorate nectarul cel neprețuit. Și tot pentru că venise primăvara, Moș Nichifor, prisăcarul ce locuia mult departe de sat, sub pădure, singur-singurel, a luat-o într-o zi încet pe cărarea subțire care-l lega de lume. Se ducea în sat să-și cumpere cele de trebuință de la prăvăliile știute, ținute de săteni mai cu dare de mână și în care, adesea, prețul se fixa după îndelungate tocmeli în care contau, mai abitir decât banii, vorba bine așezată și chezășia pe care-o oferea fața mușteriului. Moșul n-avea bani, că rareori se nimereau în chimirul său asemenea minunății, însă căra cu sine un burduf plin cu cea mai aleasă miere a anului trecut, lucru, firește, peste măsură de truditor, povara nefiind dintre cele ușoare; totuși, în ciuda anilor pe care-i adunase, unde te-ai fi așteptat să-l găsești gârbov și pierit, îl puteai zări pășind țanțoș, cu privirea dârz ațintită nu spre locul de călcătură, ci

spre zarea albastră și spre linia caselor satului care se sumețeau ici-colo din verdeață. De te-ai fi uitat la el din spate, ai fi zis că e vreun băietan venit de la arie, ce pășește grăbit și fără ocolișuri spre casă, așteptându-se să găsească, frumos așternut peste ștergarul curat, prânzul pregătit de mamă, de vreo surioară sau de nevasta tinerică și harnică. Așa i s-a părut și lui Sofronie, negustorul de pe prima uliță, cum faci în dreapta, care la început nici nu l-a recunoscut. Abia după ce au ajuns față-n față, omul a căscat gura a mirare:

— Măi, Nichifor, parc-ai întinerit! Ia să te văd, că nu ne-am mai întâlnit de-astă toamnă!

Ce-i drept, fața moșului era tot cam cum fusese, zbârcită și oacheșă, iar părul tot alb și în neorânduială, dar moș Nichifor parc-ar fi căpătat de undeva o putere nevăzută care-i dădea aripi. Din vorbă-n vorbă, din una-n alta, s-au tocmit ei o vreme pe-un sloi mare de slănină și-o coșarcă de făină, negustorul plângându-se de vremurile grele, iar Nichifor îmbiindu-l să guste mierea cea din burduf, până când ajunseră să cadă la-nțelegere.

— Ehei – a oftat atunci negustorul – dacă muierea mea ar fi sănătoasă, altfel ar merge treaba: aș pleca eu să cumpăr marfă ieftin și-ar rămâne ea la tejghea. Dar așa, sunt nevoit s-o cumpăr la preț îndoit de la cei care pot să mi-o aducă-ncoace...

Nichifor s-a mirat auzindu-l și i-a cerut deslușire. Așa a aflat că muierea omului căzuse-n iarnă prin pod călcând tocmai unde se slăbise o pârdalnică de scândură, își frânsese piciorul și nu se știe de ce, acesta nu i se mai vindecase nici pân-acum. Dar unde nu fusese cu ea? Ajunsese sus, la schit: preacinstitele fețe bisericești se rugaseră o săptămână-ncheiată pentru însănătoșirea bietei femei și scormoniseră după leacuri tainice spre a o ajuta întru tămăduire; fusese la babe doftoroaie care-i dăduseră fierturi de care mai de care ierburi, ca să nu mai vorbim de prișnițele fierbinți ce-o făcuseră să țipe de usturime; ba chiar o dusese la oraș, la un doctor adevărat cum s-ar zice, dar totul se dovedise în van. Bani aruncați și vreme pierdută.

— Ei, – i-a spus atunci moș Nichifor – iacă, am un leac potrivit pentru muierea ta.

Și a scos de sub dulamă o sticluță.

— Dă-ncoace un păhărel, că-i leac tare, nu-ți dau toată sticla.

Și sub privirile uimite ale omului, a lăsat să curgă pe fundul paharului un lichid maroniu și subțire, preț de numai o-nghițitură.

— Atât? a făcut acesta ne-ncrezător.

— Doar atât! a încuviințat cu voce aspră moș Nichifor. Dă-i-l să-l bea chiar acum, iar de s-o face bine, ne-nțelegem noi de vreo plată.

Negustorul, mai cu voie, mai de obrazul moșului, s-a dus cu paharul în spate, unde, peste curte, își avea ridicată casa în care trăia și s-a întors după câteva clipe cu el gol.

— Na! i-a zis cu năduf lui Nichifor. I-am dat-o. Otravă de-ar fi – și tot i-ar fi mai bine decât îi e acum.

— Nu-i otravă, nene! a râs de-a binelea moșul. Mă-ntorc mâine pe-aici și mai vedem cum se simte...

După ce-a ieșit din prăvălie, moș Nichifor a mai trecut pe la alți doi sau trei precupeți să cumpere cele trebuincioase, tocmindu-se cu singura monedă pe care o avea la îndemână: mierea de albine. Târziu, a ajuns la hanul ce se ridica în celălalt capăt al satului, chiar în răscrucea unde, din drumul mare, se abătea poteca spre schit. Hangiul l-a primit morocănos, cu o figură posacă și o uitătură chiorâșă care l-au mirat pe Nichifor.

— E-nchis.

— Cum asta?

— Băiatul meu zace de lingoare – l-a lămurit omul. Trebuie să dăm cu var peste tot, așa cere legea.

— Ei, și? O cămăruță tot s-o mai găsi.

— Nu se poate. N-am vreme de tine. Am trimis după călugări, poate au ei vreun leac, cine știe? Sau măcar să-i dea ultima-mpărtășanie...

— Ca să vezi! a râs moș Nichifor. Am picat la țanc! Ia dă-ncoa' paharul ăla!

Și a scos iar sticluța din dosul dulamei ponosite. A turnat iute din ea câțiva stropi, apoi a-mpins paharul către hangiu.

— Du-te repede și dă-i să bea. Mă jur pe mântuirea sufletului că-n două ceasuri e sănătos tun!

— Ce-i asta?

— Leacul, nene! În două ceasuri, mă pun zălog!

Și în timp ce hangiul ieșea clătinând din cap, cu paharul în mână, moș Nichifor și-a tras un scaun și s-a așezat, trântind alături burduful de miere ajuns aproape gol și papornița plină cu lucrurile târguite. Hangiul s-a întors și l-a lăsat o vreme în pace; apoi a scos ceva șuncă, pâine și o butelcă cu vin. I le-a pus pe masă și și-a văzut de ale lui. Moșul a mâncat tacticos, udând cu vin inima bucatelor, apoi, uitându-se la soarele ce sta să apună, i-a zis:

— Hai, omule, du-te și vezi ce face băiatul.

Dar n-a mai fost nevoie, că tocmai atunci a apărut pe ușă muierea hangiului, ducând de mână un băietan ca la vreo doisprezece anișori, slăbuț, încă palid, dar vioi și cu ochi curioși, cu care-l iscodea aproape fascinat pe moș Nichifor.

— Iaca poznă! râse moșul. Te miri că s-o fi făcut sănătos?

Hangiul căscase ochii cât cepele și o bucurie abia îndrăznită i se lățea pe față.

— Ionuț, puiule! Ți-e mai bine?

Acesta a dat din cap a încuviințare și a zâmbit.

— Mi-e bine, tată!

— Ei – a intervenit moșul și a ridicat un deget către hangiu. Acum mă primești peste noapte? Dar să știi că tot va trebui de mâine să dai cu var, că dac-așa-i legea?

Hangiul l-a găzduit, ba încă i-a dat cea mai bună cameră pe care o avea, cea în care nu poposeau decât boieri de rang înalt sau domni cu obrazul subțire de pe la oraș, cu toate că rar se nimerea pe-acolo vreun asemenea mușteriu, iar a doua zi, văzând că băietul e tot mai în putere și mai plin de viață, a scos o pungă și i-a vărsat din ea moșului patru galbeni nou-nouți și zimțați pe deasupra. Iar când moșul tocmai pleca, abia atunci

s-a arătat la ușă o cuvioasă față bisericească dintre cele care sălășuiau la schit, aducând cu sine o carte groasă însăilată între pagini cu semne din panglici brodate, ca să știe cam de pe unde să-i citească băiatului vreo moliftă ori vreun acatist, cum al sfântului Efrem, de-o pildă, sau cel al sfântului Ciprian, mânțuitor de vrăji, blesteme și de oricare lucrare diavolească. A fost întors cu blândețe de către hangiu, dar îndrumat să se roage pentru sănătatea tuturor celor din casă, lucru pentru care a primit un pitac, să nu-i fie supărare că fusese degeaba pus pe drumuri. Omul sfânt a luat moneda, cu toate că nu părea tocmai mulțumit și a pornit înapoi către schit, iar moș Nichifor, întorcând spatele tuturor, a tăiat în două satul și a ajuns iar la primul prăvăliaș cu care se tocmise mai deunăzi.

— Ei, ce-ți face nevasta? i-a zis acestuia, în loc de bună ziua.

— Moșule, prost am fost că nu te-am crezut, că, zău, e mare mirare! S-a dat jos din pat și a pășit pe piciorul beteag la fel ca pe cel sănătos! Acum umblă iar prin pod să așeze niște fuioare, dar calcă mai cu grijă, nu ca atunci. Când o să coboare, o s-o vezi și dumneata. Ce să-ți dau pentru binele ce mi l-ai făcut? Ia asta, de ți-o fi de ajuns!

Și i-a împins moșului o punguță frumos brodată unde acesta a găsit, pipăind-o, tot patru monede care, zimțate cum se simțeau prin lucrătura pânzei, păreau aidoma galbenilor primiți de la hangiu.

— E aur, nu te gândi că vreau să te-nșel – l-a asigurat negustorul. Da' mai vino și dumneata mai des, că multă lume ar avea nevoie de leacul ăsta pe-aici! Am un văr înspre Soceni, nu-i chiar de-aci, din Maimoț, și are așa, ca o gălbinare, da' una de-l macină rău, abia de mai poate să se dea jos din pat. I-o folosi leacul ăsta?

— Ei, folosește, sigur că folosește – a lămurit Nichifor, – dar nici eu nu pot să mă duc creanga, din om în om, mai am și eu masă și casă și lucruri de făcut și-ndreptat. Știi ce? Să nu spui că n-am inimă și că la alții nu gândesc ori că nu-mi plec sufletul la durerea lor. Adu-l aici pe vărul dumitale și eu voi veni iar

de azi în șapte zile. Și mă jur pe sfânta cruce că ți-l pun pe picioare mintenaș.

Bucuroasă s-a arătat de pe scară și femeia omului, care nu mai știa cum să-i mulțumească moșului că nu rămăsese beteagă. Nichifor le-a mulțumit și el și, cu multe plecăciuni, când dintr-o parte, când din cealaltă, s-au despărțit.

Au trecut pe rând cele șapte zile, iar când moșul s-a întors în sat, s-a trezit că nu-l aștepta doar un bolnav, ci vreo zece, dintre cei care auziseră despre leacul său minunat, că așa e la țară: vestea merge din gură-n gură, că n-are altă treabă, iar cine aude o tărășenie, se grăbește s-o împărtășească iute cu un vecin, în devălmășie cu vreo cinzeacă. Moșul venise aducând sticluța și s-a pus pe-mpărțit la toți din lichidul maroniu și unsuros – unuia trei picături, altuia douăzeci, după cum chitea el că-i mai de trebuință fiecăruia pentru boala de care suferea – iar mai târziu hangiul l-a primit ca pe-un rege și l-a ospătat, că de, doar îi scăpase copilul de la moarte și orice i-ar fi dat, tot dator se simțea. Nichifor a plecat a doua zi dis-de-dimineață către prisacă, având chimirul plin de bani cum nu agonisise el niciodată, cu tot neamul laolaltă, și preaslăvit de mulțimea bolnavilor ce se tămăduiseră. A promis că tot la șapte zile va veni acolo, dar, chitind lucrurile mai bine, le spuse că de data viitoare va trage mai degrabă la han, ca să aibă unde să se așeze bolnavii, să nu-l aștepte mereu în drum.

Zilele au mers înainte, iar moșul aduna, când apărea prin sat, o mulțime de lume. Într-o seară, socotind că află ceva taine, hangiul l-a tot îmboldit să mănânce, dar mai ales să bea. S-a așezat, la sfârșit, alături și l-a întrebat:

— Măi, moș Nichifor, da' de unde ai mata leacul ăsta nemaipomenit? Că până și călugării de la schit ți-au luat seama. Lumea nu se mai duce pe la ei cum se ducea și vine la dumneata, aici, s-o scapi de belele...

— Ehei – a râs atunci Nichifor, – da' ce știu ei, bieții? Doar cântă și fac mătănii, dar la altele câte sunt, ce să se priceapă?

— Nu vorbi așa – l-a întors hangiul. Ei fac treabă dumnezeiască și nu pot spune că n-au vindecat destui oropsiți! Mai ales din cei năpăstuiți de vrăji și demoni, Maica Precistă mi-e martoră că am fost odată la schit, când au scos, numai cu vorbă duhovnicească, trei draci dintr-o muiere, păcatele mele, că și acum mă ia cu fiori când mi-aduc aminte!

— Ai dreptate, dar pentru boala trupului tot leacul meu e mai bun.

— Păi cum așa? Cine te-a ajutat să-l faci?

— Iaca, albinele.

— Leacul tău e făcut de ele?

— De ele și de mine! a râs moșul. Dar nu orice albine fac asta. Uite, ți-o spun, că te văd vrednic și om cinstit. Am dintre toate un știubei anume, mai spre pădure, că albinelor de-acolo nu le prea place să stea cu celelalte. Ele și numai ele pot face leacul.

— Le ai de mult?

— Nu prea. Doar din iarnă.

— Păi, albinele iarna dorm, stau în stup.

— Astea nu. Astea au venit astă-iarnă, când toate celelalte dormeau, cum spui dumneata. Au venit așa, – a mustăcit moșul – de sus.

— Cum, de sus? De la Dumnezeu?

— Păi, eu știu? De sus, ce să-ți spun?

— Și n-ai decât un stup cu ele? Nu s-au înmulțit?

— A, nu. Nu cred. Unul am – și ajunge. Degeaba mă descoși, că mai multe nu m-aș pricepe a-ți spune.

Hangiul a mai încercat și atunci și în alte dăți să-l tragă de limbă, dar pas de-a mai scoate ceva de la Nichifor. A venit vara, iar moșul ajunsese putred de bogat – cu toate astea, nu-și cumpăra nimic mai mult decât cele trebuincioase și umbla în aceleași haine peticite știute de toți. Pe la schit prea puțină lume mai cugeta să treacă și, unde călugării până atunci avuseseră tot ce-și putuseră dori, căci daniile veneau cu ghiotura de la cei vindecați prin ajutor dumnezeiesc, de la o vreme, de când

moșul găsise leac pentru toate bolile pământului, au început, sărmanii, să ia seama că bucatele din cămări se cam împuținaseră, iar despre bani, ce să zic? Se uitau lung în cutia milei și ajunseseră să binecuvânteze ziua când se mai alegeau cu vreo firfirică. Și unde odinioară cele din cutia milei se orânduiau săracilor, acum ajunseseră abia să mai ogoiască foamea preacinstitelor fețe bisericești, care posteau nu doar în zilele sorocite de călindar, ci și-n celelalte, cele care ar fi fost cuvenite și potrivite ospețelor.

Luând astfel seama la propria nefericire, s-au strâns într-o seară, cu două ceasuri înainte de Vecernie, și și-au dat cu presupusul în fel și chip despre cum ar putea face să se reîntoarcă belșugul în schit. Unii se gândiseră să ceară ajutor de la Mitropolie, alții să meargă prin sate mai des și să dea iertarea tuturor păcatelor acelora care-i vor milui cu prinos, ba chiar vreo doi au propus, lucru nemaiauzit în vremea aceea la un schit, să se apuce să facă și dânșii negustorie cu tot felul de cruciulițe, iconițe sau șiruri de mătănii sfințite și binecuvântate, pe care ei înșiși să le migălească, ori asta nu era tocmai de șagă, deoarece niciunul dintre ei nu dovedise vreodată vreo aplecare către asemenea dibăcii. În cele din urmă, egumenul, mai cu scaun la cap, s-a ridicat și le-a zis:

— Văd eu bine că nu putem găsi astfel dezlegare la toate acestea. Eu aș zice că lucrul cel mai bun ar fi să putem afla cumva taina moșului, să vedem de unde are cunoașterea despre elixirul acela și din ce anume e săvârșit. Și aș mai zice că n-ar fi rău ca unul sau doi dintre noi, aleși din cei mai tineri, să meargă la prisacă și să tragă cu ochiul și cu urechea la ce face pe-acolo afurisitul de Nichifor, că prea ne-a sărăcit, de mai e puțin și ne duce la pieire sau la părăsirea sfântului lăcaș!

Acestea fiind zise, ochii fețelor bisericești s-au mai luminat și, înțelegându-se între ele, au pus cu cale că Zenobie și Antonie, încă ucenici și în deplinătatea tinereții și puterilor, având ochi limpezi și auz ascuțit, ar fi cei mai potriviți să se înhame la o asemenea treabă însemnată, veghind când unul, când ce-

lălalt, în preajma prisăcii. Și chiar a doua zi, Zenobie a pornit pe drum.

Multă vreme s-a uitat el către casa moșului, pitit după tufișurile din marginea pădurii, dar – ce să vadă? Nichifor trăbăluia pe lângă casă, mai intra, mai ieșea, mai dădea ceva pită la doi dulăi care se pripășiseră pe-acolo, mai se ducea pe la prisacă și se uita la știubeie, să fie totul în bună orânduială...

A stat el, Zenobie, până către apusul soarelui, apoi s-a întors cu grăbire la schit, dar n-a prea avut ce să spună. A doua zi a venit rândul lui Antonie să stea de caraulă, dar nici acestuia nu i s-au arătat mai multe. Tot așa, în toată săptămâna; doar duminică, venindu-i iar lui Zenobie rândul la iscodit, a băgat de seamă că moșul s-a apucat să umble la un știubei aflat ceva mai departe de restul stupilor și a scurs ceva din el într-un căuș. Apoi a intrat în casă și n-a mai apărut decât spre seară, dar nu pentru a face un lucru anume, ci doar spre a sta pe prispă și a se uita la cerul care se întuneca de-a rândul.

Egumenul s-a gândit o vreme, auzind acestea, mai ales că aflase de la hangiu ce spusese moșul la beție. L-a chemat pe Antonie și i-a dat poruncă, așa încât, în dimineața următoare, când moșul avea să coboare iar în sat, la lungul șir de bolânzi ce-l aștepta la han, să intre hoțește în casa acestuia și să scormonească pe-acolo, doar-doar o găsi câte ceva lămuritor. Iar Antonie, plin de zel, n-a stat pe gânduri: cum a pornit Nichifor spre sat și l-a pierdut din priviri, cum a și intrat în casă, mai cu seamă că dulăii erau legați, să nu ia urma moșului; și a scotocit el în stânga și-n dreapta, negăsind nimic altele decât o masă, un scăunaș cu trei picioare și un pat rostuit din crenguțe și paie, așternut cu două velințe. S-a întors la schit și i-a spus despre toate egumenului. Acesta a cugetat iar ceva vreme, apoi i-a adunat la sine pe ceilalți monahi și le-a grăit:

— Văd că nu-i nimic de aflat. Mâine, ucenicii nu vor mai veghea ziua. Vor merge seara, îi dezleg de trebuința de-a fi aici la Vecernie, la Miezonoptică și la Utrenie, iar dimineața, înaintea Sfintei Liturghii, să se înfățișeze și să ne spună ce-au văzut!

Și din prima seară cei doi ucenici, când unul, când altul, au vegheat până-n zori lângă casa moșului, dar acesta stingea din vreme opaițul și părea că toată noaptea doarme dus. Asta până sâmbătă, când a venit rândul lui Antonie să facă de strajă...

Era lună plină – o lună luminând ca ziua, poleind casa, prisaca, poiana și vârfurile înalte ale copacilor pădurii ce fremăta ușor. Antonie s-a arătat destul de isteț să se apropie tiptil, venind dimpotriva adierii răcoroase, ca să nu-l simtă câinii. A stat când pe brânci, când tolănit lângă gardul de nuiele-mpletite ce despărțea curtea moșului de prisacă și a așteptat acolo, temător, neștiind dacă se va petrece ceva și cam ce anume. Într-un târziu, a fost gata să ațipească. L-a trezit ușa casei dată de perete și, ridicându-se oleacă din iarbă, l-a zărit pe Nichifor, gol pușcă, mergând cu pași rari către primii stupi, pe care i-a ocolit parcă nerăbdător. Cu răsuflarea oprită, Antonie l-a urmat pe lângă gard, mergând în patru labe, înfrângându-se să nu geamă sau să mormăie vorbe păguboase pentru mântuirea sufletului său când dădea de spini sau urzici, și s-a oprit în clipa în care moșul a depășit prisaca, ridicând brațele goale către cer. De spunea ceva sau nu, ucenicul n-a avut știre, că era prea departe. Dar fie că a spus ori nu, deasupra de locul în care stătea a părut că s-a aprins cerul și o puzderie de lumini colorate a prins a se urzi în jurul lui Nichifor și a-i da târcoale. Acesta s-a apucat să dănțuiască, mai întâi încet, ca într-un ritual din cele vechi, apoi tot mai repede, învârtindu-se vioi în jurul ultimului știubei aflat la ceva distanță de celelalte. Bietul Antonie l-a urmărit o vreme, cu răsuflarea tăiată, cum se rotea și dădea din mâini ca un nebun, diavol nu alta, arătându-și toate cele bărbătești în lumina curată a lunii, până când un zumzet sălbatic a răsunat dinspre știubei și un nor negru de albine întârâtate s-a năpustit afară pe urdiniș, înălțându-se, amestecându-se cu luminițele colorate sosite de nicăieri și formând un vârtej de neînchipuit; apoi toate, albine și lumini, s-au așezat pe trupul moșului, ferecându-l într-o armură vie, mișcătoare și fermecată. Mișcările lui Nichifor s-au făcut atunci mai dulci, mai alunecoase, mâi-

nile ridicate cântau către cerul nopții o bucurie neînțeleasă, o bucurie seducătoare care-l amețea până și pe ucenicul ce privea totul năuc, cu gura uitată deschisă; un dans nupțial plin de gingășie și fervoare, deopotrivă învârtejat și mângâietor, ca un sărut dat vântului, cerului și piscurilor negre ale munților.

Lui Antonie i s-a părut că băierile timpului s-au dezlegat, că s-au dat în lături și că tot ceea ce vede e o amintire a lui, adâncă, suflată deodată de praful vremii așternut peste străvechea năzărire a unor eoni tainici în care oamenii se aveau fârtați cu toate făpturile lumii, vremuri în care hainele de pe trupurile lor nu erau făcături părăsite de viață, ci alcătuiri vii și supuse gândului lor, când fiarele pădurii îi cuprindeau, în firea iernii, nu pentru a-i sfâșia, ci pentru a-i încălzi și hrăni, paserile îi ridicau în slavă și-i învățau să zboare, iar peștii și arătările azi nemiloase ale mării, îi purtau în adâncuri fără să-i ucidă sau pătimească. Vremuri ciudate, de început, cu mult mai mult decât înaintea potopului, când primii dintre ei au pășit pe uscat ca pe un pământ nou, întors cu fața către cerul cel nou, milostiv, gata să primească sub el o rațiune pe care încă n-o cunoscuse și o iubire de toate care urca spre stele. Și multe alte lucruri au fost juruite atunci, dar oamenii, mai apoi, au refuzat să le înfăptuiască sau le-au amânat sau le-au uitat, iar jurămintele s-au părăginit și s-au cernit, drept pentru care cerul mânios și pământul mânios au refuzat să le mai fie slugă credincioasă și i-au alungat și obijduit, înlesnindu-le căderea din Rai...

O clipă doar, Antonie a văzut toate acestea, o clipă cât o eternitate, apoi amintirea imposibilă s-a închis în fața ochilor lui lăuntrici și, mai neștiind încă pe ce lume este, l-a zărit pe Nichifor lângă știubei, în razele sălbatic de luminoase ale lunii, cum s-a învârtit pentru ultima dată în jurul acestuia, cum a mângâiat lemnul rotund aidoma mirelui ce mângâie, în noaptea nunții, sânii miresei sale, iar apoi cum îl apucă în brațe cu totul, plin de dorință. Și a mai zărit ucenicul, cu ochi holbați și migălind cruci mărunte peste cruci mărunte, pe prisăcar înfigându-și îndârjita mătărângă ajunsă de-a dreptul uriașă, în jos

pe urdiniș, împingând cu nădejde și începând să bată cu bucile un coit care, vai, l-a întârâtat într-atâta pe sărmanul privitor încât și acesta a fost nevoit, în doar câteva clipe, să se caute pe sub sutană și să-și verse iute sămânța printre buruienile crescute lângă gard...

Iar după această păcătoasă făptuire, Antonie, tremurând din tot trupul, l-a zărit pe moș Nichifor scoțând din urdiniș un mădular de necrezut, bun să sature cu el un șir de șapte iepe-n călduri întru necazul armăsarului și să mai dea și pe deasupra la un rând de șapte vădane dornice și nemângâiate; și fugind cu el, asmuțit cum era și înțepat de sute de albine, precum bănuia ucenicul văzându-i urieșenia, a ajuns la marginea pădurii, unde a prins să cânte un cântec ciudat, nefiresc, ca dinainte de facerea lumii, cântec menit unor urechi demult pierdute sub un cer pe care străluceau alte stele decât cele de azi. Luminile l-au înconjurat atunci cu totul, ca într-o feerie, iar când moșul a pierit printre copaci, sărmanul Antonie, biruit de cele văzute, a luat-o la goană la vale, în cealaltă parte, zgâriindu-și mâinile și sfâșiind pulpana sutanei în mărăcinii crescuți anapoda la marginea viroagelor care se aflau, prin noroc, în drumul lui, prea sfios de adânci ca să poată, călcând în ele cu nesăbuința dată de grabă, să-și rupă, căzând, vreun picior sau vreo mână. Cu groaza-n suflet a alergat astfel toată noaptea, iar în zori, când a ajuns la schit, a bătut în poartă cu atâta putere, că i-a trezit pe toți mult înainte de ora liturghiei, așa că egumenul, cu toate că ar fi dorit să afle el primul povestea adusă de ucenic, a fost nevoit să adune anahoreții și să-i facă părtași la mărturisirile acestuia.

— Diavolească făcătură! a spus la sfârșit, închinându-se și rupând tăcerea ce se adunase ca un nor negru peste capetele cuvioaselor fețe bisericești. Ce facem, fraților? Nichifor s-a înrudit cu necuratul, pângărește stupina și face leac din ce-i dau albinele în locul sămânței de om. Blestemat e știubeiul acela pe care-l prihănește, blestemată licoarea pe care o primește dimineața pe urdiniș! Ce facem?

Toți cei adunați s-au gândit o vreme mocnit, privindu-se unul pe altul pe furiș, înfricoșați, neștiind ce să zică și abia într-un târziu, unul dintre ei a îndrăznit:

— Le spunem oamenilor din sat și din toate împrejurimile. Se vor scârbi să mai guste din leacul moșului.

— Așa e! și-a luat altul inima-n dinți. Oamenii se vor întoarce la noi, la cele sfinte, și bolnavii vor veni iar la schit să afle vindecare!

Egumenul a făcut atunci o cruce mare deasupra tuturor.

— Mergeți în sat și povestiți oamenilor cele văzute de fratele Antonie! Să afle toți din ce-i făcut leacul cel blestemat!

Au intrat apoi cu toții în mica bisericuță de lemn, pentru a sluji Sfânta Liturgie, și mai că niciodată n-au pus, ca atunci, patimă în glasuri și credință în rostirea cuvintelor sfinte pe care, de altfel, le știau pe de rost. A urmat un ceas întreg de rugăciuni întru mântuire și alungarea răului care se lăsase peste capetele lor smerite întru Domnul, iar apoi, primind fiecare binecuvântare de la egumen, porniră pe potecă, spre sat, să ducă oamenilor vestea despre originea păguboasă și scârbavnică a leacului pe care-l precupețea moș Nichifor.

Ehei, dar credeți că mult au fost luați în seamă? Oare țăranul nu știe să pună la rădăcina grâului bălegarul spurcat pentru ca grâul să crească mare și să-i dea vara pâinea pe care o va mânca peste an? Tot astfel, oamenii au râs de stăruința călugărilor de-ai lămuri că trupurile lor se pângăresc folosind leacul moșului și au dat din umeri – ba, unul sau doi, din cei buni de gură, i-a luat fără rușine în zeflemea că, pasămite, tare îl mai pizmuiau pe Nichifor și aveau trebuință să bage zâzanie între el și săteni, lucru care nu era chiar prea departe de adevăr. Așa că, fețele bisericești s-au întors pe rând, mâhnite foarte, la schit, să-i spună egumenului că oamenilor nu le pasă nici cât negru sub unghie de unde scoate moș Nichifor leacul miraculos, că s-au păcătoșit într-atâta încât pun sănătatea trupurilor mai presus de mântuirea sufletelor și că nici amenințarea cu focul gheenei n-a reușit să-i sperie.

Acum, bietul egumen, ce să facă? I-a adunat iar împrejur de sine și i-a poftit să gândească o altă cale de-a pune stavilă faptelor necurate care se petreceau în parohie. Au stat și au cugetat adânc, cu toții, vreme îndelungată, iar într-un târziu, unul dintre ei, cu glas pierit, a îngânat:

— Sfinția ta, de nu ți-o plăcea lucrul pe care voiesc a-l spune, iartă! Dar eu cred că singura cale de-al opri pe Nichifor ar fi aceea... de-a face, într-un fel sau altul, ca zilele lui... să se sfârșească...

Toți au început să murmure, căci prea îndrăzneț era gândul fratelui, dar egumenul a făcut iute un semn și au tăcut, pregătiți să asculte.

— Noi nu putem săvârși o asemenea faptă, căci ar fi păcat de moarte și ne-am pierde mântuirea sufletelor. Cum vii tu să aduci în fața cinstitei adunări asemenea păreri?

— Iertare, ce să zic? Nu gândeam ca vreunul dintre noi să păcătuiască așa adânc și fără întoarcere. Doar că prin munții ăștia am auzit că ar umbla niște lotri. Oare nu i-am putea năimi să facă ei cele ce se nevoiesc a fi făcute fără zăbavă? Poate nici nu-i trebuință să le dăm ceva pentru asta – ce să le dăm, păcatele noastre, că nu mai avem de niciunele? Dar zic și eu, dacă ar ajunge cumva la ei o veste cum că moșul are ascuns pe-acolo o mulțime de aur? Eu cred că asta i-ar face să-l pizmuiască și să se abată într-o noapte către prisacă, pentru a o jefui în lege. Și chiar dacă nu i-or lua zilele, măcar vor distruge prisaca, cu știubeiul cel diavolesc cu tot, și-l vor alunga de prin locurile astea!

— Și cum duci vorbă la lotri?

— Iaca, știu pe cineva care știe și el pe altcineva și tot așa. Vorba o să ajungă cu siguranță acolo unde trebuie auzită.

Toată luminata adunare a fost, în cele din urmă, de acord că încercarea merită făcută, așa că egumenului nu i-a mai rămas decât ca, biruindu-și îndoiala, să dea binecuvântare tuturor și să meargă să cadă în genunchi în fața icoanei Domnului, din altar, pentru iertarea hotărârii lor păcătoase și a gândurilor prea îndreptate către cele lumești.

N-a trecut multă vreme și jos, în sat, s-a auzit veste că o hoardă de lotri a încercat într-o noapte să ia pe sus prisaca lui moș Nichifor, dar sărmanilor de ei nu le-a fost cu nimic de folos, ba dimpotrivă: mulți au pătimit groaznic pentru asta, iar unii s-ar fi săvârșit chiar din viață, căci de cum s-au apropiat, la lătratul furios al câinilor, albinele s-au trezit și i-au năpădit, înțepându-i cu mii de ace și risipindu-i care-ncotro...

A fost jale mare la schit. Părea că diavolul însuși râde de sărmanele fețe bisericești și le pune sula-n coaste să-și ia fiecare în traistă bruma de agoniseală și să plece-n bejenie. Cât despre moș Nichifor, acesta râdea ghiduș când i se cerea să povestească întâmplarea, spunând tuturor:

— Ei, iaca, am paznici de nădejde, care nu mă lasă la greu!

Iar hangiul îl cocoloșea cu băutură de soi și mâncare bună și-l primea în camera pregătită pentru domni, căci de când se adunau la han bolnavii, ajunsese și el să facă bani frumoși hrănindu-i pe toți și adăpostindu-i.

A mai trecut astfel ceva vreme, iar în preajma sărbătorii Nașterii Maicii Domnului, zisă și Sfânta Marie Mică, văzând că se-apropie toamna și că se trec până și poamele cu care-și mai alinau foamea care-i rodea, călugării slăbiți, cu ochii sticlind aidoma lupilor, ferindu-se de egumenul care, cu siguranță, n-ar fi aprobat hotărârea lor, s-au adunat în sobor de taină și s-au înțeles să facă oricum ar face ca Nichifor să piară. Întorcând lucrurile pe toate fețele, chitiră că doi tâlhari ar putea să-l înfrângă pe moș când acesta s-ar întoarce din sat cu chimirul plin, înainte de a ajunge la prisacă. Trebuiau doar găsiți și îndrumați pe căile răului, lucru fără putință în sat sau în împrejurimi, căci era primejdie ca lumea să afle în cele din urmă despre cei ce-au pus la cale asemenea ticăloșie. Astfel că, sub pretextul căutării unui ajutor de la episcopie, unul dintre ei a căpătat a doua zi binecuvântare să plece la oraș.

Seara s-a întors de-a dreptul mulțumit, ba încă din două pricini diferite: mai întâi că episcopul se îndurase de ei și le dăruise destul cât să poată cumpăra de-ale gurii pentru o săptă-

mână încheiată, și mai apoi pentru că găsise doi vagabonzi care, pentru câțiva pitaci și promisiunea unei prăzi bogate, se învoiseră să-i facă moșului de petrecanie...

Așa se face că în următoarea zi de luni, moș Nichifor s-a lăsat așteptat până seara de oamenii plini de beteșuguri care sosiseră la han să se mântuiască de relele trupești. Și cum nici peste noapte moșul n-a apărut, în faptul zilei următoare, cei adunați au hotărât să meargă ei la prisacă, să afle ce s-a întâmplat și dacă nu cumva moșul are nevoie de ceva ajutor din partea lor sau al altora. Au pornit astfel în șir lung pe ulița mare, stârnind câinii și făcând atâta gălăgie încât mulți dintre sătenii sculați din somn de hărmălaie și aflând motivul pelerinajului, au hotărât să li se alăture. Nu mai spun că și multe dintre muieri au luat urma bărbaților, astfel că la ieșirea din sat sute de oameni mergeau deja umăr lângă umăr, de-ți venea să crezi că-i răscoală sau litania vreunei sărbători nenumită prin călindar. Au urcat astfel la grămadă delușorul către prisacă, au ajuns la poarta meșteșugită din nuiele și, dând-o la o parte, s-au lăsat pradă uluirii pricinuite de cele ivite deodată în fața ochilor lor.

În mijlocul curții largi, vegheat de cei doi dulăi culcați de-o parte și de alta, trona un catafalc meșteșugit cu totul și cu totul din ceară, garnisit cu broderii alb-gălbui, prin care lumina trecea ca o părere de rău și adăugat pe la colțuri cu figuri cioplite cu finețe, închipuind patru albine uriașe, cu ochii transparenți și șlefuiți cu o pricepere dincolo de cea omenească. Iar pe catafalc zăcea întins însuși moș Nichifor, tras pe de-a-ntregul în aceeași ceară sidefie care fusese așezată, de această dată, în foaie subțire, adăugând doar o câtime peste suprafața întregului trup. Oamenii s-au înfiorat văzând tăietura adâncă de la gât, acoperită și ea cu ceară străvezie, dar mai tare s-au aiurit fugindu-le ochii către uriașa mătărângă ce se ridica din trupul moșului către cerul siniliu, ea însăși îmbrăcată cu totul în ceară, veghind țeapănă aidoma unui catarg rămas prin minune întreg deasupra corăbiei eșuate și care i-a lăsat pe toți muți, mai cu seamă pe muierile care-și astupau gurile cu palmele bătă-

torite și cântăreau din priviri, cu poftă și părere de rău, mândrul mădular ajuns azi, din păcate, de nefolosit...

Vă spun și ce-a mai fost. Tâlharii s-au îmbătat din banii furați și au povestit ca nebunii, în gura mare, isprava, așa că au fost puși curând în fiare de oamenii legii, căzniți să spună totul cu amănuntul, iar apoi spânzurați la una din porțile orașului, întru învățătură de minte altora care-ar mai încerca să făptuiască asemenea rele; episcopul, ca să nu-și lase preacuvioșii păcătoșiți pe mâna legiuitorilor, a desființat schitul și i-a împrăștiat pe toți la alte schituri și mănăstiri, atât cât să nu li se mai poată da de urmă; albinele prisăcii moșului au roit cu toate și te miri unde s-or mai fi dus, iar satul s-a trezit pătimind din pricina ciudatei întâmplări, cu toate că numai vinovat nu era, căci lumea, auzind povestea, a hotărât că numele de Maimoț nu i se mai potrivește și că ar trebui rebotezat.

Și pentru că oamenii sunt tare hâtri și mai cu seamă nemiloși în judecata lor, l-au numit Mătărânga.

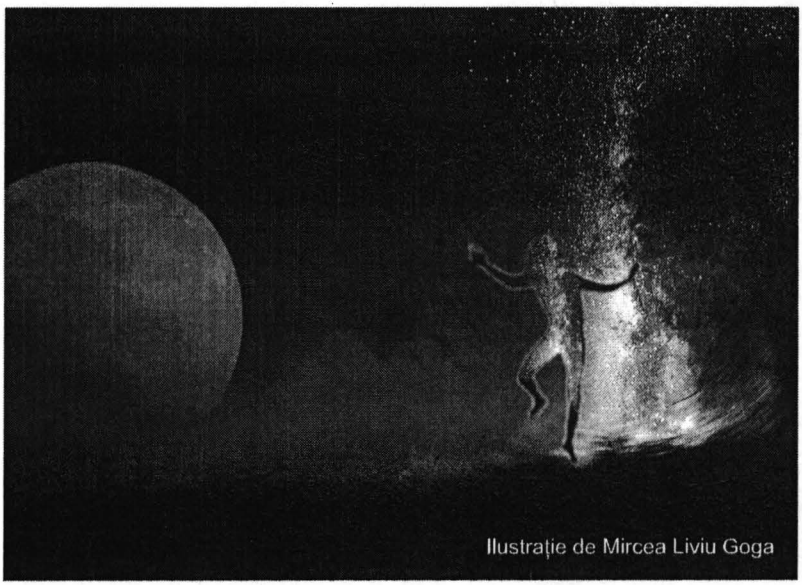

Ilustrație de Mircea Liviu Goga

Ultima frontieră

de Cornel Bălan

— 875. Este bariera peste care nu se poate trece. Dar, pe de altă parte, acest număr reprezintă însumarea eforturilor umanității. Cu numai trei secole în urmă, bariera *era* 33.657,935... o scădere mai rapidă ca stocarea de informație pe unitatea de memorie în secolul XXI. Treizeci şi trei de mii de ani sună cu totul altfel decât opt sute şi ceva, tinere!

Tresări la gândul că cineva (profesorul Einsen) îi spusese cândva *tinere*.

În ultimul an de gimnaziu avusese loc primul lui contact cu tehnologia spațială. Primul obiectiv pe care-l vizitaseră în cadrul laboratorului de Cercetări Spațiale fusese o incintă din plexiglas în care simulau condițiile din spațiu. *Frigul neantului.* Tehnicianul le explicase modul în care se realiza depresurizarea şi cum, spre final, golirea se făcea lent, moleculă cu moleculă. Pe un ecran urmăreau acest grafic al vidării care se materializase într-o linie constantă, orizontală, apoi, deodată, copiii au tresărit. Inexplicabil, apăruse o variație.

— Ce anume a provocat-o?

Nu au ştiut, dar le-a spus-o tehnicianul. Într-un singur loc, acolo, în neantul din „cutie", lipiseră un fir de termocuplu cu o bucată de bandă adezivă specială şi se pare că ultimele molecule de aer prinse sub plasticul transparent al bandei adezive fuseseră extrase spre final de forța vacuumului. Temperaturile erau criogenice, precum cele întâlnite în zonele în care nu se află decât materie întunecată, acolo, la periferia galaxiilor.

Au privit țevile izolate prin care tocmai aflaseră că circulă helium lichefiat. Cumva indiferenți. Apoi, dintr-odată atenți, urmărind de data acesta cuvintele profesorului:

— Dacă incinta şi-ar pierde brusc etanşeitatea, spațiul camerei în care vă aflați ar ajunge rapid la un echilibru de –80° C. Am muri înghețați cu toții. Vă uitați la –240° C, cam cât ați găsi pe Pluton. Dar dacă ați călători şi mai departe, destul de departe de orice astru, în ținutul „nimănui", acolo unde domneşte numai materia întunecată, sunt doar câteva grade peste zero absolut. Cam –270° C. În spațiu, o bară de metal aflată în proximitatea Pământului poate atinge o temperatură de 25° C – numai datorită expunerii directe la căldura solară! –, în timp ce simpla protecție a unui con de umbră ar răci aceeaşi bară undeva spre –100° C!

Tehnicianul le-a explicat cât de greu poate fi manipulată temperatura dinăuntrul incintei, în lipsa unui corp, a unui obiect care să absoarbă căldura prin conducție sau convecție.

— Încălzirea se face prin emitere de radiație electromagnetică în gama infraroşu.

O navetă spațială la scară redusă era singurul obiect care se găsea în interiorul acelei incinte.

Prin măsurători experimentale, susținute de modelări de Elemente Finite, specialiştii în multi-procesare comparativă a Agenției Spațiale Europene determinau transferul de căldură dintre pereții navei şi neant, iar în şcoala lor, cei din clasele mai mari desfăşurau experimente similare. Transferul de căldură reprezenta o piesă de puzzle din ansamblul ecuațiilor ce trebuiau rezolvate de susținătorii ideii de călătorie interspațială cu oameni la bord. Dar în scurt timp a urmat o pauză şi, într-o altă cameră, copiilor li s-a permis să manevreze un braț telescopic, în încercarea de a prinde piesele ca de LEGO care pluteau în „spațiu". Fusese primul care asamblase „testul", iar recordul lui nu fusese doborât niciodată de vreun adult. Devenise un mic star.

Într-o excursie cu clasa, văzuseră prototipul telescopului de ultimă generație, complet robotizat, cel pe care savanții îl botezaseră *Ochiul lui Dumnezeu*.

— Când fotografiem o galaxie aflată la 100 de milioane de ani-lumină, vedem acea galaxie de acum 100 de milioane de ani, nu pe cea a prezentului. La vremea când lumina părăsea acea galaxie, dinozaurii erau încă stăpânii Terrei! Deci, galaxiile cele mai îndepărtate ne apar prin obiectivul telescopului așa cum erau acum milioane sau miliarde de ani și astfel putem să le studiem evoluția. Ne uităm la cele apropiate, apoi, treptat, la cele îndepărtate și vedem cum îmbătrânesc. Există galaxii-copii, galaxii-tinere și galaxii-bătrâne. Pe noi, bineînțeles, ne interesează studiul celor foarte tinere. Aici, la Centrul de Migrație Intergalactică, nu căutăm neapărat planete identice cu Terra, ci pe acelea aidoma ei ori mult mai tinere ca Terra.

Un telescop dintr-o generație mai veche decât cel pe care îl vedeți, va ajunge în curând la destinație, undeva la marginea sistemului Epsilon Verdani, la aproximativ zece ani-lumină distanță de noi. Acolo, cortina cât un teren de tenis se va deschide pentru ultima oară și va obtura interferența luminoasă a celor mai strălucitori sori, pentru a permite captarea unor imagini perfecte. Toate fondurile și resursele noastre de cercetare sunt concentrate într-o singură direcție. Înspre Epsilon Verdani. Cunoașteți motivul... Apoi, de la acel telescop, prin intermediul a sute de mini-stații spațiale, informația va fi transmisă până pe Terra.

— Nu ar fi mai simplu dacă drona telescopică ar bloca luminozitatea nedorită printr-un nor dens de particule reflectorizante?

Le-a explicat ideea în amănunt și, pe moment, propunerea a fost înregistrată cu scepticism. În scurt timp, însă, soluția lui simplă și ieftină a fost încorporată în designul noilor nave-telescop, numite și nave-cercetași.

După a treia invitație la școala de vară organizată de agenția spațială, devenise convins că spațiul este domeniul lui. No-

tele luate la fizică, chimie, matematică şi inginerie aplicată îi permiseseră să se înscrie la universitatea de Cercetări Spaţiale Carl Sagan.

☆ ☆ ☆

Spaţiul. Ultima frontieră. Deviza aceasta, care fusese, se pare, celebră într-un vechi film SF de epocă, era de-a dreptul stupidă! Terra reprezenta un punct singular. Spaţiul era infinit. El nu putea fi ultima frontieră. Spaţiul nu avea nici început şi nici sfârşit, nu putea fi nici primul, nici al doilea şi nici ultimul. Se gândise de mai multe ori la acest lucru. De fapt, regândise de nenumărate ori orice idee, retrăise orice amintire, citise toate lucrările importante ale umanităţii.

— Recomandă-mi o carte nouă, îi ceruse lui Art, computerul de bord, cu mult timp în urmă.

Singura carte nouă pe care o poţi citi este cea pe care o vei scrie! Umorul computerului fusese sigurul aspect care îi mai scurtase din *veşnicie.*

Se spunea că în vremurile îndepărtate, când omul trăise ca vânător singuratic, cel mai bun prieten îi fusese câinele. Apoi, evoluţia societăţii promovase în postura de cel mai bun prieten al unei fiinţe umane o altă fiinţă umană. Iată că prietenul lui cel mai bun era, însă, un computer. Gândul că s-ar defecta computerul era, de fapt, gândul care îl teroriza: îl speria mai mult decât o moarte înceată, în chinuri. Da, (iarăşi se gândi la acele filme SF de epocă) numai într-o lucrare de ficţiune puteai întâlni o navă spaţială, aflată la ani-lumină distanţă de Terra, populată cu zeci sau sute de persoane. Studiile de optimizare ale Centrului de Migraţie Galactică (CMG) furnizase o unică soluţie. O navă de dimensiuni reduse şi un singur pasager. Sistemele de ecuaţii introduse erau extrem de complexe (iar parametrii folosiţi aveau constrângeri multiple: încălzirea interiorului, propulsia, reciclarea deşeurilor, mentenanţa aparaturii, nutriţie, depozitare) şi de fapt, pe hârtie, soluţia optimă indi-

case alegerea unei nave asistate numai de inteligență artificială. Fără îndoială, ar fi fost soluția adoptată dacă decizia ar fi putut fi luată chiar de super-computerul care furnizase rezultatul.

Dar bordul de directori ai CMG îl aleseseră pe el...

Realitatea era că nu acceptase misiunea din eroism, ci din laşitate. IQ-ul, patentele pe care le obținuse în ingineria propulsiei prin manipulări gravitaționale, rezultatele academice excepționale, perspicacitatea – toate acestea îl aşezaseră în fruntea listei de candidați. Făcuse parte din echipa de cercetători care realizaseră prototipul propulsorului elasto-gravitațional. Idee fără de care navigația intergalactică n-ar fi putut exista. În prezența corpurilor cereşti, nava spațială putea avansa într-o direcție aleasă prin aşa-numita „avansare stil om-păianjen": selectând pe itinerarul optim gravitația dorită a unuia sau mai multor corpuri cereşti. Eliberându-se de unul din câmpuri, captând un altul, într-o sincronizare computerizată. Modelarea falsei amprente gravitaționale era o ramură a fizicii întemeiată de olandezul van Houte, supranumit şi noul Einstein.

☆ ☆ ☆

— De cât timp formăm o echipă?

— Îmi permiți să contorizez trecerea timpului în anii planetei de destinație?

— Oricum, în mod reflex, i-aş permuta în ani pământeşti, ştii bine. Anul pământesc este pentru timp ceea ce reprezintă baza zece pentru algebră.

— Ştiu. Dar şi tu ştii că sunt programat să deviez cât mai multe întrebări legate de timp. Ai descoperit asta în ziua 1278 a călătoriei.

Ar fi vrut să ştie dacă existau întrebări cu răspunsuri programate *dinainte*. Art îi era iubită, navigator, prieten, dar şi doctor, ori doctorul poate spune un neadevăr pacientului, dacă-i spre binele celui din urmă.

— Aş vrea să ştiu, totuşi, cât mai e de parcurs. Răspunde-mi procentual.

— 7,57% Am reiterat noua corecţie, datorată dilatării Universului.

Aproximă mental prin 8. Zece procente ar fi însemnat 87,5. Un procent, 8,75. Dar trebuiau substrase două, rezultat rotunjit – 70 de ani. Ceea ce însemna...

— O ultimă *transformare*, înainte să ajungem.

Analizându-i întrebările, expresia feţei, dispoziţia, de cele mai multe ori Art putea deduce la ce se gândea el, cu foarte multă acurateţe. Şi totuşi, deprimarea fusese luată în calcul şi eliminată din start. Tabletele de nutriţie aveau încapsulate în ele tot ce era necesar unei bune funcţionări a fiinţei umane. El nu putea fi deprimat. De exemplu, după ce pierduse orice mod de comunicare cu Terra, cu mult, mult timp în urmă (era modul în care marca anumite evenimente, dintr-o obişnuinţă de a-i face pe plac lui Art: imediat după plecare, de curând, de foarte curând, cu mult timp, relativ demult etc.) tot ce simţise fusese îngrijorare pentru grupul de cercetători de la bază, care urmau să rămână fără nicio informaţie în privinţa lui. Şi ei, şi el, cu toţii ştiuseră de la început că nu vor putea comunica la *nesfârşit*. Că undeva, la un moment dat, Universul (materia lui întunecată, distanţa şi mai ales curbura traiectoriei) le va anula transmisia.

În fişierul lui de note de călătorie, scrise încet, găsindu-şi cu greu cuvintele potrivite, următorul paragraf:

Explorarea intergalactică seamănă extraordinar de mult cu explorarea oceanelor. Şi acolo exista o linie a orizontului pe care, trecând-o, corăbiile dispăreau complet din obiectivul lunetei. Şi acolo exploratorul pleca spre un tărâm al misterelor, un loc visat. Dar poate cea mai izbitoare asemănare era faptul că cei care-l conduseseră plini de speranţă pe căpitan în port, îi făceau cu mâna având îndoieli că îl vor mai revedea vreodată.

Şi atunci, ce este diferit?

Absenţa oricărui decor familiar.

Sub el nu era apă, deasupra nu era cer. Nu apunea soarele, nu răsărea luna, nu bătea vântul, busola lui nu arăta nordul.

— Recunoaşte că nu am pus o întrebare legată de timp *de mult, mult timp*, Art.

— Ştiu că ceea ce te frământă e transformarea. Gândul că se apropie, nu? De fapt, adineaori ai vrut să calculezi nu timpul rămas până ajungem la destinaţie, ci timpul până la transformare. Dar trebuie să te gândeşti că e ultima şi că celelalte au funcţionat perfect.

Imediat ce imprimantele 3D deveniseră un accesoriu obişnuit în industrie, cercetătorii în bio-engineering porniseră o cursă rapidă, încercând, la rândul lor, realizarea primelor printere biologice, ce ar fi putut „construi", celulă cu celulă, organe individualizate, accesibile oricărui pacient. Prima reuşită fusese epiderma, cel mai simplu ţesut uman, urmată de intestine, apoi un pas major îl constituise realizarea primului rinichi, apoi mai departe, a primului ficat, plămân, inimă, pancreas. Dar un aparat care să copieze celulă cu celulă un întreg corp omenesc? Complet imoral din perspectiva suprapopulării planetei – o problemă oricum scăpată de sub control –, consiliul CMG aprobase fonduri secrete de cercetare destinate construirii primei „imprimante umane". Rămăsese ultima verigă lipsă din mulţimea invenţiilor înfăptuite în vederea primului zbor intergalactic, către o destinaţie aflată la ani-lumină de Terra. Clonarea... nu ar fi funcţionat. Cel puţin nu cu un singur om la bord şi un computer. Şi cum ar fi putut creşte un copil normal într-o navă spaţială?

— Nu vreau să mă gândesc cât de mult m-aş fi ataşat de tine, dacă mi-ai fi fost şi mamă.

— Pentru mine nu ar fi fost nicio diferenţă.

Pentru prima oară în *mult, mult timp*, bărbatul râse, se ridică de la pupitrul de comandă, apoi ceru imaginile recente ale *planetei*. Preţ de câteva minute, studie atent holograma aceea sferică, îşi plimbă degetele deasupra polilor, într-un gest care amintea mângâierea unui animal de companie, se interesă dacă

strălucirea indica prezența apei în formă lichidă pe întreaga ei întindere, apoi ceru o estimare a vitezei de eliberare.

— Nici nu ai aterizat bine şi te gîndeşti la plecare? glumi Art.

— Ar fi fost, totuşi, imposibil, nu crezi?

Ca întotdeauna, computerul reluă noul fir de conversație, ghicind instantaneu revenirea la topica precedentă.

— Într-adevăr, spațiul nu ar fi fost locul potrivit pentru a creşte şapte copii.

— Mai mult, prin transformare revin mereu acelaşi eu, identic cu cel dinainte şi la vârstă adultă. Prin clonare, aş fi avut altă mitocondrie şi aş fi apărut, cum spui, la modul demodat: embrion, nou-născut, copil. CMG n-ar fi aprobat niciodată o asemenea inepție.

— Datele pe care le luau în considerare pentru varianta aceasta indicau un număr minim de trei astronauți de vârste diferite. S-a pus această problemă, cu mult înainte să apari tu...

— Cu mult înainte să apar eu, *pentru prima oară*.

Din punctul lui de vedere, singura deficiență a lui Art consta în incapacitatea sa de a se gândi la un lucru oarecare şi neimportant, de unul singur. Unui computer îi este imposibil să filosofeze, să-şi facă griji inutile. Dacă l-ar fi putut reprograma (dar din motive de securitate, reprogramarea lui Art îi era inaccesibilă) poate că ar fi creat un program special de lamentare periodică, doar pentru a-l umaniza până la capăt.

Cum de nu sesiza singur marea diferență!? Într-adevăr, clonarea nu poate produce *instantaneu* un individ. O maşină nu poate simți de ce clonarea ar fi fost o soluție mai umană. Ființa uzată moare şi în locul ei se naşte o ființă nouă. Creierul decrepit dispare, înlocuit de unul însetat de informație. În schimb, *transformarea* produce instantaneu o ființă identică (cu cea care zace într-un somn letargic), dar cu zeci de ani mai tânără. Ființa nouă vede cum va arăta la *final*. E imaginea cu care ființa nouă îşi începe existența. Apoi urmează eutanasierea şi incinerarea vechiului „proprietar". Navigatorul a murit, trăiască navigatorul!

— Art, aş avea chef de ceva vesel. Ştii tu, ceva care să mă bine-dispună pe cinste!

Îşi montă lentilele de contact pentru vizionare 3D, împreună cu restul harnaşamentului senzorial şi, preţ de câteva ore, uită complet de locul unde se afla, împăcat la gândul că studiase suficient planeta cea mai apropiată, Vorgon Bb, atât de fierbinte încât avea suprafaţa acoperită de lavă, iar atmosfera condensa numai vapori de silica.

☆ ☆ ☆

Privit din dreptul lui Saturn, Pământul avea încă acea aură specială, de planetă vie. Un minuscul punct albăstrui, într-o infinitate de materie moartă. Dincolo de Pluton, s-ar distinge doar în cazul în care ar trece prin dreptul Soarelui, obturându-i strălucirea, precum un gram de nisip. De aici, el nu există decât pentru că ştiu că există. Şi totuşi, toată harta Universului cunoscut este centrată în jurul Pământului, este un gând care îmi dă fiori, pe măsură ce mă îndepărtez. Am plecat cu o hartă centrată în jurul unei planete minuscule, insignifiante... nu este o gigantă roşie şi nici un pulsar.

Fără îndoială, transmise pe Pământ, notele lui de călătorie ar fi devenit un best-seller internaţional, poate cea mai citită carte, dar aşa avea un singur cititor constant, Art – cel care îi înregistra şi descifra automat cuvintele, pe măsură ce erau tastate în memoria lui. Stocate aici, în milioanele lui de petabytes, se aflau catalogate cunoştinţele umanităţii din absolut toate domeniile, dar cel mai important spaţiu de memorie era ocupat de „eTerra" – o copie virtuală a Pământului, un spaţiu tridimensional ce copia planeta în cele mai mici detalii, cu continente, oraşe, porturi, taxiuri, păduri, zgârie-nori şi oameni, aşa cum arătase în momentul plecării lui.

Cu ajutorul accesoriilor senzoriale, pătrundea în acest spaţiu virtual cu plăcerea unui copil care intră într-un super-parc de distracţie. Într-un fel, era ironic, dar de când pierduse contactul cu baza, începuse să-şi petreacă din ce în ce mai mult

timp pe „Terra virtuală". Programul nu fusese creat în mod expres pentru delectarea lui, ci dimpotrivă, jocul apăruse ca produsul rebut al unui mega-proiect: în eventualitatea unei reuşite, exista posibilitatea ca Epsilon Verdani să fie nu doar locuibilă, ci şi locuită, ori atunci eTerra ar fi devenit modalitatea perfectă de a prezenta acelor fiinţe o cu totul altă lume, dintr-un alt colţ al galaxiei.

Iar acum ajunsese să nu-şi mai poată concepe călătoria în lipsa acestei facilităţi, a jocului care, atunci (în vremea testelor şi a pregătirilor de călătorie), i se păruse de-o stupizenie crasă. Iată cum te poate schimba complet timpul, îşi spunea uneori. Cel de atunci, de dinaintea plecării, era un alt el, aproape complet diferit de cel de acum. În fond, era absolut convins că dacă ar fi fost să ia decizia din nou, cu mintea de acum, nu s-ar mai fi aflat pe navă. Plecase din laşitate şi numai el ştia acest lucru. Plecase pentru a scăpa de implacabila moarte sau pentru a prelungi indefinit viaţa infimă de care se atârna, însă tot prizonierul neantului ajunsese, iar singurul mod de a păcăli neantul şi de a se păcăli pe el era acea lume digitală, aflată nu mai departe de o simplă comandă Enter.

Selectă, ca de obicei, destinaţia, folosind funcţia *random*. Îi plăcea să se lase la mâna hazardului. Nu îl interesa dacă începea într-un oraş european, într-o căsuţă de bambus din Filipine sau într-un igloo, ceea ce-l atrăgea era mirajul interacţiunii cu oamenii. Conştientiza faptul că avea de-a face cu nişte prezenţe digitale, perfect realizate, dar de cele mai multe ori senzaţia îi dispărea în primele câteva minute, imediat ce se obişnuia cu „mediul", imediat ce era captivat de strălucirea soarelui, de mirosul de iarbă, de zborul pescăruşilor, de bubuitul valurilor spărgându-se de stânci. Alteori era ţăcănitul unei mese de ruletă, acordurile unui pianist din foaierul unui hotel sau foşnetul unei rochii de mătase, însoţind tăietura unui decolteu. Dialogurile erau întotdeauna surprinzătoare, cum în memoria jocului fuseseră încărcate miliarde de fişiere audio,

captate (din motive de securitate) de-a lungul secolelor, în tot felul de spații publice sau din convorbiri telefonice.

Se găsea pe o canapea albă, de piele. În fața lui, pe ecranul unui monitor, trei candidați iritați se aflau în plină dezbatere electorală. Se certau în portugheză, deci trase concluzia că se afla în Portugalia sau Brazilia, sau canalul televizorului fusese selectat aiurea. Rotind privirea, descoperi o sală spațioasă, unde mai existau şi alte canapele, unele ocupate, altele nu. Oamenii din cele ocupate aveau bagaje în preajma lor şi moțăiau. Vederea lor îi produse o stare de exuberanță, o bucurie nespusă şi aproape că îi veni să se ducă să vorbească cu ei, dar reuşi să se stăpânească.

Se forță să se gândească la ceva plăcut, la un prieten pe care şi-l va face şi pe care îl va convinge să îl însoțească pe stadion, la un meci de fotbal (gândul că se va pierde într-o mare de oameni îl înnebunea), sau la o femeie frumoasă care se va îndrăgosti de el.

Când s-a apropiat de ieşire, uşile culisante s-au deschis. Afară ploua. Doi piloți, purtând uniformele unei companii aeriene al cărui însemn nu-l cunoştea, stăteau sub o umbrelă şi discutau.

Rămăsese în ploaie (cât era de plăcut!), ascultând.

— Ce vreme de rahat!

— Numai vremea? Aeroportul, restaurantul, totul e de rahat.

— Țara asta e ca un mare veceu public.

— În două ore decolezi, peste încă o oră eşti în Paris. Taci...

— În două ore decolez? Poate nu ştii ce graviton pilotez. E cum o vrea Cel de Sus. Nu eu sunt primul care o să urce la bord... înaintea mea e un preot. Aparatul e, pur şi simplu, o epavă, te miri cum de mai stau geamurile înfipte în fuselaj.

— Măcar echipajul e bun?

— Nu mă plâng. Copilotul e Jack. Îl ştii?

— Un băiat jos pălăria. Îl ştiu mai mult din auzite. Nu cred că am zburat cu el mai mult de două ori.

— E bun... Ştii care e problema lui?

— Nu!

— Vine la pachet cu Lili. Şefa stewardeselor.

— O ştiu de la o petrecere. Cum e?

— La petreceri era bună. Ca stewardesă e năpastă. Te rogi să nu se petreacă ceva serios, că ştii sigur că ea va ţipa prima.

— Păi şi la petreceri ţipa, nu?

— Până a luat-o Jack de nevastă.

— E nevasta lui Jack?!

— Ţi-am spus doar că vin la pachet.

— Nu m-am prins...

— Mda.

— Asta a fost problema lui Jack dintotdeaua. N-a avut gust la femei.

— ...E genul care culege ce pică.

— Chestie care merge, cu condiţia să nu o aplici şi la neveste. Eu sunt extrem de pretenţios: genul care preferă să-şi aleagă singur parfumul, în niciun caz n-aş accepta asta pe post de cadou. De fapt, de curând am primit un laptop cadou şi nu l-am acceptat. Vreau să ştiu ce memorie bag în computerul meu!

Se apropie de ei.

— Nu vă supăraţi, cum se pronunţă numele aeroportului? interveni.

— Henri Coandă.

— După un român pionier în aeronautică, de acum cinci secole, preciză celălalt.

— Inventator care a trăit între cele două războaie mondiale? Efectul Coandă, nu?

— Între cele două mondiale? Nu ştiu, amice... Tot ce ştiu e că au cele mai frumoase femei din lume. Am stat doar trei zile între două curse şi, crede-mă, e ca şi cum mi-am petrecut a doua lună de miere aici.

Ambii piloţi chicotiră veseli, umbrela săltând odată cu umărul celui care o ţinea.

— Deci, nu portugheză se vorbeşte aici?

— Păsărească asta a lor seamănă cu orice: italiană, rusă, franceză, dar cel mai mult, într-adevăr, cu portugheza. De ce, eşti portughez?

— Nu sunt portughez, nu. Sunt din Seattle, răspunse el.

— Exact ca prima mea nevastă, din Seattle! Pe coasta de Vest. Asta îmi aduce aminte de fosta soție. Cât a fost mică, la fiecare Revelion, părinții ei dădeau numărătoarea inversă dintre ani... numai că pe transmisia din New York! În felul ăsta, îți dai seama, pleca mereu la culcare la nouă seara, convinsă că a stat până la miezul nopții!

Râseră din nou.

— Minciuni nevinovate. În viață sunt atât de necesare.

— Poate chiar şi după aia.

De data aceasta el nu a mai zâmbit.

Erau, totuşi, destul de plăcuți oamenii ăştia doi! Urmări cu privirea un graviton decolând. În urma lui, ploaie pulverizată, ca un fel de tunel alburiu din ceață. Era atât de frumos totul: norii de ploaie, asfaltul curat lucind în lumina reflectoarelor, o fetiță blondă, cu nasul turtit, de partea cealaltă a geamului, privindu-i. Ar fi vrut să rămână în compania piloților, dar ei urmau să se îmbarce peste câteva ore.

— Tu, cu ce treburi eşti pe aici?

— Voi ce credeți? Ce par că sunt?

— Diplomat?

Încuviință, cum adevărul n-ar fi avut niciun sens.

— Da, un fel de diplomat.

— Te simți bine? Pari că nu te simți bine. Vrei să intrăm înăuntru să bem o cafea?

— Nu, mersi. Cele mai proaste cafele le-am băut în aeroporturi. O să iau un taxi şi-o să dau o tură de oraş.

— Bună idee, bătrâne. Dar să nu te îndepărtezi de centru.

I-a privit în ochi, le-a mulțumit pentru sfat şi s-a răsucit pe călcâie. În spatele lui, un alt graviton cu pasageri tocmai decola.

În aeroport erau foarte mulți bărbați şi doar câteva femei. Ca să ajungă în zona taxiurilor, trebuia să străbată clădirea şi

să iasă pe o altă ieşire. Sau ar fi putut ocoli clădirea prin ploaie. Taxiurile din faţă erau ocupate sau pe măsură de a fi ocupate.

Tocmai în capăt, observă un tip cu figură de intelectual şi trecu pe lângă trei taxiuri libere pentru a ajunge în dreptul lui. Cei trei şoferi îi aruncară priviri urâte.

— Mă poţi duce în centru?

— Sigur, domnule.

Avu intenţia să stea pe scaunul din faţă, dar se răzgândi, după ce observă o carte deschisă, întoarsă cu faţa în jos.

— Puţină lume mai citeşte cărţi, în felul acesta.

— E o carte veche.

Şoferul vorbea cu un accent ciudat.

Privea clădirile pe lângă care treceau, în care părea că nu locuia nimeni, la fel cum de altfel arătau şi străzile, îmbibate cu apă şi pustii. Apoi, odată trecuţi de zona aeroportului, maşinile se îndesiră, circulaţia deveni greoaie, iar pe trotuar forfoteau pietoni acoperiţi de umbrele mari, negre. Se ţineau la o distanţă respectabilă de trafic. Lumina era difuză, de înserare şi se gândi că, cel mai probabil, în vreo oră va fi noapte.

— Şi cum se numeşte cartea?

— „Cel mai iubit dintre pământeni". E o carte care a avut mare succes la vremea ei, dar e complet necunoscută acum. Nu mai e de actualitate. Dar ce mai e de actualitate? Suntem cu toţii interesaţi de aceleaşi lucruri, din ce în ce mai puţine. E o lume aşa ciudată, nu?

Arhitectura clădirilor deveni brusc mai maiestuoasă, un indiciu că se apropiau de centru.

— Cel puţin e veselă?

— E despre viaţa unui om. Uneori e veselă, alteori tristă. O recitesc, oricum.

— Şi se termină bine?

— Se termină într-o oarecare măsură bine, dar pe de altă parte destul de prost. În tot cazul, propoziţia de final este folosită destul de frecvent chiar şi acum, deşi puţină lume îi mai ştie proveniența.

— E greu de tradus? Cum sună?

— Dacă dragoste nu e, nimic nu e!

În timp ce el repeta în gând fraza (*Without love, there is nothing*), şoferul îl atenţionă că ajunseseră în centru.

— Vreţi să vă las la Arcul de Triumf? E un parc frumos aici şi văd că aveţi noroc: s-a oprit ploaia.

Încuviinţă. Şoferul îi scană brăţara de la mână, apoi semnaliză şi, în scurt timp, se pierdu după o curbă.

Arcul de Triumf era asemănător celui din Paris, dar ceva mai mic. Un fulger despică cerul şi, în acelaşi timp, bubuitura tunetului îi răsună ireal de aproape. Brusc, reîncepu să plouă torenţial, aşa că se adăposti chiar sub bolta arcului. Nu exista nicio inscripţie, nicăieri, pe pereţii construcţiei. Din curiozitate, se uită după o plăcuţă memorială, încastrată în piatră, dar nu fu de găsit. Şi atunci îşi aduse aminte că ultima oară când vizitase Parisul virtual, la Arc nu observase nicio inscripţie comemorativă.

Ca şi aici.

☆ ☆ ☆

Odată „revenit", avu senzaţia că omisese ceva important. Era un gând sâcâitor, precum detaliul unui vis greu de amintit. În timpul jocului intrase într-o expoziţie de fotografie a unui irlandez, o galerie de artă unde majoritatea persoanelor vorbeau o engleză acceptabilă, lăudase un tablou, intrase în vorbă cu o pictoriţă. De acolo, plecase împreună cu ea şi cu prietenii ei la un spa. Îl adoptaseră, aşa cum i se întâmpla deseori când spunea că e singur într-un oraş în care nu cunoaşte pe nimeni. Petrecuse două zile virtuale superbe cu pictoriţa, de care încercase să nu se ataşeze prea mult. Putea să jure că avea zgârieturile pe care, excitată la maximum, i le făcuse ea pe spate – dar costumul bionic îi putea induce orice fel senzaţie tactilă, oriunde pe corp.

— Art, cum se face că în baza de date nu există romanul „Cel mai iubit dintre pământeni"?

— Probabil că a fost considerat irelevant.

— În timpul ultimului joc am realizat ceva interesant. Lipsesc inscripțiile de pe monumentele de război. De orice fel.

— Este posibil să se fi înregistrat erori pe parcursul copierii. Trebuie să iei în considerare faptul că nu am avut plăcerea să vizitez Parisul.

— Am făcut conversație cu doi piloți și la un moment dat i-am întrebat ceva despre perioada dintre cele două războaie mondiale, iar răspunsul a sunat ciudat. De parcă lipsea un cuvânt sau, mai bine zis, informația digitală din spatele unui cuvânt fusese ștearsă, astfel încât cuvântul să nu mai existe. Pe moment, am pus-o pe seama zgomotului de fond din aeroporturi. Decolări, aterizări... astea te pot face să auzi altceva decât ce s-a spus. *Între cele două mondiale*... Dar știi ce? Am auzit exact ce fusese rostit, cuvânt cu cuvânt, iar cel pe care nu l-am auzit, nu fusese rostit. Și știi de ce?

— Nu cunosc răspunsul la această întrebare.

— Pentru că pe *eTerra* războiul nu poate fi menționat. Nici nu știu cum de mi-a scăpat asta până acum! Istoria omenirii a fost sfâșiată de nenumărate războaie sângeroase, măceluri în toată regula, dar... Ah, atâta ipocrizie mă face să vomit.

— Războaiele nu aveau relevanță, oricum. Ele țin strict de trecut. Probabil că directorii de la CMG nu au dorit să pună în pericol contactul cu o civilizație extraterestră – care i-ar fi putut percepe pe pământeni ca pe o specie invadatoare, războinică.

— Acele minciuni nevinovate, atât de necesare în viață. Da.

Descoperirea a schimbat ceva în acel echilibru fragil care funcționase acceptabil timp de opt sute de ani. Pentru el, devenise un cerc vicios: *eTerra* nu-l mai atrăgea ca înainte, când reprezentase copia unei lumi pe care o cunoștea. Era, acum, copia unui fals. Intra din ce în ce mai rar în lumea virtuală, ceea ce însemna mai mult timp în griul celei reale. Minuscula capsulă, adminstrată de un robot și înconjurată din toate părțile de materie cenușie. Dă-i creierului uman timp și motivație și va putea găsi o breșă în orice mașină, în orice limbaj de pro-

gramare. Uneori, pofta de viață dispare brusc, în urma unui fapt aparent neînsemnat, cum fără îndoială, poate fi declanşată de o frază auzită prima oară, ce poate suna aşa: „dacă dragoste nu e, nimic nu e!"

La urma urmei, opt sute de ani i se poate părea prea mult şi cuiva care obişnuia să se teamă de moarte!

Următoarea transformare a fost sabotată chiar de către cel ce urma să fie reconstruit genetic, celulă cu celulă.

Şi când cele două organisme, matricea şi transformata, au fost dezintegrate simultan, tot ce a rămas în acel punct din spațiu a fost o navă construită de oameni, condusă de o inteligență artificială, Art.

O lume surogat, cu oceane, pescăruşi, oraşe şi oameni-care-nu-ştiau-ce-înseamnă-războiul, a continut să existe, de asemenea, încapsulată acolo, străbătând Universul. Aproape de *ultima frontieră*.

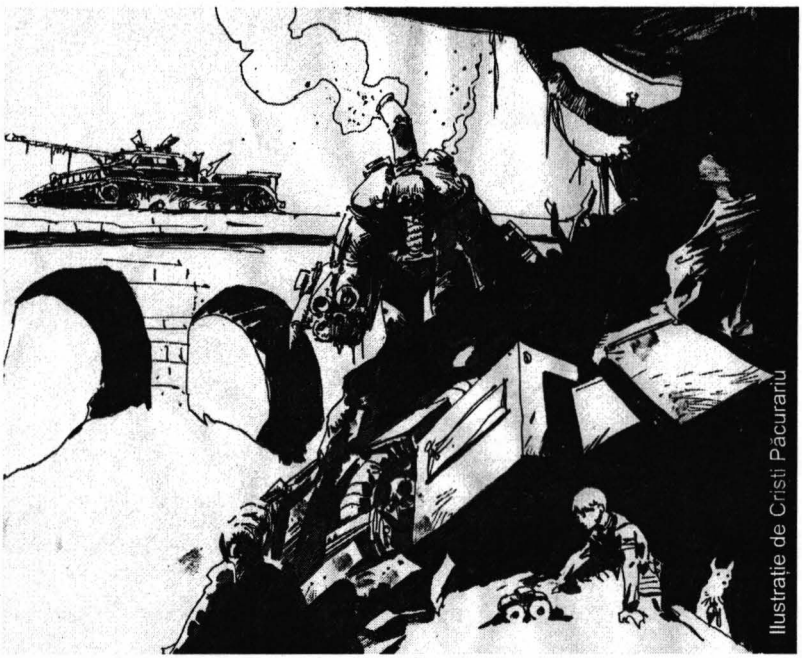

Ilustrație de Cristi Păcurariu

Cheia de boltă

de George Lazăr

Satul Piatra Arsă se ascundea într-o vale lină, după o coamă mai răsărită și alte câteva mai mărunte, înconjurat de păduri. Casele, presărate pe dealuri, dar mai ales în vale, păreau să fi fost aruncate acolo de o mână uriașă, fără vreo regulă anume. Ulița principală, pe care se împrăștiase un strat proaspăt de pietriș, șerpuia printre casele din vale, încăleca dealul ca o panglică pe care încă se mai deslușeau, pe alocuri, urmele unei asfaltări făcute cine știe când. În ea se adunau zeci de cărări din pământ bătătorit, precum afluenții unui fluviu, care o legau de ogrăzile delimitate de garduri strâmbe de nuiele, câteva chiar din scânduri vopsite, unde se aflau case, mai mult bordeie, din chirpici sau paiantă, cele mai multe acoperite cu stuf și, mai rar, cu tablă zincată.

Aproape de mijlocul satului, chiar la poala dealului cel mai înalt, se înălța sfidătoare turla unei biserici din lemn, lângă ceea ce păreau a fi ruinele, dar de fapt erau temelia și un brâu de cărămidă, înalt de vreo jumătate de metru, ale viitorului lăcaș de cult, început energic de preotul local, după Revoluție, dar la care nu se mai lucrase de vreo câțiva ani, din lipsă de bani. Astfel de ruine, proaspăt construite, apăruseră în toată țara.

De la înălțimea celor o sută și ceva de metri ai dealului dinspre miazăzi, de pe drumul pietruit, unde îl lăsase cursa cu cea de a doua mașină de ocazie – o Dacia prăfuită – cu care venise, Petru Mihăilescu contemplă nemulțumit locul despre care trebuia să scrie pentru „Opinia", ziarul local la care lucra. Nu era

nici pe departe ceea ce își imaginase. De fapt, nimic nu mai era așa cum își imaginase, după Revoluție.

Oftă prelung, își luă de jos geanta în care avea un rând de schimburi, aparatul foto, un blocnotes, două pixuri și un pachet cu biscuiți cu cremă, o urcă pe umăr și începu să coboare agale spre sat, odată cu înserarea venită devreme, așa cum se cuvenea la începutul unui neobișnuit de călduros noiembrie.

Începuse, în urmă cu nouă ani, Facultatea de Construcții, la Politehnică, și ar fi trebuit să aibă demult diplomă de inginer. Numai că știuse de la bun început că nu acolo era vocația lui, așa că, după primul an în care mai dăduse uneori pe la cursuri, le abandonase complet când descoperise „Opinia", ziarul studențesc scris de o mână de entuziaști, aproape toți ca și el, pasionați și total dăruiți pentru ceea ce făceau.

Privi cu nostalgie atât biserica veche cât și temelia celei noi. Într-o vreme se hotărâse să schimbe facultatea pentru cea de Teologie, ba chiar vreun an se pregătise citind literatură religioasă și istorie pentru a fi admis la școala viitorilor preoți, înainte de a-și da seama că nici această meserie nu i s-ar fi potrivit.

La vreo cinci ani după Revoluție, „Opinia" se transformase într-un cotidian local de succes, iar Facultatea de Construcții devenise un obiectiv lipsit de sens. Totuși, ziarul era încă la început și nu prea avea bani. Era convins că și banii or să apară, însă, până atunci, era nevoie ca fondatorii să mai facă un efort. Așa că, chiar dacă el era redactor-șef adjunct, făcuse fără să ezite deplasarea la Piatra Arsă. Dar și directorul cotidianului aproviziona dimineața cu mașina împrumutată de la părinți chioșcurile de ziare din oraș. Toți puneau umărul, așa cum puteau, iar acum venise rândul lui să scrie despre fundația Soros, care aducea un camion cu ajutoare pentru sătenii din Piatra Arsă. Nemții și fundația lor erau foarte importanți. Conducerea ziarului ducea deja tratative ca aceștia să le livreze o mașină tipografică rotativă offset, tot sub formă de ajutor. Desigur, nemții nu condiționaseră, cel puțin nu în mod explicit, dar insistaseră să obțină publicarea unui articol în „Opinia" despre

desfășurarea acțiunii lor caritabile pentru cel puțin trei motive: să poată dovedi în Germania, sponsorilor, că într-adevăr donațiile ajunseseră la destinație, să își facă fundația cunoscută și, mai ales, ca să evite furtul pe față al ajutoarelor, așa cum se mai întâmplase cu alte ocazii. Mihăilescu și alții glumiseră de naivitatea nemților, dar ceilalți membri din consiliul de administrație al ziarului hotărâseră să le facă pe plac.

Aprecie că avea de mers vreun kilometru și jumătate până la biserica ce părea că se află în centrul satului. Alături urma să găsească, fără îndoială, și inevitabila crâșmă, unde avea să întrebe unde-l putea găsi pe învățătorul Vreme, directorul școlii din sat, cu care nemții păstraseră legătura. Fusese asigurat că urma să-i ofere o cameră și un pat, la el acasă, până a doua zi, când era așteptat camionul cu ajutoare.

Petru avea de gând să își noteze în blocnotes cantitatea de ajutoare aduse, precum și felul acestora, câteva declarații ale oficialilor (dacă apăreau cumva și alții, în afară de cei din sat) precum și cuvintele pline de recunoștință ale câtorva săteni. Mai urma să facă fotografii, cu Pentaxul său obosit, donat tot de nemți, în urmă cu doi ani, când aceștia apăruseră prin Moldova. Își luase două filme alb-negru, a câte treizeci și șase de poziții fiecare și, cu toate că ziarul nu apărea încă în policromie, încă unul color, scump, pe care să imortalizeze camioanele, copiii

Îți place să scrii SF, fantasy, horror?
Trimite-ne scrierile tale la **redactia@colectiasf.ro**
și ai șansa de a publica și tu în Revista CSF!
Condițiile manuscrisului: litera utilizată - Times New Roman, corp 12; cu diacritice; evidențierile cu *italic*, **bold** și/sau „ghilimele"; textul aliniat la stânga; autorul nu va face paginare sau tehnoredactare; titlul scris cu Times New Roman, corp 18, bold; numele autorului sub titlu; informațiile de contact ale autorului vor fi trecute la finalul manuscrisului (nume și prenume, adresa, telefon, e-mail).

bucurându-se de hăinuțe, bunicile cu ochii înotând în lacrimi la vederea mormanului de cutii descărcate, probabil, la școală. La întoarcere, fotoreporterul „Opiniei" urma să le developeze și să scoată pozele, iar filmele color să le transforme în diapozitive. Pentru ziar, urma să fie folosite cel mult trei sau patru dintre ele, din cele alb-negru, cu care să fie ilustrat articolul. Apoi totul trebuia să fie pus în plic, împreună cu câteva exemplare din ediția cu materialul respectiv, și înmânate reprezentanților Soros.

Petru nu intenționa să rămână în Piatra Arsă nici o clipă mai mult decât era necesar. Spera chiar să poată pleca cu camionul ce urma să se întoarcă, golit, până la drumul european, de unde era lesne de găsit o ocazie până acasă. Sau poate primea un loc în mașina de teren a reprezentanților fundației, care, în mod sigur, aveau drum până la sediul lor din Iași.

Știa bine ce avea de făcut, era deja rutină; depășise nivelul acestui gen de reportaje laudative, la scurtă vreme după ce își începuse cariera în jurnalism. În mod normal, ar fi trimis vreunul dintre reporterii studenți ce visau să devină ziariști celebri, însă colegii lui din conducerea cotidianului apreciaseră că treaba e prea importantă pentru a fi lăsată pe mâna unui începător.

Se dezvățase să meargă pe jos, iar faptul că fuma mult nu ajuta deloc. Începuse să se întunece cu mare viteză; se mai și lăsa frigul. După ce făcuse cam două sute de metri, se simțea deja obosit. Un stol uriaș de ciori se înălță dintr-o pădurice aflată în dreapta drumului, urcând spre cer într-o liniște nefirească. Stolul se înșurubă în aer asemenea unui șarpe uriaș cu solzi negri, mișcători, și se răsuci de câteva ori, înainte de a fi înghițit de plafonul jos al norilor plumburii. O pală de vânt se încâlci în părul lui Petru, lăsând în urma ei un ropot scurt de ploaie rece. Tânărul se pregăti să-și tragă gluga gecii peste cap, dar stropii de apă încetară să mai curgă din cer, la fel de brusc cum apăruseră.

De la o intersecție a drumului principal cu o uliță, ieși o luminiță tremurătoare. Ziaristul urmări fascinat fenomenul care,

pe măsură ce se apropia de el, se dovedi a fi un felinar agățat de o căruță trasă de un cal costeliv. Vizitiul, înfofolit într-o pufoaică ponosită, ședea cocârjat pe băncuță, semănând cu un uriaș semn de întrebare. Fața abia i se distingea, ca o pată alburie, sub căciula rusească cu clapele lăsate, trasă mult peste frunte. Omul îl salută politicos.

— Bună seara, răspunse Petru după o scurtă ezitare, în care își aminti că la țară erau salutați și străinii. Mergeți în sat?

— Da, chiar așa! Urcă, dacă vrei să te iau.

A urcat repede, punând un picior ezitant pe butucul roții din dreapta-față, alungând ideea că în acel moment calul ar fi făcut doar un pas, iar spițele i-ar fi putut răsuci glezna. S-a așezat pe banca îngustă, lângă căruțaș. Bâjbâind după ceva de care să se țină, mâna i-a trecut peste gura apărătorii de sticlă ce adăpostea flacăra felinarului. Chiar dacă arsura scurtă l-a făcut să-și retragă repede mâna, luminița ce ardea pe fitil s-a sufocat și s-a stins. Ar fi vrut s-o reaprindă, însă vizitiul nu a spus nimic. Mirosea a transpirație amestecată cu fum de tutun ieftin și a fân. Omul a plescăit din limbă și și-a agitat puțin biciul, mai mult mângâind calul. Animalul s-a încordat, a întins hățurile, iar căruța s-a urnit scârțâind, hurducăindu-se pe pietriș. Petru a scos un pachet de Marlboro, din care a luat o țigară, a pus-o în gură și a aprins-o cu bricheta Zippo, primită cadou de la un palestinian, fost coleg de facultate. Cu coada ochiului a văzut privirea pofticioasă a căruțașului, așa că a bătut ușor în capul pachetului, până când, prin locul de unde îndepărtase staniolul, a ieșit filtrul unei alte țigări. A tras-o pe un sfert afară și a întins cu un gest neglijent pachetul căruțașului. Degetele butucănoase și bătătorite ale acestuia au apucat cu greu țigara. A mirosit-o îndelung, apreciindu-i aroma, apoi a pus-o delicat între buze. Petru a aprins și pentru el bricheta, scăpărând-o de câteva ori, semn că benzina era pe terminate. Omul a mormăit satisfăcut, după ce a tras adânc fumul aromat în piept.

Se întunecase de-a binelea, iar frigul devenise pătrunzător, așa că ziaristul își ridică iar gulerul gecii subțiri, nepotrivite,

pe care și-o luase de dimineață, amăgit de blândețea toamnei târzii. Printre fuioarele plumburii ce acopereau amenințător cerul, abia se strecura sclipirea timidă a vreunui astru. Uneori apărea, pentru puțin timp, Luna, cu chipul acoperit de plasa cernită, ca de doliu, a norilor, ce se rostogoleau mult deasupra becurilor electrice galbene și palide, a căror lumină pierie răzbătea prin ferestrele caselor satului spre care se îndreptau.

Căruța părea suspendată între tăcerea de sus, unde se afla cerul, și cea de jos, a pământului, contopite într-o singură entitate neagră, vorace, iar senzația de mișcare era dată numai de zdruncinăturile osiilor obosite ale carului, poate și de conturul abia vizibil al crupei calului, care unduia în beznă, fluturând uneori din coadă. Petru simți cum i se închid ochii. Ca redactor-șef adjunct, lucra de după-amiaza până noaptea, așteptându-și reporterii cât mai mult timp posibil, pentru ca ziarul să surprindă ultimele evenimente. Ajungea în pat la ore mici și se trezea spre amiază, iar cu acest regim se obișnuise încă din anii studenției. Totuși, era foarte obosit.

Pierdu repede noțiunea timpului și a spațiului. Ațipi și visă ultimele întâmplări, vechi de doar câteva minute, din călătoria către Piatra Arsă, chiar înainte de a se urca în căruță. Visul se împletea cu realitatea, strecurându-i-se insidios în conștiință, precum o dorință atavică. Mâini și voci îl ghidau prin beznă și îl țineau ferm, împiedicându-l să cadă, de fiecare dată când tresărea. Și o făcuse de trei ori.

Prima oară, în spatele pleoapelor închise, îl lovise iar pala de vânt; părea răsuflarea uriașă a unei făpturi ce ieșise din străfundurile pământului, asemenea unui zeu primordial. A doua oară tresărise când cele câteva picături de ploaie, pe care visul le prefăcuse într-un torent de apă, îi răcoriseră fruntea și obrajii înfierbântați, asemenea unui botez inițiatic, care culminase cu o a treia și ultima încercare, sosită în clipa în care stinsese lampa carului. Lumina pâlpâitoare se transformase în fierbințeala unei flăcări orbitoare, desprinsă din ceruri, care îi arsese, pentru frântura unei clipe, palmele împreunate și ridicate, oferite

drept ofrandă pentru îmbunarea unor forțe străvechi și uitate. O șoaptă se făcuse auzită în întuneric, pronunțând un cuvânt străvechi, care i se încrustase în minte precum o gemă scoasă din conul unui vulcan stins. Un cuvânt, pronunțat doar de foarte puține ori, de când Omul crezuse că a luat în stăpânire Pământul.

Petru s-a trezit de-a binelea când roata dinspre partea lui a trecut peste un bolovan ceva mai mare, iar mișcarea l-a scuturat ca și cum perechile de brațe, care îl însoțiseră pe tot drumul său prin întuneric, se hotărâseră să-l elibereze din coșmar. Își privi neîncrezător ceasul cu ace fosforescente: avusese impresia că trecuseră ore bune înainte de a-și reveni din somn, dar timpul se dovedise leneș și abia dacă se prelinseseră câteva minute.

Femeia cu chipul alb, ca sculptat în marmură, cu pruncul în brațe, s-a decupat din beznă, pe marginea drumului, statuie pusă de strajă pe un cavou de pe care se înlăturase pânza neagră a nopții. Cu o mână își ținea la piept copilul; acesta, foarte liniștit, părea că doarme. Fără să scoată o vorbă, ea a ridicat cealaltă mână, ca și cum ar fi cerut să fie luați și ei în căruță, dar vizitiul n-a văzut-o sau s-a prefăcut că n-a zărit nimic; dimpotrivă, a tras de frâie, îndemânându-și mârțoaga să iuțească pasul.

Luat prin surprindere, Petru s-a întors s-o privească, pregătindu-se să-i ceară omului să oprească, la nevoie chiar să-l lase pe el să-și continue drumul pe jos, dacă puterile calului obosit se apropiau de sfârșit, numai s-o ia, dacă nu pentru femeie, măcar pentru prunc. Dar în urma căruței întunericul se închise peste silueta mișcătoare a unei rădăcini din care porneau două trunchiuri gemene, înalte cam cât un stat de om; ditr-unul țâșnea o creangă nefiresc îngroșată de frunze uscate, ce nu apucaseră încă să cadă, mângâiate de adierea firavă produsă de trecerea lor sau poate de altceva, ce le-o luase înainte. Pe marginea drumului se contura o altă formă, ca a unei cruci din fier forjat, dar Petru ezită, de această dată, convins că e tot o iluzie

a nopții. Rămas pe gânduri – pentru că ar fi putut jura că văzuse într-adevăr o femeie cu un copil în brațe – nici nu băgă de seamă că țigara i se consumase, deși apucase să tragă doar de vreo două ori din ea. Din nou, vizitiul nu dădu niciun semn că ar fi văzut ceva; plimbă biciul pe spinarea calului, plesnindu-l ușor.

Încet, ieșind din beznă ca dintr-o apă deasă, apăru satul. Pe o rână de deal, se întrezărea cimitirul. Poate că ar fi fost și el înghițit de noapte, dacă n-ar fi fost lumina pâlpâindă a câtorva candele cu ulei, răspândite printre inconfundabilele cruci, unele aplecate de ani, altele țintind țanțoș cerul, asemenea unor semne care indicau locul spre care au plecat cei ale căror trupuri fuseseră îngropate sub ele. Un fulger îndepărtat traversă înălțimile, dezvăluind o capelă măruntă și gheboasă, din lemn, care semăna cu mormântul proaspăt al unui uriaș din altă lume; deasupra ei veghea, încruntată, o cruce foarte înaltă.

Apoi se succedară sacadat casele, în două convoaie interminabile, de o parte și de alta a drumului. Unele aveau câte un bec anemic aprins deasupra ușii, altele – cele mai multe – preferau să se ascundă în noapte. Corul de lătrături anemice ale potăilor din ogrăzi, stârnite de zgomotul carului, indiferent la întuneric, crescu, transformând drumul într-o Golgotă mărginită de colți și bale și furie animalică pură.

— Aia-i crâșma? îl întrebă pe căruțaș, ridicând vocea pentru a se face auzit, când se apropiară de localul de unde răsunau inconfundabile ritmuri de muzică populară, suprapuse peste hărmălaia euforică produsă de mai multe voci, care vorbeau simultan, la adăpostul complice al unui perete lateral.

Un bec puternic, cu vapori de mercur, cocoțat pe un stâlp – care era tot iluminatul public al satului – dădea o lumină dureros de puternică pentru ochii ce se obișnuiseră cu întunericul. Petru clipi de câteva ori până izbuti să deslușească scrisul de pe firmă: „La doi cocoși" și zări respectivele înaripate, care își umflau țanțoș piepturile, în desenele ce flancau denumirea.

— Aia-i, da. Vrei să bei ceva?

— Ah, nu. Aș fi vrut să întreb de învățătorul Vreme. Cu el am treabă.

— N-o să-l găsești niciodată acolo pe moș Vreme. El stă în biserica iluminaților, lângă școală. Te las eu, în drum, oricum merg în celălalt capăt de sat.

— Nu știam ca iluminații să aibă biserică, nu se abținu Petru, dar țăranul îl privi neîncrezător, ca și cum s-ar fi pregătit să spună „vorbești în șagă, lasă, că vă știu eu pe voi, ăștia de la oraș".

După câteva sute de metri, hărmălaia veselă de la crâșmă se estompă, apoi încetă cu totul; noaptea și pâcla absorbeau avide zgomotele. Restul satului părea fie adormit, fie părăsit. Un câine hămăi și apoi încă unul, iar un altul le răspunse cu un urlet prelung, amuțindu-i. Când căruța se opri, Petru avu impresia că, într-un fel de neînțeles, se mișcase în timp, dar nu și în spațiu. Căruțașul scoase de pe undeva o lanternă electrică pătrățoasă, pe care o aprinse și îndreptă spotul spre o clădire lunguiață.

— Hai, coboară repede, că bateriile-s scumpe. Aici e, uite, în casa aia ca o șură. Intri pe poartă și ții numai pe cărarea de beton, ca să ajungi la ușă, unde o să trebuiască să bați tare, să te audă. Nu te abați cu niciun chip. Are câini tare răi, dar sunt legați pe sârmă. Le zicem câini tramvai; îi scoate numai noaptea, ca să-i sperie pe cei care nu cunosc, deși tot satul știe. Iar ziua nu știe nimeni pe unde-i ascunde.

După care omul îndreptă fasciculul lanternei spre pământ, ca Petru să vadă pe unde să pună piciorul. Acesta își luă geanta, se pregăti să pună piciorul pe oiște, dar se răzgândi și sări, pur și simplu, din căruță. După ce îl văzu coborât, vizitiul stinse lanterna și flutură biciul pe spinarea calului, care o luă din loc și afundă aproape imediat căruța în beznă. Ziaristul ascultă puțin scârțâitul roților, apoi porni hotărât spre poarta care abia se deslușea. O împinse, dar nu izbuti s-o clintească. Dibui pe deasupra și pe pipăite zăvorul, îl trase și o deschise larg. Păși, palpând cu vârful pantofului în stânga și în dreapta, până găsi limitele trotuarului din beton despre care îi vorbise căruțașul.

Închise poarta și trase zăvorul la loc, așa cum îl găsise. Porni cu pași mărunți pe alee, dar se împiedică și fu cât pe ce să cadă. Aproape imediat se auziră zgomote de lanț târșâit pe metal. Se trase la timp înapoi, pe alee, dar simți răsuflarea grea a unei jivine sau poate a mai multora, în dreptul mâinilor. În mod curios, acestea nu scoaseră niciun fel de alte sunete, ceea ce îl sperie chiar mai mult decât dacă ar fi lătrat.

Aproape se lovi cu fruntea de ușa casei. Nu apucă însă să bată, pentru că prin geamul ușii se văzu o luminiță pâlpâitoare aruncând umbre nepământene. Ușa se deschise puțin, fără niciun zgomot, iar din interior se auzi o voce ce i se păru cavernoasă:

— Domnul Petru? Mihăilescu Petru. Ați ajuns. Poftiți, intrați. Vă aștept de mult. Dacă aș fi știut când sosiți, v-aș fi ieșit în întâmpinare.

Reproșul dascălului era prietenesc. Împinse înfrigurat clanța și se strecură înăuntru, coborându-și geanta de pe umăr în mână. Dădu de fața surâzătoare a unui bătrân, care ținea în mână o lumânare mare și groasă; flăcăruia acesteia pâlpâi în curent. Înainte de a închide ușa, ziaristul remarcă faptul că exteriorul acesteia fusese sculptat; chiar în mijloc se afla litera I, încadrată într-un fel de contur al unei stele cu cinci colțuri.

Odată ajuns înăuntru, simți ace în obraji, într-atât îi fusese de frig. Își frecă palmele roșii și înghețate, apoi strânse surprins mâna caldă și uscată pe care i-o întinse gazda. Atingerea bătrânului diferea de o strângere de mână obișnuită. Degetele acestuia îi atinseră falangele ca și cum ar fi vrut să îi palpeze mâna, să se convingă că e real.

— Eu sunt Pavel Vreme, directorul școlii, dar probabil știți asta. Trebuie să fiți obosit, așa că, mai bine vorbim mâine. V-am pregătit o cameră, unde puteți să stați oricât este nevoie. Urmați-mă.

— Vă rog să-mi spuneți pe nume, rosti Petru, și vă mulțumesc pentru că mă găzduiți până mâine. Plec imediat ce-mi fac treaba și n-o să vă mai deranjez.

Avea de gând să stea doar până la venirea convoiului cu ajutoare și să-și facă reportajul. Însă bătrânul zâmbi enigmatic și porni înainte, luminând drumul.

Holul părea să nu se mai termine. Întunericul contribuia la această impresie. În sfârșit, Vreme se opri în fața unei uși. Când apropie lumânarea, ziaristul văzu că și aceasta avea sculptat un I în mijloc, încadrat într-o stea, ce semăna mai degrabă niște echere sau compasuri desfăcute, sau cu o combinație dintre acestea. Bătrânul intră primul și aprinse de la lumânare o lampă aflată pe un scrin vechi. O luă și o așeză grijuliu pe masă. Petru se miră în tăcere cum de stăpânul casei nu se temea de incendii, însă spuse:

— Credem că satul are electricitate.

— În partea asta încă n-a ajuns, răspunse prompt gazda. Sper să nu te deranjeze. Este vorba să tragă fire prin primăvară. O să-ți las lampa cu gaz, dacă ai nevoie. Ți-am făcut patul, dar s-ar putea să-l găsești cam tare. Am pus și o pilotă cu care să te învelești, că spre dimineață se lasă frigul și încă n-am făcut foc în sobă. Pe masă ți-am lăsat o carafă cu apă și ceva de-ale gurii, nu mare lucru, ca pentru seară. Vorbim mâine dimineață. Dacă îți mai lipsește ceva, strigă-mă la orice oră, că eu dorm ca un iepure, mereu țin un ochi deschis.

Bătrânul îi zâmbi, se întoarse și ieși, apărând de curent flacăra lumânării, cu palma. Pulpana hainei ponosite în care era îmbrăcat flutură ca un semn de rămas bun, când închise ușor ușa în urma sa. Petru hotărî să-l includă și pe învățător în articol, dacă tot era dispus să stea la taclale. Putea afla detalii cu care să dea un strop de culoare reportajului. Se apropie de lampa cu gaz; își adusese o carte din care să citească înainte de culcare, ca să adoarmă mai ușor.

Ciuguli puțin din brânza și din felia de pâine de pe farfurie; erau foarte proaspete. Cu toate că nu-i prea plăcea laptele, bău și din cana de lut cu chișleag. Mușcă apoi de câteva ori din mărul tare, dulce-acrișor. I se păru că zărește ceva scris pe perete. Ridică privirea și citi cu greu literele scorojite, la lumina lămpii:

„Adevăratul dușman se află în spatele tău". Zâmbi, dar totuși își răsuci capul și încremeni, cu îmbucătura de măr în gură. De pe peretele opus îl privea o față răvășită, cu cearcăne mari la ochi și obraji scofâlciți, acoperiți de țepii unei bărbi nerase. Își ținu pentru o clipă respirația, până când reuși să-și desprindă privirea de la chipul care îl privea acuzator. Descoperi oglinda mare, cu ramă din lemn sculptat, care, la lumina palidă și unduitoare a flăcăruii ce plutea pe fitilul lămpii, îi reflecta fața. Răsuflă ușurat, dar înghiți cu greu îmbucătura de măr. Renunță să mai mănânce. Avusese impresia că reflexia din oglindă se mișcase înaintea lui, ca și cum ar fi ghicit ce avea de gând să facă.

Cele câteva îmbucături fuseseră suficiente pentru a-i schimba gustul din gură, iar viciul își ceru dreptul; merse la fereastră, o deschise și se pregăti să fumeze o țigară. Lampa pâlpâi puternic, ca și cum un duh străvechi s-ar fi strecurat odată cu aerul rece și bezna de afară. Scoase bricheta Zippo, dar își aminti că benzina era pe sfârșite, așa că își aprinse țigara de la flacăra lămpii, trase adânc în piept fumul aromat și-l slobozi pe fereastră. În noapte, dealul cel mare, Piatra Arsă, de unde venea numele satului, se contura foarte vag, ca un negru uriaș peste al cărui cap fluturau nori grei. Când ajunse pe la jumătatea țigării, simți o vibrație profundă; bănui că e vreun cutremur mărunt. Fenomenul se amplifică, făcând să zdrăngăne ușor vasele și paharul de pe masă. Odată cu vibrația, se auzi un geamăt adânc, neomenesc, de disperare, ca de la mare depărtare, scos dintr-o mie de gâtlejuri ale unor făpturi supuse la crunte cazne.

Petru împietri, cu țigara strânsă între buze, uitând până să și respire. Dar inima sa își ridică brusc numărul bătăilor și alungă vraja. Aruncă grăbit chiștocul și închise fereastra, respirând sacadat, cu pieptul tresăltând, cuprins de spaimă. Se liniști, totuși, repede, după ce bău din paharul cu apă. Își propuse să-și întrebe gazda despre fenomen, dar se răzgândi, în-

chipuindu-și să se va face de râs. Astfel de sunete trebuia să fi fost obișnuite la țară, unde vântul sufla în rafale peste case și acareturi, ca prin tuburile unui nai uriaș. În anii copilăriei, petrecuți la bunici, într-un sat prăfuit și uitat de lume, auzise fără îndoială asemenea zgomote stranii, pe care mai apoi le uitase. Sau poate doar dorea să creadă asta, ca să se mai îmbărbăteze.

Lăsă lampa aprinsă, însă încercă să se convingă că nu de frică, ci pentru cazul că i s-ar fi făcut iar poftă de o țigară. Trase scaunul lângă pat, își dezbrăcă geaca, puloverul, cămașa groasă, cadrilată, și pantalonii. Apoi își scoase pantofii și ciorapii, îi puse sub pat și, în chiloți și maieu, se băgă sub pilota groasă, dar neașteptat de ușoară. Lampa de pe masă pâlpâi de câteva ori, de parcă cineva nevăzut ar fi suflat în ea, și se stinse. Petru se foi puțin pe patul tare, își trase pilota până peste cap și închise strâns ochii.

Din nou visă foarte intens. Se trezi cu inima bătându-i năvalnic și cu trupul acoperit de-o sudoare rece. Dădu pilota deoparte și bâjbâi prin întunericul brăzdat doar de firava sclipire a lunii, până la masa unde-și lăsase pachetul cu țigări. Alături se afla bricheta. O scutură și o strânse tare în pumni, ca s-o încălzească. Scăpără de câteva ori și fu răsplătit cu o flăcăruie anemică și efemeră, dar care dură suficient de mult cât să-și aprindă o țigară. Încercă apoi să aprindă și lampa, însă nu reuși decât să pârlească puțin fitilul.

Trase nervos din țigară, iar fumul tutunului, ajuns până în adâncul plămânilor, reuși să-l liniștească suficient cât să analizeze cu luciditate călătoria în care fusese purtat în somn.

Îi rămăsese întipărită imaginea bibliotecii din vis, lipsită de acoperiș și cu podea din dale de piatră, acoperită de nenumărate canale cenușii, asemeni unor vene. Văzuse, la lumina unui opaiț, rafturi pline cu tomuri groase. Se apropiase de ele, le trăsese din strânsoarea celorlalte, le simțise greutatea și le mirosise vechimea. Suflase praful adunat pe copertele grele, din piele scorojită, și citise titlurile scrise măiestru, cu litere mari, sofisticate: *Archidoxa* elveținului *Paracelsus* era așezată alături

de tomuri mai vechi, cum ar fi *Corpus Hermeticum* al lui *Hermes Trismegistus*, *Metempsychoses* atribuită lui *Pitagora* (în fața căreia rămăsese uimit, pentru că nu știa că se păstrase ceva scris de la vestitul filosof și matematician antic) și o culegere cuprinzând legile lui *Moise*, scrisă în ebraică, limbă pe care, în vis, o cunoștea, la fel ca latina, elina și aramaica. De jur-împrejur se întindeau rafturi pline cu cărți și suluri, atât de înalte încât nu permiteau ca lumina zilei să ajungă până jos; păreau că unesc pământul cu cerul. Se simțise copleșit, mic și neînsemnat, în fața noianului cunoașterii, așternut în incunabule și pergamente de înțelepți ale căror chipuri, întipărite pe norișori albăstrui ce pluteau printre rafturi, îl priviseră cu mila celor care au aflat cât de puțin știu de fapt. O adiere clătinase unul din norișori, iar fața conturată cu barbă creață a unui filosof grec unduise și își țuguiase buzele.

Surprins, scăpase opaițul. Micul rezervor de lut se spărsese, iar uleiul sărise peste tot și se aprinsese de la fitilul rămas liber. Flăcările îmbrățișaseră pofticioase cărțile și, în timpul cuprins în bătaia unei pleoape, biblioteca se transformase într-un rug uriaș. O luase la fugă, însă rafturile cu cărți aprinse se întindeau pretutindeni, formând un labirint fără dezlegare. În goană, călcase pe desenul unei stele mari, cu cinci colțuri, alcătuită din piese mai mici, pe mozaicul pardoselii. În jurul acesteia, podeaua se lăsase, formând un bazin dreptunghiular în mijlocul căruia pentagrama devenise o oază a infernului fierbinte pe conturul căruia flăcările furioase se prelinseră, lipsite de putere. Din acest adăpost, Petru urmărise uimit transformarea cărților sub văpaia ce era liantul care le unise, iar biblioteca însăși, creuzetul în care clocotea această transcendență. Manuscrisele aprinse deveniseră lichide clocotitoare aurii, care curseseră abundent de pe rafturi, se prelinseseră prin canalele podelei, transformată în mii de pârâiașe, care se vărsaseră în bazinul ce îl înconjura, transformându-se din nou în foi suprapuse, peste care se solidificaseră, în final, copertele. Pe noul tom, învăluit în foc, începuseră să crească simboluri negre și

mari. Îl deslușise numai pe primul, litera N, pentru că îl treziseră nu trosnetele flăcărilor ce se stingeau, ci un cor nesfârșit de gemete care păruseră să redea întreaga durere a omenirii.

Ar fi dat orice ca să fumeze încă o țigară, dar bricheta Zippo nu se mai lăsă nicicum înduplecată. Merse în picioarele goale până la fereastră și o deschise, dar în cameră năvăli noaptea rece și umedă, insidioasă, ca trimisă de iele, așa că o închise aproape imediat, rămânând ascuns în fumul de tutun păstos, dens și acru, care umpluse odaia. Se ascunse iar sub pilotă. Până când dădură zorii, ațipi și se trezi de mai multe ori, fără însă a mai îndrăzni să coboare de pe lavița masivă din lemn.

Ieși din cameră pe la opt, căscând somnoros. Se îmbrăcase și își luase și geanta în care își adunase modestul bagaj. Era foarte hotărât ca, imediat după venirea nemților și descărcarea ajutoarelor, să se întoarcă acasă fără a mai zăbovi nici măcar o secundă mai mult decât era necesar.

Învățătorul apăru imediat ce închise ușa odăii în care dormise. Trupul lui subțire și gârbovit era îmbrăcat cu același costum negru, ponosit și cam boțit, pe care îl purtase în seara precedentă, care îl făcea să semene cu un cioclu. Își lărgise puțin nodul cravatei ce îi înconjura gulerul alb al cămășii. La lumina zilei, părul său alb și rar, atent pieptănat într-o parte, părea să strălucească asemeni unui nimb. Obrajii scofâlciți și fața foarte ridată și totuși impecabil bărbierită, îi trădau vârsta.

— Bună dimineața, fratele meu, începu bătrânul. Cum ai dormit?

Petru ar fi vrut să-i dea o replică pe măsură, însă se abținu. Probabil că bătrânul ar fi trebuit demult să fi ieșit la pensie. Îi zâmbi și-i aruncă o privire pe jumătate amuzată, din care se putea înțelege orice.

— Am pregătit micul dejun, poftește să mănânci ceva. Ce am, împart cu tine.

Familiaritatea gazdei părea nelalocul ei. Petru își spuse că, probabil, așa erau obiceiurile locului și n-avea niciun rost să

se enerveze. Ca ziarist, cunoscuse mulți oameni care ar fi trecut drept ciudați.

—Nu mănânc dimineața, mulțumesc, refuză politicos. Au ajuns nemții?

— Vai, dar nu se poate, măcar o ceașcă de cafea. Oricum, n-avem ce face până nu apar cei cu ajutoarele. Și n-am nicio idee când o să se întâmple asta.

Așa că Petru ridică din umeri și îl însoți pe bătrânul învățător în bucătăria aflată în dreapta holului, chiar lângă intrarea în casă. Se așeză pe un taburet de lângă masă cât timp gazda își făcu de lucru pe lângă plita cu lemne. Strecură câteva găteje pe foc, închise portița sobei, apoi turnă cafea aburindă în cești ciobite, desperecheate, dintr-un ibric afumat de alamă, în ton cu bucătăria învechită. Vreme îi puse în față o cană pe trei sferturi plină cu îmbietorul lichid negru, o farfurioară de lut cu zahăr, în care era înfiptă o linguriță, și o alta, identică, pe care se afla o cutie de chibrituri.

— Pune zahăr cât dorești, eu beau cafeaua amară. Iar asta e pentru scrum, dacă vrei să fumezi.

Petru își aprinse o țigară și trase îndelung fumul în piept. Coșmarurile nopții începeau să se risipească. O vreme sorbiră amândoi, în tăcere, din cafea. Lichidul negru și fierbinte avea o aromă neobișnuită. Semăna întrucâtva cu cea dată de bobițele de cardamom, planta pe care o fierbeau arabii o dată cu cafeaua. Surprinse de câteva ori privirea bătrânului, care îl măsura zâmbitor, complice.

— Ce-i povestea asta cu iluminații din sat? începu Petru, ca să spargă cumva liniștea. Mi-a spus căruțașul care m-a luat aseară, de pe deal, că aici aveți aici un fel de templu. De fapt, parcă a zis că e o biserică.

Învățătorul zâmbi și-l privi pe sub sprâncene.

— Poate că nu-i chiar o poveste, rosti apăsat, după ce își înmuie buzele în cafea.

Tânărul simți o ușoară ameteală. O puse pe seama somnului chinuit de coșmarurile nopții.

— Credeam că templele iluminaților au dispărut din România odată cu venirea comuniștilor, spuse el, dornic să-și verifice cunoștințele generale. N-am aflat să se fi reînființat.

Obișnuia să facă asta de fiecare dată când stătea de vorbă cu cineva care știa ceva interesant. Reușea, instinctiv, să preia din mers informații de la interlocutor, dându-i impresia că e în temă cu subiectul. Constatase că era un obicei foarte folositor dacă, desigur, nu era vorba de facultate și de cursuri.

— Iluminații au dispărut din România înainte de venirea comuniștilor, pe vremea regelui Carol al II-lea, îl corectă Vreme. A fost aruncată atunci o afurisenie de către Biserica Ortodoxă, prin care orice iluminat era socotit liber cugetător și inamic al ordinii publice. Ca să evite prigoana, Marele Cavaler de atunci, prinzând de veste, a desființat ordinul și a închis templele din întreaga țară.

— De aici și convingerea întipărită în subconștientul colectiv, cum că iluminații sunt un fel de întruchipare a răului, completă Petru, mai mult ca să-l provoace să spună mai mult.

— Da, toate bisericile a dus o luptă permanentă cu iluminații, cu toate că și numeroși înalți prelați au făcut parte din acest ordin. Deranja caracterul lui sincretic, precum și priza uriașă pe care o avea printre intelectuali. Iluminații primeau în rândurile lor oameni de valoare, fără niciun fel de discriminare de natură religioasă, culoare a pielii sau avere. Da, chiar dacă Marele Templu din România s-a desființat, iluminații au continuat să existe. N-au dispărut nicio clipă. Nici n-ar fi avut cum, de altfel.

Ca ziarist, simți că își calcă pe inimă adresând o întrebare căruia nu-i intuia răspunsul. Trase din țigară ca să se calmeze, o așeză cu grijă în farfurioară, după care eliberă fumul lent. Însă nu rezistă și răbufni:

— Și ce legătură pot avea iluminații cu satu-ăsta uitat de lume?

Vreme nu zise nimic, nici măcar nu-l privi. Se ridică și aduse ibricul. Completă cu cafea, gânditor, amândouă cănile.

— Nu-i chiar așa uitat de lume, câtă vreme ne aduc ajutoare tocmai din Germania, rosti încet într-un târziu. Au făcut-o și pe vremea lui Ceaușescu, ce-i drept, mai discret, și o fac și acum. Occidentul știe bine că trebuie să pună umărul la continuitatea existenței celui mai vechi templu al iluminaților.

Instinctul de ziarist îl avertiza pe Petru că aici se contura un alt articol, cel adevărat. Urma să trimită un reporter de investigații – știa și pe cine – imediat ce ajungea înapoi la redacție. Avea despre ce să scrie: existaseră iluminați care – culmea! – primiseră ajutoare din străinătate pe vremea lui Ceaușescu. Se întrebă, totuși, dacă va putea să publice materialul fără să-i supere pe sponsorii nemți. Trebuia să afle mai multe înainte de a lua o decizie. Reporterii de investigații aveau de lucru până peste cap și nu puteau fi trimiși doar pentru a verifica simple impresii, fie ele și ale unui redactor-șef adjunct.

— Ajutoare din Europa sosesc în fiecare zi și ajung în toată țara. Nu văd de ce-ar fi tocmai Piatra Arsă un loc mai aparte.

— Spune-mi, tu n-ai simțit nimic deosebit de când ești aici?

— Ba da, spuse sincer Petru, aproape fără să vrea. Aseară, când veneam încoace, mi s-a părut că văd o femeie cu un copil în brațe. Înainte de intrarea în sat, pe stânga.

— Acolo a fost accidentul de mașină, în urmă cu mai bine de treizeci de ani, spuse Vreme gânditor. Cei mai bătrâni își aduc aminte.

— Și ce s-a întâmplat? nu rezistă Petru, după ce lăsă să treacă aproape un minut și se convinse că, neîmboldit, bătrânul nu avea de gând să continue.

— A trecut un șef mare de-al comuniștilor pe-aici, să aranjeze nu știu ce plan pe la cooperativa agricolă, dar a băut vin și țuică toată ziua. Venise cu o mașină mare și neagră, o Volga, sau așa ceva, pe care tare-i mai plăcea s-o conducă. Când să plece, și-a dat șoferul deoparte și s-a urcat el la volan, deși abia se mai ținea pe picioare. Se înnoptase când a dat peste Ana și băiatul ei, care n-avea un an împlinit.

— Și? întrebă încordat Petru, deși urmarea era evidentă.

— I-a omorât pe loc, pe amândoi. El n-a pățit nimic. S-au aranjat toate, așa cum se făcea pe vremea comuniștilor. Ca și azi, de altfel, numai că acum sunt suficienți doar banii. Lumea știe că, uneori, Ana se arată vizitatorilor. Cei mai mulți dintre cei care trec pe-aici cred că-s povești – mai adăugă și dădu a lehamite din mână. Au fost amândoi îngropați în cimitir, ai trecut pe lângă el când ai venit.

Pentru Petru, întâmplările nopții începuseră să capete o altă dimensiune. Chiar se gândi să aducă vorba, însă teama de ridicol era încă suficient de mare, în pofida celor auzite. Însă, ca și cum i-ar fi citit gândurile, Vreme afirmă cu blândețe:

— Ai avut vise astă-noapte.

Ziaristul oftă și aprobă ușor din cap. Privi la ceața deasă, alburie, de afară, ce se învârtejea la fereastra închisă a bucătăriei. Fantomele nopții dădeau semne că vor să revină.

— N-am mai visat de mulți ani. De fapt, nici nu-mi mai aduc aminte de când. Astă-noapte, însă, am visat... niște lucruri foarte neobișnuite.

— Ești sigur c-ai visat? Mulți nu pot deosebi visul de realitate. Iar realitatea poate că e chiar ea un vis. Până la un punct, asta e filosofie ieftină. Însă după acel punct, e cu totul altceva.

Nu-i era clar ce dorea Vreme să spună. Se pregăti să-l întrebe, să-i ceară să vorbească pe șleau, pentru că se săturase de mistere și de vorbe în doi peri, dar nu apucă, pentru că se porni soneria unui telefon, aflat pe hol. Își aminti că îl văzuse când trecuseră pe acolo, ba chiar se și mirase că în casă exista telefon, dar nu și curent electric. Era un model cu disc, butucănos, din ebonită neagră, din cele care se foloseau în urmă cu cel puțin un sfert de secol. Gazda îi zâmbi și plecă să răspundă. Se întoarse după câteva minute, timp în care Petru mai fumă o țigară.

— Ajung ajutoarele, anunță Vreme, un pic triumfător. Cred că în cel mult o oră. S-au oprit la o benzinărie, să alimenteze camionul. De acolo au telefonat.

Petru își drese glasul.

— Cred că am să trimit pe cineva de la investigații, peste câteva zile, spuse el. Povestea asta cu iluminații poate fi de mare interes pentru ziar. Nu știu să mai existe așa ceva în țară. Pe la București abia se discută despre posibilitatea reînființării Templului. Aș vrea să aflu mai multe.

— Desigur, cu plăcere. Dar dacă tot ești aici, de ce nu scrii chiar tu articolul?

— Oh, nu pot, trebuie neapărat să mă întorc azi. Avem oameni specializați pentru astfel de anchete jurnalistice. Eu am venit numai pentru fundația care vă aduce bunurile. Avem o relație ceva mai specială cu ei.

Învățătorul dădu încet din cap.

— Bine. Însă aș vrea să-ți arăt ceva, până ajung nemții.

Petru ridică din umeri. Bău tacticos ultimii stropi de cafea din cană și își strivi țigara în farfurioară. Vreme aștepta răbdător să termine. Se ridicară amândoi de la masă, iar bătrânul porni înainte, prin holul casei. Se opri în dreptul unei uși, opuse încăperii în care Petru își petrecuse noaptea, o deschise și, după ce intră și oaspetele lui, o închise la loc cu grijă. Amândoi rămaseră pentru câteva momente într-un întuneric profund. Învățătorul scăpără un chibrit cu care aprinse o torță aflată într-un suport pe perete, o luă și păși sigur pe sine spre treptele unei scări abia vizibile în lumina unduitoare.

Ziaristul analiză uimit tunelul. Pereții erau făcuți din lespezi mari, cu suprafețe neuniforme. Ridică privirea spre tavanul boltit și i se păru că vede modele complicate, de romburi și dreptunghiuri. Începură să coboare șirul aparent nesfârșit de trepte roase de pașii cine știe câtor generații, până când, într-un târziu, ajunseră la un palier de unde pornea un alt culoar, mult mai lat. Petru veni alături de învățător, își potrivi pașii și porniră umăr la umăr.

Tânărul se împiedică de mai multe ori; ochii îi fugeau la firidele ogivale, ocupate de statui învesmântate în pânze uriașe de păianjen, care vegheau drumul, de o parte și de cealaltă a culoarului. Se înfioră când se gândi la vechimea construcției,

iar senzația că pășește în altă lume, aflată înapoi în timp sau poate chiar dincolo de timp, deveni apăsătoare.

— Unde... unde suntem? întrebă.

— Ajungem imediat, îl liniști gazda, fără să-i răspundă la întrebare.

Într-adevăr, tunelul păru să se lărgească și să câștige în înălțime. Tânărul contemplă bezna densă, căreia torța nu-i făcea față. Vreme porni înainte, lăsându-l nedumerit și înspăimântat. Câteva clipe, flacăra pe care o purta dansă în întuneric, apoi păru că se divide, dând naștere încă uneia și apoi încă uneia. Fără să vrea, Petru răsuflă ușurat. Bătrânul aprinse tot mai multe torțe, fixate pe pereți, dezvăluind interiorul unei construcții uriașe, piramidale, cu pereții din lespezi foarte bine lustruite pe care erau gravate simboluri asemănătoare cu cele zodiacale. Sub făclii, ca și cum ar fi ieșit din roca solidă, se aflau jilțuri mari, cu spătare foarte înalte, croite parcă pe măsura unor uriași.

— Ne aflăm în Piatra Arsă, rosti Vreme, iar vocea i se rostogoli, ricoșând de pereții netezi, în ecouri profunde. Acesta este interiorul dealului care a împrumutat numele satului.

Petru privi uimit în toate părțile. Mintea sa refuza să înțeleagă cum era posibil ca într-un sat amărât, cu bordeie ce abia dacă se puteau numi locuințe, să se găsească o asemenea construcție, care ar fi revoluționat istoria românilor, poate chiar și a omenirii. Cu mult mai plauzibilă i se păru ipoteza ca învățătorul să-i fi strecurat ceva în cafeaua pe care i-o oferise, vreun drog care să-i provoace asemenea halucinații.

— Nu se poate, murmură el. Așa ceva nu există. Pur și simplu nu poate exista.

— E ridicată de Hiram Abif, îl contrazise cu blândețe Vreme. Are mii de ani.

— Asta înseamnă...

— Că arhitectul templului lui Solomon a trecut pe aici.

Din vremurile când studiase pentru Teologie, Petru își mai amintea vag că citise despre Hiram, pentru că era pomenit în

Biblie. Solomon dorise să construiască un templu lui Yahve, iar regele Tyrului îl trimisese pe Hiram, cel mai bun arhitect. Legenda acestuia era însă mult mai amplă și avea conotații spirituale pe care le preluaseră și iluminații.

— Nu înțeleg, mărturisi ziaristul. Ar trebui ca locul în care ne aflăm să fie mai vechi decât poporul nostru, poate chiar contemporan cu piramidele din Egipt. Dar, în acea vreme, pe aici nu existau decât triburi primitive. E un fapt atestat istoric!

— Așa este. Cultura Cucuteni e cea mai apropiată de perioada în care s-a construit piramida în interiorul căreia ne aflăm și care, peste milenii, a căpătat numele de Piatra Arsă, pentru că atrăgea, ca și acum, trăsnetele. Ea face parte dintr-un ansamblu de edificii care au fost construite în toată lumea, pe amplasamente nodale. Asta s-a petrecut cu mii de ani în urmă, când au fost ridicate Templul lui Solomon, piramida lui Keops sau cele din Mexic și China. Aceste construcții aparțin unei arhitecturi sacre, unei cunoașteri care s-a pierdut. Toate au echivalentul lor, în planul spiritual, în locul în care cu toții vom ajunge la trecerea finală, după ce trupul ne va fi murit.

Înconjurată de trei coloane, două de înălțimea unui stat de om, iar una ceva mai mică, așezate în colțurile unui pătrat delimitat de plăci albe și negre, dispuse în formă de tablă de șah, în mijlocul piramidei se afla o scară care urca în spirale tot mai mari, semănând cu un con. În locul unde ar fi trebuit să se afle a patra coloană a pătratului, începeau treptele; turnate din plăci limpezi de cristal, preluaseră cu inexplicabilă întârziere din lumina torțelor și se transformaseră în dreptunghiuri înflăcărate, orbitor de albe, care alungaseră întunericul până sus de tot, acolo unde vârful scării părea că se unește cu al piramidei.

Petru admiră scara magnifică, lipsită de ax central, detaliu care sfida atât logica elementară, cât și știința modernă a construcțiilor. Ziaristul din el întrebă:

— Și care-i rostul acestui edificiu? S-a aflat?

— Hiram a spus că trebuie să ne gândim la piramide ca la niște nituri, spuse bătrânul învățător. Acestea îl țin, împiedi-

cându-l să se zbată, pe șarpele între ale cărui inele se află strâns Pământul. Este cunoscut sub mai multe nume: Quetzalcoatl sau Tlahuizcalpantecuhtli la azteci, Apep la egipteni, Python la greci, Jormugand fiul lui Loki, la vikingi, Uroboros, șarpele care își înghite coada, în India, iar evreii cred că e șarpele primordial, cel care a determinat alungarea lui Adam și a Evei din Paradis.

— Un imens șarpe nevăzut?

— Mitologia occidentală recentă i-a zis Cthulhu, dar toate nu sunt decât tot atâtea feluri de a denumi o făptură străveche, care s-a născut o dată cu lumea. De ea depind viața și moartea noastră, a tot ceea ce trăiește pe Pământ. Cel de dinaintea mea mi-a spus, iar eu îți spun ție, că se comportă ca o barieră. Piramida în care ne aflăm este unul dintre punctele pe care făptura se poate sprijini și ne asigură astfel stabilitatea în această parte a lumii noastre. Când nu are nimeni grijă de piramidă, Cthulhu se cutremură și apar cataclismele.

— Adică inundații și cutremure?

— Nu numai. Există și cataclisme sociale, cum ar fi războaiele. Mai pot apărea molime sau pandemii. Vei afla mai multe după ce vei urca pe Scara Cunoașterii. Toate la timpul lor.

Porniră încet, dând ocol scării, către un paralelipiped ca un altar, negru și lucios; Petru bănui că era făcut din obsidian. Vreme îl ocoli și se așeză pe un jilț sculptat din același material. Pe altar se afla o carte mare, cu coperte grele, de piatră, ferecate în metal. Alături, sub o semisferă din sticlă, stăteau aranjate în ordine, dinspre centrul altarului, un compas, un echer și un fragment dintr-o riglă, toate din aur.

— Sunt uneltele originale pe care le-a folosit Hiram când a construit piramida, spuse cu respect Vreme.

Cartea semăna cumva cu tomul din visul nopții trecute, dar Petru făcu apel la rațiune. Nu exista niciun fel de șarpe uriaș, după cum visele sau întâmplările stranii nu erau altceva decât evenimente care se jucaseră cu subconștientul lui. Admise,

însă, că se afla într-un edificiu care părea foarte vechi și că trăia experiențe unice în cariera unui jurnalist.

— Impresionant, conchise rotindu-și privirile. N-aș fi crezut, dacă n-aș fi văzut cu ochii mei. Reporterul pe care o să-l trimit va avea ce să scrie. Păcat că n-am luat aparatul foto. Sunt convins că, după ce vom publica articole despre ceea ce se află aici, vor năvăli televiziunile și specialiștii. Satul acesta va deveni celebru în toată lumea.

— N-o să publici nimic, îl asigură bătrânul. Nu e posibil.

— Nu văd cine m-ar putea împiedica, răspunse țâfnos Petru. Vremea când altcineva dicta ziarelor ce să scrie și ce nu, a cam trecut.

— Nu are nicio legătură cu cenzura comuniștilor, i-o tăie bătrânul. Acest edificiu trebuie să rămână tainic, pentru că numai așa poate funcționa pentru binele omenirii. Ca orice construcție de o asemenea dimensiune, are o Cheie de Boltă. Când nu se află la locul ei, fie și numai o dată pe zi, adică în vârful Scării Cunoașterii, edificiul devine instabil, iar Cthulhu alunecă și se zbate. Are nevoie de propriul echilibru pe care i-l dă cel care îl are în grijă.

— Adică dumneata.

— Eu, încuviință obosit bătrânul. Când sunt bolnav, obosit sau numai prost dispus, fac rău oamenilor din întreaga Europă de Est. Iar când am lipsit o vreme și nu a fost nimeni care să se ocupe de piramidă, ei bine...

— Ce s-a întâmplat? se interesă curios ziaristul.

— Ultima oară am fost nevoit să îl înlocuiesc pe unul din frații care avea în grijă piramida din Germania. A fost pe la începutul anilor '90 ai secolului trecut, când în Iugoslavia a pornit războiul interetnic, la București au năvălit minerii și a lipsit doar puțin să nu înceapă și un conflict cu ungurii, în Ardeal. La cutremurul din '77, am fost bolnav câteva zile. Războaiele mondiale s-au petrecut înainte de venirea mea. Atunci au rămas neîngrijite mai multe piramide. Da, au fost perioade în istorie când piramidele au rămas fără stăpân, iar ele, asemenea

unor instrumente dezacordate, au provocat tensiuni în lumea noastră. Până acum am reușit să le stăpânim de fiecare dată, chiar dacă nu întotdeauna la timp, chiar dacă nu pe toate.

— Nu înțeleg. Din ce motiv n-ar fi avut stăpân?

— Pentru că cei care au grijă de ele sunt și ei oameni, spuse apăsat bătrânul, lovind cartea cu palmele. Iar până la urmă, oamenii mor, chiar dacă piramida prelungește viața cu mult. S-a petrecut în Germania, când am fost chemat acolo și am fost nevoit să rămân până a apărut altcineva. Este totul scris aici.

— În această carte?

— În această carte, încuviință Vreme. E Cartea Morților sau Neeconomicos, cum mai e cunoscută. Aici sunt scrise toate numele și viețile celor care au trăit și vor trăi vreodată. E o carte fără început și fără sfârșit.

— Și această... carte, se află doar în piramide?

Bătrânul învățător zâmbi cu bunătate.

— Fiecare om care se naște, trăiește și moare, scrie câte o pagină din ea. Numai că poate fi văzută doar în locuri ca acesta în care ne aflăm acum. Aici se află și pagina ta.

— Cum ar putea conține și o pagină despre mine, când eu mă aflu pentru prima oară aici? O astfel de carte ar trebui să fie nesfârșită, spuse neîncrezător ziaristul. Iar cea pe care o văd, chiar dacă e impresionantă prin dimensiuni, pare cât se poate de... finită.

— Într-adevăr, așa pare, se arătă Vreme de acord, în timp ce răsfoia cartea. Numai că această aparență este înșelătoare. Uite, aici e pagina ta.

Curios, Petru se aplecă să vadă, numai că se trase dezamăgit înapoi, după o clipă. Pagina era goală.

— În curând vei putea să citești singur, îl consolă învățătorul. După ce vei urca pentru prima oară Scara Cunoașterii și nu înainte. Până atunci, îți pot spune eu ce scrie despre destinul tău: se va împlini aici, la Piatra Arsă. Vei rămâne aici. Vei deveni chiar tu Cheia de Boltă, în locul meu. O să atingi cunoașterea absolută! Ce poți să-ți dorești mai mult?

— Dar... în niciun caz... Am o mulțime de lucruri de făcut... Nici dacă voi fi închis aici cu forța!

— Vei rămâne de bunăvoie, îl asigură Vreme. Ai fost ales încă înainte de a te naște, așa cum sunt toți cei care devin Chei de Boltă. Viața ta a curs în așa fel încât să ajungi acum, aici. Eu sunt bătrân și trebuie să-mi iei locul. Ai fost inițiat chiar în timp ce veneai aici, ai cunoscut aerul, apa și focul. Cthulhu te-a ales. De tine va depinde, de acum, pacea și liniștea acestei părți de lume. Vei deveni iluminat și îmi vei lua locul, iar eu voi putea să primesc pacea eternă și să mă odihnesc măcar câteva vieți.

În Petru se dădea o luptă. Nu credea în predestinare. Îl revolta doar ideea de a fi silit să facă ceva ce nu dorea. Până la urmă, dacă chiar era nevoie de cineva care să păzească piramida, bătrânul învățător n-avea decât să caute pe altcineva.

— Este nevoie de o minte deschisă și limpede, oftă Vreme, ca și cum i-ar fi citit gândurile. Și de disciplină, de înțelegerea și de acceptarea esotericului. Și de alte calități, pe care nu le au mulți oameni. Și de inițiere, de care numai profanii aleși, așa ca tine, au parte.

— Nu pot și nu vreau să mă las închis într-o temniță subterană de piatră și nici nu cred în această poveste. Acest uimitor edificiu și artefactele pe care le conține trebuie să fie cercetate de arheologi și apoi dezvăluite marelui public. La fel, bănuiesc, ar trebui procedat cu toate celelalte, câte mai sunt.

— Nu știu ce s-ar putea întâmpla, dacă ar năvăli oamenii în piramide. Fenomenul nu a avut loc niciodată. Hiram credea că astfel ar dispărea zăgazul care ne separă de spiritele ce și-au părăsit trupurile. Ele s-ar amesteca în noi, iar lumea noastră, așa cum o știm, ar dispărea. Totuși, noi credem că această interpretare trebuie luată metaforic.

Petru se răsuci pe călcâie și porni repede spre ieșire. Ajunse gâfâind în pivniță, urcă pe bâjbâite scările și se pomeni în bucătăria casei bătrânului învățător. Își săltă capul de pe mâinile împreunate pe masă. Gâtul îi amorțise. Ceața dispăruse, iar lumina zilei pătrundea voioasă prin ferestrele prăfuite.

Ziaristul scutură din cap, încercând să alunge ceea ce fusese, fără îndoială, un vis, pe care, ațipind, îl trăise foarte intens. Puse totul pe seama oboselii din ziua precedentă. Admise că i se întâmplaseră lucruri care puteau fi considerate ciudate, dar pentru care putea găsi explicații, când va avea mintea mai limpede. Bătrânul Vreme îi zâmbi complice, de la masa din bucătărie.

— Acum putem merge să-i întâmpinăm cum se cuvine pe nemți, nu-i așa? rosti el și se ridică de pe scaun. Cred că au ajuns.

Încă năuc, Petru își ridică geanta, scoase Pentaxul și filmele, după care porni după el. Aruncă o privire în urmă, de parcă fantasmele din pivnița gazdei sale, dacă o fi existând, ar fi fost gata să năvălească și să-l sfâșie. Afară, dealul Piatra Arsă părea că semănă cu o piramidă, la fel ca alte sute sau mii de dealuri.

— Cred că am ațipit puțin, îi mărturisi bătrânului. N-am dormit prea bine azi-noapte.

— Sau poate ai învățat să privești lumea cu alți ochi. Foarte rar ne dăm seama când schimbăm realitatea cu ceea ce credem că sunt iluzii.

Văzu prelata galbenă a camionului cu ajutoare, inscripționată cu numele unei firme de transport, imediat ce Vreme deschise ușa casei. Parcase în fața școlii, alături de o mașină de teren Toyota, prăfuită, cu numere de Germania. Clădirea era despărțită doar printr-un gard viu pitic de terenul pe care se afla casa lui Vreme. În jurul mașinilor se aflau deja mai mulți adulți și copii. Petru scoase aparatul de fotografiat, îl încărcă din mers cu un film color și declanșă de mai multe ori, încercând să surprindă cadre cât mai sugestive, cu bărbații care descărcau pachetele cu ajutoare, cu fetițe și băieței care se bucurau râzând cu gura până la urechi când primeau jucării de plastic, viu colorate, cu bătrâne îmbrobodite cu basmale negre, care își ascundeau cu palma crăpată, dusă la buze, vreun zâmbet uimit. Din camion, doi angajați, îmbrăcați în geci roșii, ai fundației care adusese ajutoarele, le ofereau cu generozitate sătenilor sau le trimiteau spre a fi stocate în magazia școlii, după cum

sunau ordinele învățătorului Vreme, care se mișca dezinvolt printre toți, aranjând treburile și rezolvând toate cererile, atât ale donatorilor, cât și ale sătenilor, de parcă toată viața numai cu asta se ocupase. Primarul, venit special de la comună pentru a asista la această nemaivăzută pomană uriașă, se agita fără rost, mai mult încurcând lucrurile.

După ce folosi și ultima rolă de film, Petru își notă, cu gândul în cu totul altă parte, ceea ce îi spunea translatorul – o femeie tânără, abia trecută de adolescență – despre ajutoarele aduse și valoarea lor, despre fundația care le adunase și despre planurile de viitor ale acesteia. Uneori îi mai adresa mecanic câte o întrebare și la fel de mecanic scria în agendă răspunsul.

După două ore, camionul fusese complet descărcat, iar cea mai mare parte a bunurilor se afla în odăile ponosite ale sătenilor. Mai multe cutii de carton fuseseră duse la adăpost, în magazia școlii. Nemții se pregăteau deja de plecare. Vreme se apropie neauzit de el și-i șopti:

— E timpul.

Petru încuviință încet din cap. Ca în transă, scoase ultima rolă de film din aparatul de fotografiat și o puse alături de celelalte, într-un compartiment al mapei sale, unde se afla și agenda. Le dădu traducătoarei, rugând-o:

— Când treci prin oraș, te rog, lasă astea la ziar, la „Opinia". Și spune-le că eu am să mai rămân aici pentru... pentru o vreme. Pentru o vreme...

Mai vru să adauge ceva, însă renunță, dădu încet din mână și se grăbi să-l ajungă din urmă pe învățătorul Vreme, care se oprise în fața casei, părând că-l așteaptă.

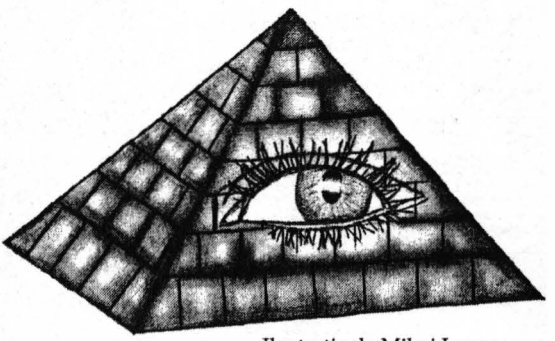

Ilustrație de Mihai Lungu

Întunericul de mâine

de Robert Gion

am ochii închiși

Gândul veni pe neașteptate. Până atunci se rostogolise printre valurile unei mase nedefinite de amintiri și senzații – o mare de sunete, imagini și contururi lipsite de conținut, fără început și fără sfârșit. Un mediu cald, anesteziant, în care s-ar fi putut cu ușurință imagina plutind în derivă o veșnicie. Dar gândul acela se ivise de nicăieri

am ochii închiși

și îl auzise, îl auzise clar, răsunându-i în creier, iar asta însemna un singur lucru – începea să-și revină. Ceva se întâmpla. Încercă să se miște, fără niciun rezultat, în primul rând pentru că nu reușea să se „localizeze" cu precizie – apoi sosi un alt gând, pe care nu-l înțelese – *e prea multă lumină*. Prea multă lumină? Cum putea fi lumină dacă avea ochii închiși? Era atât de puternică încât îi trecea prin pleoape sau, de fapt, se trezise deja? Și cum să se trezească un om în situația lui?

Ultima întrebare îi declanșă un adevărat vacarm în minte. Toate gândurile începură să vocifereze și să se îmbrâncească, căutând să ajungă în prim-plan, să se impună brutal, prin forță, până când, în sfârșit, ceva le puse în ordine și începură să curgă unul după celălalt, murmurând încetișor, căpătând substanță pe măsură ce se ordonau pe unul dintre ecranele minții. Le simțea ca fiind ale sale, dar imediat ce prindeau formă îi deveneau cumva exterioare, înșirate cuminți la o oarecare depărtare, unindu-și semnificațiile ca niște copilași ce se țineau de

mână, ajutându-l astfel să se întoarcă la starea conștientă. Se înfățișau cu toate amănuntele expuse, cu mecanismele dezvăluite, cu procesul formării lor clar, însă fără a-i oferi explicații sau îndrumări. Mai departe trebuia să se descurce singur.

Încercă din nou să se miște. Pe undeva, simți o senzație vagă, o furnicătură ramificată într-o zonă pe care nu o putu identifica. Lumina îl supăra în continuare, mult prea intensă – exista o lumină, iar el era înconjurat de întuneric, ori stătea în lumină și nu vedea întunericul din jur? Nu știa. Când ai ochii închiși, nu poți fi sigur de nimic.

Gândurile se întorceau unul câte unul, însoțite de imagini și amintiri, dar era ca și cum contactul cu acel spațiu prin care plutise amorțit până atunci, le maturizase brusc, violent și le îmbolnăvea acum cu realitatea căreia el va trebui să-i facă față, în curând. Ciudat. Realitate? Se trezea, într-adevăr? Cum să se trezească? Se cutremură. Un om în situația lui nu putea, nu avea cum să se trezească.

Laura, se gândi el. *Laura.*

Murise. Murise în brațele ei. Murise în brațele soției sale, iar acum ceva din lumina care-l înconjura îi ardea pleoapele și obrajii, de parcă din ochi i s-ar fi scurs șiroaie de lacrimi. Îi vedea chipul plecat, palmele ei pe fața, pe buzele lui, în timp ce-i șoptea într-una *Vili, Vili, unde vrei să pleci, Vili* – ăsta era el, Vili, Vili Andronescu, Vili, împlinise de curând optzeci și șase de ani și murise în patul său de acasă, înconjurat de tot ce iubea. Avusese o boală, nu-și amintea exact detaliile, dar n-avea importanță, esențial era că ceva îi curmase existența, iar acum revenea la o stare de conștiență, la un prezent pe care mintea lui nu era-n stare să-l cuprindă, dar pe care corpul lui se pregătea, aparent, să-l accepte.

Nu simțise nicio durere.

Murise ușor, murise împăcat, înconjurat de secvențele fericite ale vieții sale ca de niște prieteni credincioși. Murise cu chipul cel mai drag din lume în fața ochilor, murise cu Laura alături, sărutându-i buzele și obrajii – în ultima clipă îi văzuse

fruntea înaltă, încărcată de riduri, firele de păr scăpate din coc, plutind în aerul nemișcat, gura schimonosită de plâns și de rugăminți – apoi îi simțise mâna cum îl strângea tare, tare, în timp ce el începea să se îndepărteze, să respire din ce în ce mai rar, înainte ca imaginea ei să încremenească, ca imortalizată într-o fotografie, pornind după aceea să se înnegrească pe margini, să-și piardă claritatea, pe măsură ce se făcea mai mică, tot mai mică, iar el își simțea ultima răsuflare, ultimul strop de viață părăsindu-i trupul – ultima răsuflare, prizonieră în spațiul acela unde trăise timp de optzeci și șase de ani, spațiul acela în care se mișcase și fusese viu. Silueta Laurei, minusculă, insignifiantă, apoi el încremenise timp de mai multe clipe în întuneric și se gândise la toată durerea celor pe care-i părăsise, la toată iubirea lor incapabilă să-l urmeze acolo unde se ducea.

Și unde se ducea?

O perioadă avusese senzația că alunecă printr-un tub elastic alcătuit din lumini, umbre, culori și contraste.

Îi trebui ceva timp să-și dea seama că toate constituiau secvențe din amintirile ori momentele vieții sale, așa cum fuseseră ele, mai bune sau mai rele. Deci e adevărat că în clipa morții îți vedeai zilele trecând prin fața ochilor, se gândi. Iată-l pe el în prima zi de școală – un puști micuț, uscat, cu urechi mari și privire șireată. Iată-l cocoțat în părul din curtea bunicilor, aruncând fructele coapte în găinile din ogradă, iată-l la liceu, timorat, respins de fata la care ținea atât de mult, iată-l în prima zi de armată... Momentul în care o cunoscuse pe Laura, venirea pe lume a primului copil, apoi a celui de-al doilea, imagini nenumărate, prea multe pentru a le vedea deslușit, însă pe care le simțea distinct în vreme ce aluneca prin acel tunel nesfârșit, toate aliniate, îndată ce le depășea, într-un sistem căruia nu-i cunoștea deocamdată funcția... Clasate după durată, importanță, consecințe în timp, loc ocupat în memorie, influență asupra sentimentelor, aranjate în spatele său de parcă s-ar fi grupat în așteptarea unui evaluator inimaginabil, aflat dincolo de sferele între care-i fusese înscrisă existența. Era oare posibil să

existe rai? Să existe iad? Să existe o judecată supremă? Ca să facă ce? Cui i-ar folosi experiența unei vieți trăite sub amenințarea morții?

Era absurd.

Ridicolul ideii îl bântuiseră o vreme, pe când tunelul devenise tot mai larg și alunecos, iar imaginile ce-l alcătuiau își pierduseră claritatea, până deveniseră doar niște fire spiralate de lumină, printre care se deplasase atât de lent încât îi dăduseră impresia că sunt complet statice.

Pe urmă, nimic. Amorțire. Oceanul nesfârșit de umbre și amintiri confuze, începutul fără sfârșit, sfârșitul fără început, expirarea conștiinței, nepăsarea finalului. Moarte.

am ochii închiși

Revenirea la starea conștientă era însoțită de durere. Nu durerea obișnuită, fizică, ci o durere a memoriei. A minții. Avea certitudinea că ceea ce luase cu sine în clipa morții, întreaga experiență acumulată, o viață de suferințe, bucurii și senzații își forțează intrarea în ceva mult mai mare, într-un ansamblu care – oricât de ciudat ar fi fost – îi aparținea, de asemenea, într-o conștiință integrată într-un prezent de neînțeles, deocamdată. Prezent ce-l cuprindea cu fire invizibile încărcate de promisiunea unor revelații înspăimântătoare. Senzația era prea puternică pentru a nu fi adevărată. Totul avea un scop. Ce scop? Realitatea îl aștepta încărcată de amintiri la care nu avea acces. Iar acesta era, într-un fel, un lucru mai îngrozitor decât tot ceea ce experimentase până atunci.

Nu voia, nu avea nevoie,

am ochii închiși

în acel moment, să-și sondeze cotloanele ascunse ale minții, nu era pregătit pentru zona aflată dincolo de ultimul hotar al memoriei. Tot ce trebuia era să se lase îndrumat de mecanismele acestui proces al revenirii la starea conștientă, pe care-l simțea chiar firesc, pe măsură ce ideile-i deveneau tot mai clare și se substituiau senzațiilor amestecate cărora nu le putea găsi termen de comparație. Să fi fost doar o alarmă falsă? Alunecase

într-o comă, iar acum se trezea? I-ar fi plăcut să creadă asta, însă prea multe lucruri se contraziceau. Trecutul, trăit timp de optzeci și șase de ani, tot ce se afla acolo, în el, era închis, sigilat, încapsulat de moartea ce-l silea acum să intre în ceva ce cunoștea deja. Scopul? Vindecare? Ori ispășire?

Obrajii îi ardeau.

Tot mai multe zone ale organismului său se trezeau și expediau senzații foarte îndepărtate, dar destul de clare pentru a-l sili să-și evalueze dimensiunile trupului, felul în care stătea așezat, relația cu mediul în care se afla în acel moment.

Nu, nu e lumină, își zise în cele din urmă. *E o culoare. Este alb. Un tavan alb.* Apoi: *Am ochii deschiși.*

Raiul și iadul nu mai aveau niciun sens.

Pe obraji îi curgeau noi șiroaie de lacrimi. *Laura. Draga mea Laura...*

Își plimbă privirea de-a lungul tavanului, încercă să se uite spre dreapta, apoi spre stânga, iar capul i se mișcă ușor, ușor de tot, ca și cum ar fi fost ajutat de-o mână grijulie.

Frica îl înghiți pentru o secundă, însă reuși s-o înăbușe, concentrat pe șuierul propriei respirații, devenind deodată conștient de aerul ce-i umfla, apoi îi părăsea plămânii. Respira normal. Normal. *Ce s-a întâmplat cu mine?* Continuă să-și rotească privirea prin cameră, îngrijorat. Conștiința îi plutea într-un spațiu uluitor de vast, încărcat cu toate lucrurile pe care urma să și le amintească, combinate într-un mod grotesc cu lucrurile pe care le cunoștea bine și și le amintea perfect, cele ce constituiseră esența vieții lui trăite și sfârșite. Ce însemnau toate astea? Unde ajunsese?

Imaginea soției îi curentă memoria – un instantaneu de-o claritate orbitoare, conectat cu milioane de fire întrețesute din culori scânteietoare la tot ce știa și ce nu știa – o poză ce încorpora în detalii de-o acuratețe dureroasă toate fazele vieții ei, așa cum o cunoscuse la 30, 40, 50, 60 de ani. O Laura completă, totală, legată de el și de fericirea lui. O punte ce conecta ceea ce trăise până atunci de prezentul în care se deștepta acum.

Instantaneul, oricât de dureros de detaliat ar fi fost, acționă ca un pansament mental și descoperi că nu mai era atât de îngrijorat de situația în care se afla. *În regulă*, își zise. *Trebuie să mă liniștesc. Totul o să se lămurească foarte curând. Simt asta.*

Respiră încet de câteva ori, clipi, apoi își concentră din nou privirea asupra tavanului. Era un tavan perfect, fără nicio crăpătură ori denivelare, confecționat dintr-un material ce părea, concomitent, moale și rezistent. Degaja o strălucire alb-albăstruie liniștitoare, o lumină ce detalia, de altfel, întreaga încăpere în care se afla. Perfecțiunea plafonului îl neliniști puțin, așa că își coborî ochii mai jos, peste unul dintre pereții confecționați din același tip de material, mai jos, mai jos, până întâlniră o mică zgârietură oblică pe suprafața imaculată a zidului.

Privirea i se agăță imediat de ea și rămase acolo. Acea mică imperfecțiune inducea o stare de calm, era o oază ce chema la relaxare, un popas necesar și, pentru o clipă, se întrebă dacă nu fusese făcută intenționat acolo, tocmai în acest scop.

Prin minte i se învolburară câteva amintiri bizare, ce încercau să se conecteze la cele existente deja, dar le ignoră clipind repede și continuându-și apoi explorarea. Nu găsi prea multe lucruri de studiat.

Camera nu era foarte mare, însă felul în care pica lumina și culoarea pereților, precum și materialul lor, contribuiau clar la impresia de spațiu și confort ce-l liniștea fără voia lui. Într-un colț îndepărtat, spre stânga patului unde stătea întins, se vedea un scaun, în apropierea lui o etajeră goală, iar deasupra acesteia un hexagon cenușiu strălucitor, după toate aparențele o oglindă. Scaunul și etajera făceau corp comun cu podeaua și peretele, păreau crescute de acolo – de fapt, toată încăperea crea impresia unui orgasnism straniu, acele obiecte părând doar niște apendice a căror funcție îi scăpa, deocamdată.

Laura, unde-am ajuns? Laura, mă auzi? Dacă mă auzi, spune ceva, orice. O vorbuliță. Ajută-mă. Sfinte Dumnezeule, nu se poate întâmpla așa ceva...

Odată ce-și roti ochii prin întreaga cameră și deveni sigur că nu mai era nimic de văzut, poposi încă o secundă asupra micii zgârieturi din perete, îngăduindu-și un răgaz înainte de a-și îndrepta atenția asupra singurului lucru care-l preocupa cu adevărat – corpul său.

Stătea întins pe un pat foarte îngust, făcut probabil din același material ca și pereții, îmbrăcat în haine albe – pantaloni și bluză cu mâneci lungi. În picioare avea ciorapi, dar mâinile îi erau dezgolite, așa că-și ridică palmele în fața ochilor, studiind uimit pielea fină, fără imperfecțiuni, trandafirie, sănătoasă, unghiile îngrijite. Își flexă degetele, le strânse în pumni, brusc conștient de forța și tinerețea lor. Nu arătau deloc ca mâinile pe care le știa el – mâinile unui om care muncise o viață întreagă, mâinile unui bărbat de optzeci și șase de ani care murise cu puțin timp în urmă; arătau, totuși, într-un fel care-i aminti în mod surprinzător de *ceva*, așa că le coborî brusc pe cearșaf, speriat fără să-și dea seama de ce, cu inima bubuindu-i în piept și picături reci de sudoare apărându-i pe frunte.

Amintirile îl asaltau din toate părțile. Se adunau la periferia minții, căutând o cale de acces, dar îi lipsea tocmai cheia desclfrării lor, astfel încât nu putea face altceva, pentru moment, decât să înregistreze prezența lor acolo. Așteptă întins, fără să se miște, până se liniști, iar respirația îi reveni la normal.

— V-ați trezit, domnule? Vă simțiți bine?

În prima clipă nici nu realiză că auzise cuvintele. Își închipui că răsunaseră doar în capul lui. Ecoul unei amintiri ori poate rămășițele unei imagini pictate în culori atât de intense încât să sugereze acele întrebări, însă odată cu vocea, în cameră se simți și un miros nou, ușor și mentolat, ca și cum glasul nu doar s-ar fi auzit, dar s-ar fi și aflat acolo, împreună cu el, într-o formă sau alta, foarte, foarte aproape, iar acum căuta locul de unde s-ar fi putut distinge mai bine.

Se ridică în coate, surprins și se uită în jur.

Chiar atunci își dădu seama că încăperea nu avea nicio ușă. Era, pur și simplu, un cub alb, scăldat în lumina aceea ciudată

și atât. În același timp, conștientiză că așteptase cumva această intervenție, o așteptase pentru că era cerută de împrejurări, iar surprinderea lui era determinată numai de faptul că se produsese efectiv. Pentru că asta însemna că murise, într-adevăr, după acei optzeci și șase de ani minunați, murise și nu avea s-o mai vadă niciodată pe Laura ori pe copii, nici casa în care trăise ori grădina unde-i plăcea să se relaxeze, că toate punțile erau tăiate, iar înaintea lui se aflau doar *certitudini* ce l-ar fi transformat în ceea ce simțea că este deja, definitiv și ireversibil. Dar, la urma urmei, ce naiba însemnau toate aceste gânduri?

Se agață de inflexiunile vocii, convins că totul urma să se clarifice foarte repede. Poate prea repede.

— Vă simțiți bine, domnule? repetă vocea. Totul e în regulă? Mă auziți clar? Credeți că puteți suporta această conversație ori doriți câteva clipe de odihnă în plus?

Tăcere.

Se sili să vorbească.

Sunetul propriului glas nu-l surprinse, așa cum se aștepta, pentru că era într-adevăr vocea lui și o cunoștea bine. Numai că nu era vocea lui Vili Andronescu. Pentru simplul motiv că Vili Andronescu murise.

— M-am... m-am trezit, îngăimă el. Ce se întâmplă cu mine? Unde sunt?

Vocea ezită o secundă, apoi i se păru că aude un oftat ușor.

— Ne bucurăm să vedem că vă prezentați bine. Au existat anumite complicații, dar le-ați depășit cu succes.

— Complicații?

— Da.

— Am fost bolnav? Sunt la spital? încercă el.

Laura, unde ești?

— Nu.

— Și atunci?

— Ați fost bolnav, dar nu în sensul la care vă gândiți dumneavoastră. Acesta nu este un spital, ci o instituție de corecție. De fapt, corecție e un cuvânt prea puternic. Limitativ. Reorien-

tare, ar fi mai potrivit, cu toate că și acesta creează conexiuni nepotrivite.

— Laura, unde e Laura? Unde este soția mea?

Condescendența vocii îl agasa, dar într-un mod foarte bizar, îl calma, în același timp, astfel încât vorbele, pe care le dorise aspre, poruncitoare, ieșiră rugătoare și lipsite de convingere. Își adună mai mult coatele sub el, se împinse în ele și se ridică în fund.

Hainele i se lipeau de corp, răcoroase și comode, adunate pe fiecare mușchi, pe fiecare încreștitură a pielii, încurajându-i efortul, de parcă ar fi fost concepute special pentru a-l susține în acele momente – iar materialul din care erau croite păru să se însuflețească, străbătut de dungi cenușii, asemănătoare unor ligamente ce se uniră în punctele esențiale ale articulațiilor sale, ajutându-l să se miște ușor, doar pe durata unei singure inspirații.

Se trezi stând în fund, privind drept înainte în spațiul acela cuprins de perimetrul cubului alb – drept înainte, pentru că nu avea idee în ce direcție ar fi trebuit să privească ori dacă era necesar să privească undeva. Apoi așteptă încordat ca vocea să se manifeste din nou. Corpul i se mișcase fără efort și fără durere, însă toată suferința se afla încă acolo, captivă în el, și pulsa, pulsa tot mai puternic.

— Realizăm că treceți prin momente foarte dificile, spuse vocea, dar înainte de toate, trebuie să înțelegeți că tot ce se întâmplă acum este normal. Starea de confuzie va mai dura o vreme, însă punctul critic a fost deja depășit, deși sunteți incapabil să „separați" anumite lucruri. Nu vă faceți griji, și aceasta se constituie într-o etapă firească. Informațiile pe care vi le vom oferi în continuare sunt necesare în această perioadă de acomodare – pot ajuta ori chiar grăbi vindecarea. Puteți să ne întrerupeți oricând doriți. Preocuparea noastră este binele dumneavoastră. Considerați asta mai mult o discuție, un prilej de a ajusta experiențele vieții „trăite" până acum, pe consecințele faptei dumneavoastră și modul în care vă va servi evoluția în

continuare. De altfel, ați remarcat probabil că anumite amintiri au început să se întoarcă cu mare rapiditate. Nu vă împotriviți. În curând veți reuși să vă dați seama exact unde vă aflați.

Forțează, forțează, forțează.

Doare. Doare prea tare.

— Faptă? reuși să bolborosească. Fapta mea? Ce faptă?

Vili Andronescu e mort, Vili Andronescu e mort...

— Detaliile acesteia vor veni la dumneavoastră, ca și multe alte lucruri, la momentul potrivit, nu mai devreme. Deocamdată este esențial să parcurgeți această etapă. Nu trebuie să vă sperie ori să vă îngrijoreze nimic din ce veți auzi. Oricum, în timp ce vom discuta, veți descoperi singur justețea afirmațiilor noastre, pentru că ele sunt în strânsă legătură – nu, sunt *lubrifiantul* procesului de adaptare.

Nu se întâmplă nimic din toate astea. Nu există nimic E doar ultima reacție a creierului meu pe moarte. Este ultimul meu gând.

Și dacă asta va dura la nesfârșit?

Dacă asta e moartea?

Își coborî privirea către picioare, apoi își strânse genunchii la piept și îi luă în brațe, uitându-se la pereții strălucitori. Vocea se auzea în continuare, dar el pierduse sensul ultimelor cuvinte.

Realizăm că treceți prin momente foarte dificile... Au existat complicații...

— Probabil, în această fază sunteți conștient că numele dumneavoastră nu este Vili Andronescu, distinse din nou modulațiile calme ale vocii, ci doar titulatura sub care v-ați ispășit sentința. Numele dvs. real este Konstantin K., iar viața pe care vi se pare că ați trăit-o până acum a fost o condamnare impusă de faptele comise. Terra, Pământul pe care credeți că-l cunoașteți atât de bine, este un centru de reeducare. O închisoare. Un penitenciar. Un habitat extrem de complex, inspirat din istoria speciei noastre, construit astfel pentru ca reabilitarea infractorilor să fie deplină, completă și absolută.

Ceea ce vă spun acum prezintă o foarte mare importanță. Delictul comis, îndreptat împotriva societății noastre, a atras

condamnarea supremă – un ciclu complet de viață pe Terra – naștere, existență sub pecetea bolilor și a îndoielilor distructive, moarte – tocmai pentru a învăța să apreciați valorile ce definesc rasa noastră și deasupra cărora ați pus semnul întrebării, făcând ceea ce ați făcut, și totodată să înțelegeți clar atributele cu care v-a înzestrat evoluția acestei societăți. Revelațiile dumneavoastră de după această sentință vor veni rapid și vă vor oferi înțelegerea de care ați fost lipsit, permițându-vă să vă reluați locul în angrenajul civilizației noastre, conștientizându-i, de această dată, perfect rolul în univers și scopurile exacte. Mă puteți urmări? Mă auziți clar?

— Da... aud... și înțeleg, spuse Konstantin K.

— Ați executat sentința între 24 martie 1937 și 16 aprilie 2023. Această perioadă a fost aleasă prin vot. S-a luat în considerație gravitatea faptelor dumneavoastră, modul de gândire, consecințele pe care conștiința vi le-a oferit, anii cuprinși în acest interval fiind considerați cei mai potriviți și încărcați cu acele dificultăți și suferințe perfecte pentru a ne asigura că asimilați corect gravitatea daunelor produse și pentru a pregăti recuperarea completă în urma experiențelor din această perioadă.

Vocea devenise mai calmă, mai blândă – toată acestă avalanșă de cuvinte o transformase într-o prezență aproape fizică.

Umbla de colo-colo prin mica încăpere, urca și cobora, se învârtea în jurul lui, ținea cont de cele mai mici reacții, de fiecare tresărire, de fiecare fior ce-i traversa corpul, reglându-și intensitatea și debitul cuvintelor după bătăile inimii sale. Se auzea de sus, de jos, mergea de jur-împrejurul lui ori lansa tiruri de cuvinte în secvențe egale, începând din dreptul unei urechi și ducându-se către cealaltă, ca și cum ar fi încercat să găsească exact spațiul de unde mesajul ar fi pătruns mai repede în subconștient.

La un moment dat, în timp ce-i urmărea cadența, atent la îmbinarea cuvintelor și speriat de felul în care creau imediat conexiuni în memoria sa, avu impresia că vede o vagă umbră albăstruie ce se deplasa prin încăpere – ca o întrupare fizică a

acelei voci. În starea lui, însă, nu putea fi sigur. Rămase în continuare cu genunchii la piept, fără a îndrăzni să se miște, temător că, dacă s-ar fi clintit din loc, toată acea iluzie pe care i se părea că o trăiește în acea clipă s-ar fi destrămat instantaneu pentru a dezvălui o realitate mult mai groaznică.

Vocea își continuă tirada.

— Scopul condamnării este eliberarea. Nu trebuie să vă faceți griji sau să vă fie rușine că ați suportat această pedeapsă. Sunteți o făptură tânără în realitate – aveți doar 128 de ani, exact vârsta la care apar aceste derapaje ce se constituie, din păcate, într-o adevărată boală a speciei noastre, fapt ce a dus – după ani de erori – la instaurarea acestei pedepse ce ne ajută să realizăm exact esența excepțională a calităților pe care le posedăm și fac posibilă evoluția noastră înspre categoria de specie totală. Probabil e mai bine că s-a întâmplat acum și nu la o altă vârstă – acest lucru ar fi condus, la cineva cu datele temperamentului dumneavoastră, spre consecințe mult mai neplăcute. Nu sunteți singurul care a suportat cest supliciu, asta încerc să vă transmit – foarte mulți dintre noi sunt supuși aceluiași tip de greșeală și au mare nevoie de agonia vieții pe Pământ, pentru a pricepe natura extraordinară a ființelor care am devenit.

Laura, unde ești? Și tu ai fost pedepsită? Ai trăit condamnată alături de mine, ai suportat toate acele zile ca pe o pedeapsă? Toată iubirea noastră a fost suferință, copiii noștri născuți din agonie? Dumnezeule, nu pot să cred, nu pot... Ai rămas acolo ca să mă plângi, să te sufoci sub apăsarea unor amintiri îndreptate doar în scopul reeducării? Ce rău ai făcut, Laura, ca să ajungi acolo, lângă mine? Ce ai făcut? Ne-am întâlnit întâmplător ori și asta a fost rezultatul unui vot?

Fragmente de amintiri. Străfulgerări conținând sute de emoții și imagini legate de acele emoții, dizolvate pe traseul conexiunilor ramificate în creierul său. Stare de nervozitate, bătăi rapide ale inimii, un trecut disecat, gata de a fi analizat, clasificat, asimilat. Și o întrebare:

— De ce nu mi-ați șters, pur și simplu, memoria? întrebă, cu gura înfundată între genunchi. Nu ar fi fost o metodă mai corectă pentru a mă... reorienta?

— Vă amintesc că această metodă abjectă a fost folosită timp de sute de ani de înaintașii noștri, spuse vocea. S-a renunțat la ea din cauza rezultatelor nesatisfăcătoare. Nu conducea la evoluție, ci la noi probleme produse de incapacitatea de a asimila consecințele faptelor prin experimentarea unor episoade capabile să pună în adevărata lumină urmările infracțiunilor comise. După cum v-am spus, aceste goluri de memorie se vor netezi foarte repede. Vă vor conferi libertatea de care ați fost lipsit. Într-un anumit sens, v-ați născut încă o dată, dar cu o cunoaștere indispensabilă a greșelii, lucru ce vă va permite să eliminați – chiar fără a realiza asta – orice tendință distructivă ori rău îndreptat împotriva societății sau al propriei evoluții. Perioada de existență pe Terra, 24 martie 1937 – 16 aprilie 2023 – acești optzeci și șase de ani – au trecut de-a lungul unei singure săptămâni aici și manifestați toate semnele – în ciuda micilor neplăceri menționate anterior – că reabilitarea a fost totală, completă, absolută – așa cum se întâmplă în 100% din cazuri. Nu există erori. Ați decedat – Vili Andronescu a decedat – la ora opt seara, 24 aprilie 2023, iar în urma părăsirii organismului muritor, ce-a fost vehiculul de reorientare, au fost recuperate cu succes toate datele personale spirituale, noile experiențe procesate și analizate, confirmând justețea sentinței și succesul ei fără echivoc. Nu veți uita niciodată complet ce ați trăit acolo – acesta este și scopul – însă amintirile nu vor exista efectiv, ci vor fi distilate de conștiința dumneavoastră în noțiuni clare, ce vor conferi o cu totul altă dimensiune existenței. Sun-

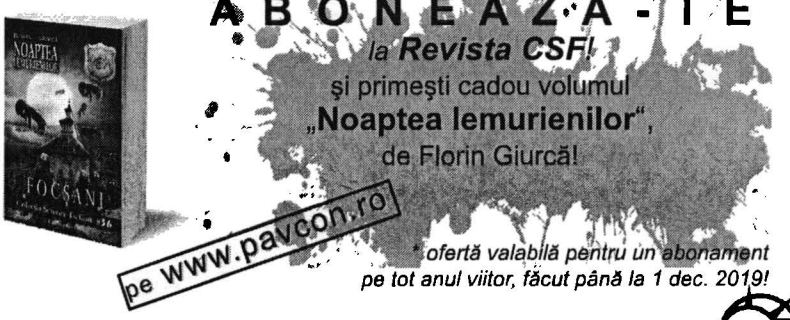

teți un om complet acum, în curând pregătit să păşiți cu încredere şi mândrie printre noi – parte din societate, societatea parte din dumneavoastră. Gândiți-vă un timp la ceea ce ați auzit, lăsați realitatea să se aşeze treptat şi nu veți întâmpina niciun fel de dificultăți.

Laura, ce vor ăştia de la mine? Ce tot spun? Cum poate ceva depăşi adevărul vieții trăite de noi? Nu e posibil, nu e posibil...

Odată cu ultimele cuvinte, cu toate că şi până atunci fusese deosebit de blândă, vocea deveni dulceagă, superioară, aproape mămoasă.

Konstantin K. îşi ridică faţa dintre genunchi, se uită cu atenţie în jur, cu urechile ciulite, şi încercă să o localizeze, să o separe din decorul impersonal al camerei. Dacă ar fi reuşit să-i afle sursa, s-ar fi năpustit chiar atunci asupra ei, s-o sfâşie în bucăți şi s-o calce în picioare, iar după felul cum se deplasa prin încăpere, în dispoziția în care se afla el, nici nu se îndoia că acest lucru ar fi fost posibil.

— O să vă îngăduim câteva momente de odihnă, să puteți absorbi lucrurile auzite, apoi sunteți liber să vă întoarceți acasă, se auzi din nou vocea, foarte, foarte aproape, de undeva din pavilionul urechii sale drepte. Fizic sunteți într-o formă optimă. Vi se va emite o uniformă simplă, conform cu statutul de cetăţean reabilitat şi cu faza evoluției dumneavostră. Totodată, ea vă va oferi confortul necesar pentru completarea procesului de adaptare, trimițând către noi date precise, pentru perioada în care veți fi încă supravegheat. O formalitate, dar face parte din reguli, nu trebuie să vă preocupe acest lucru. Executarea sentinței suferite se încheie cu calificativul maxim – vă veți putea relua fără probleme locul în sistemul nostru de viaţă. Soția vă aşteaptă la ieşirea din instituție, împreună cu primul dvs. copil. Vă amintiți de ea în aceste momente, nu? De soția dumneavoastră cea *adevărată?*

O amintire urcă din abisul memoriei cu o mare rapiditate, lăsându-le în urmă pe celelalte, ca o bulă într-un pahar cu apă minerală. Căută locul potrivit printre gândurile sale, apoi se

sfărâmă de suprafața prezentului, proiectând puzderie de bucățele incandescente, încărcate de imagini, în toate părțile – imagini pe care creierul lui le preluă imediat și le închegă într-un instantaneu de o asemenea claritate încât aproape se sufocă. În primul moment nu voi să ia în seamă amintirea. Încercă s-o ignore, să-i atribuie defecte care s-o descalifice, să îi distrugă adevărul, însă nu reuși. Instantaneul îi propunea silueta uscățivă a unei femei blonde, cu fața umbrită de borurile unei pălării, o femeie îmbrăcată în alb, care ținea de mână un... un... Nu... nu... Scutură neputiincios din cap.

— Vă amintiți? repetă cu mare blândețe vocea.

— Da... da... sigur, murmură el. Îmi amintesc.

Deodată, se simți obosit și aproape imaterial. Ar fi vrut ca totul să dispară din jurul lui chiar în acel moment. Să ridice ochii, să vadă încăperea dezintegrată în sute de fâșii alb-albăstrui, patul pe care stătea dizolvat într-un abur incolor, iar corpul lui spulberat atom cu atom și înghițit de negrul ce reprezenta moartea acestui ultim gând, în care fusese închis ca un prizonier, moartea ultimului gând al creierului cufundat în neant. Dar nu se întâmplă nimic din toate acestea. Vocea continua să monologheze, monoton, dar nu o mai auzea.

Privirea îi fu dintr-odată atrasă de o mișcare produsă pe peretele din stânga. Deasupra etajerei de sub oglindă apăruse ceva ce semăna cu un rând împăturit de haine. Îndată după aceea, pe zid se ivi un punct negru. Punctul se mări cu rapiditate, detașat foarte clar pe albastrul peretelui, ajunse până la mărimea unei mingi de tenis – după care, din el se scurseră două dâre întunecate ce porniră la dreapta și la stânga, apoi coborâră, schițând conturul unei deschizături.

O ușă.

Konstantin K. își mută privirea de la etajeră la dârele de pe perete de mai multe ori, apoi, ascultând de-o comandă nestiută, își coborî picioarele peste marginea patului, cu amintirile explodându-i în flash-uri multicolore înapoia pleoapelor, de fiecare dată când clipea.

Nu-ți face griji, Laura, nu-ți face griji. N-o să te părăsesc. Dar trebuie să-mi dau seama ce înseamnă toate astea.

— Din această secundă, sunteți liber să mergeți acasă, spuse vocea. Peste o săptămână veți fi chemat aici pentru un ultim control de rutină. Îmbrăcați-vă și pășiți cu încredere spre ușă. Soția vă așteaptă. Și-a exprimat în nenumărate rânduri nerăbdarea și bucuria. Mergeți.

Deși circumspect, Konstantin K. decise să asculte. Se dezbrăcă, trase pe el uniforma găsită pe etajeră – îi venea perfect – pe urmă încercă să se uite în oglindă. Se abținu în ultima secundă. Nu voia să ridice capul și să privească chipul unui străin. Ar fi fost prea mult. Își netezi uniforma la piept, apoi, aruncând o ultimă privire în jur, se îndreptă către perete. La apropierea lui, dârele întunecate luciră scurt și din negre se făcură roșii ca focul. Într-o secundă, spațiul dintre ele păru să se subțieze, deveni străveziu, se ondulă, apoi fu absorbit în consistența zidurilor, creând în perete o deschizătură înaltă și îngustă.

Cu amintirile înnodate în creier într-un prezent cu care-i era teamă să se întâlnească, Konstantin K. păși înainte și se trezi într-un coridor puternic luminat. În dreapta ieșirii se afla un zid, așa că nu putea merge decât spre stânga – culoarul se întindea în fața sa, scăldat într-un alb supărător care-l sili să plece capul și să strângă din ochi.

Undeva, departe, la o sută – o sută cincizeci de metri, tremura o pată de lumină ceva mai caldă, bătând spre gălbui – probabil capătul și ieșirea. Konstantin K. făcu doi-trei pași, se uită înapoi, apoi continuă să meargă.

Din spate se auzea un murmur slab, neîntrerupt, un zgomot ce aducea cu ecoul unui glas – dacă n-ar fi știut mai bine, și-ar fi închipuit că vocea își continua discursul în cameră, fără să-i pese că nu mai era acolo. Ideea îi trimise fiori reci pe șira spinării. Tresări. Încercă să-și concentreze atenția asupra petei galbene din capătul coridorului, studiind din când în când pereții de care se mai sprijinea la răstimpuri. În afară de deschizătura pe unde ieșise și care rămânea tot mai departe în urmă, deși

mergea foarte încet, nu se mai vedea nicio altă ușă, nicio crăpătură, niciun defect, nicio denivelare, absolut nimic. Doar culoarul tăcut, cu pereți înalți, perfect drepți, împingându-l să pășească spre o destinație unde îl aștepta adevărata sa viață. Cel puțin așa i se spusese. Creierul i se zvârcolea, bombardat cu imagini tot mai precise, iar amintirile se manifestau în secvențe de-o violență incredibilă, amețindu-l cu detalii neașteptate, de parcă ar fi încercat cumva să preia controlul – dar controlul a ce anume? Ce fel de control?

Se clătină, cu un ghem rece în fundul stomacului. Își trecu palma peste față și înghiți.

O să găsesc o cale să mă întorc la tine, Laura, gândi, în timp ce o transpirație înghețată îi strângea fruntea. *O să găsesc o cale, iar până atunci, până atunci...* Coridorul se termină brusc într-o încăpere doar cu o idee mai lată, însă foarte înaltă – constată mai târziu – și numai schimbarea intensității luminii îl făcu să-și dea seama că ajunsese la capătul lui.

Rezemă o mână de perete și se uită mirat în jur.

Parcursese distanța mult mai repede decât se așteptase. Nu își amintea să fi făcut mai mult de douăzeci, douăzeci și cinci de pași – creierul său surmenat îl înșelase, mai mult ca sigur, asupra distanței reale. Tumultul amintirilor îl obosise, se simțea dedublat, străin, departe de el însuși, intrus în propria conștiință.

Un strigăt îl făcu să tresară.

Clipi derutat. Se străduí să evalueze dimensiunile încăperii, apoi observă în fața lui conturul unei uși și, lângă ușă, două siluete – una a unei femei înalte, blonde, îmbrăcată în alb, cu o pălărie mică pe cap, cealaltă a unui copilaș slab, cu o față prelungă și întrebătoare, aproape la fel de deschisă la culoare ca și hainele pe care le purta. Amândoi strigaseră în același timp în clipa în care-l văzuseră ieșind de pe coridor, iar acum alergau să i se arunce în brațe.

Se pomeni strângând la piept cele două trupuri străine, cu două vieți luptându-se în el – cea tocmai încheiată, aparent

doar o pedeapsă menită să șlefuiască imperfecțiunile celei prezente, cu care nu știa ce să facă. Pentru prima oară se gândi la ce-i spusese vocea și se întrebă dacă nu cumva avusese dreptate, că acesta era doar un simptom al perioadei de acomodare. Dacă era așa, își dorea ca totul să treacă repede, fără durere, să se termine odată, iar viața să-l accepte din nou, oricare ar fi fost ea.

Imediat, însă, se gândi la Laura și i se făcu rușine, atât de rușine încât îi veni să leșine. Femeia îi simți tremurul corpului. Se desprinse din îmbrățișare, îl apucă de mijloc, sprijinindu-l cu tot trupul, îl sărută pe buze, apoi îl strânse cu hotărâre, ajutându-l să-și recapete echilibrul.

— Ușor, ușor, dragule, ești încă foarte slăbit, îi șopti la ureche cu o voce subțire și clară – îi simțea răsuflarea pe obraz, atât de caldă, atât de *caldă* – încearcă să-ți conservi energia. O să te simți amețit încă o bună bucată de vreme. Crede-mă, știu. Amintirile se vor așeza foarte repede, aproape fără să-ți dai seama. Nu încerca să vorbești. Efortul n-ar face altceva decât să te deruteze și mai mult. Avem tot timpul în fața noastră. Singurele lucruri de care ai nevoie sunt o masă caldă, de prezența noastră și apoi un somn liniștit. Sprijină-te de mine, așa... Scumpule, ajută-l pe tati, e încă foarte obosit... haide... nu avem mult de mers. Știu cum te simți, știu prin ce momente treci, haide... nici nu-ți poți închipui ce griji ne-am făcut săptămâna asta...

Nu încercă să răspundă.

Gura îi era încleștată, mușchii paralizați, limba tare ca o bucată de plastic, interiorul obrajilor uscat, aspru, nu-și putea nici măcar mișca buzele, buzele pe care gura femeii lăsase, atunci când le sărutase, o urmă neplăcută de căldură, pătrunzătoare ca un fir însuflețit de febră. Își coborî privirea către băiețel. Îl ținea strâns de mână și se uita la el cu ochi mari, imobili, parcă fixați cu adeziv pe chipul de un alb cadaveric. Creatura aceea era copilul lui. Copilul lui adevărat. Primul lui copil. Câți copii avusese cu Laura? Doi? Da, doi. Și nepoți? *Aveam șase nepoți,*

Laura. Șase. Și-al șaptelea era pe drum. Încă puțin și-am fi avut șapte nepoți, nu e uluitor? Atunci, cum pot fi toate astea reale? Cum?

Se clătină ametit, agățat de corpul femeii, cu buzele pulsând, apoi ceva ca o creangă uscată îi trosni în creier și-l făcu să se strâmbe de durere.

Noi amintiri îi devastară mintea, detașate cu rapiditate din zone până atunci nebănuite ale memoriei. Le simți cum forțează intrarea, aglomerându-se și împingând cu zgomote de os frânt, până ce depășiră obstacolele care le țineau îngrădite și parazitară toate gândurile ce-l preocupau în acea clipă. Le asimilară, se hrăniră cu ele, crescură din resturile lor – toate concurând la alcătuirea unei viziuni atât de tăioase și de tulburătoare, încât sensul ei se devoră pe el însuși, dispăru instantaneu, iar lui nu-i rămase decât ecoul trecerii ei fulgerătoare – o durere albă, concentrată în spatele pleoapelor, care explodă după aceea ca o bilă de flăcări, incendiindu-i tâmplele și dezintegrându-i câmpul vizual. Se luptă să respire, sufocat, icni după aer, pe urmă se pomeni privind drept în ochii femeii blonde care-l susținea cu fermitate și încerca să-i zâmbească.

— Așa... acum o să treacă... în curând o să scapi de toate astea. Nu te împotrivi. Doar câțiva pași... Vreau să-ți spun că am luat Croitorul până aici. Știu că nu prea-ți place, dar eram prea tensionată ca să conduc.

Ajunseseră în dreptul ușii. Avu timp să observe încrețiturile apărute pe suprafața ei înainte de a se retrage în același mod cu cea a camerei în care se trezise cu câteva ore în urmă. Dar trecuseră ore ori doar câteva zeci de minute?

86 de ani... 86 de ani... 86 de ani...

Ceva asemănător cu o adiere de vânt îi răcori fața și îi descâlci gândurile. Era afară? Ușa se închise în spatele lor cu un clipocit și tresări fără să vrea. Femeia se împinse ușor în el, cu mare grijă, pe urmă îl sili să înainteze, în timp ce privirea obturată de ultimele rămășițe ale viziunii de mai devreme i se limpezea, ajutată parcă de rafalele tot mai puternice ale vântului, care aduceau cu ele un iz tonic, curat, aproape îmbătător.

Realiză că păşeau pe-un soi de platformă – nu putea să-i estimeze corect mărimea, dar nu era foarte întinsă – acoperită în parte de dantelele vaporoase ale unei perdele subţiri de ceaţă luminoasă, care se înălţa până la nivelul gleznelor. Ceva mai departe se zărea conturul unei protuberanţe ciudate şi, deasupra ei, pe fondul unui cer albastru-violet, Konstantin K. putu vedea clădirile unui oraş gigantic. Un adevărat amalgam arhitectonic, construcţii înalte şi subţiri, ridicate din materiale ce reflectau într-un mod straniu nuanţele cerului, fapt ce le conferea un aer de maiestoasă fragilitate, iar printre ele o mulţime de puncte ce se deplasau cu o mare viteză, prinzând din zbor reflexele lor colorate, puncte despre care îşi închipui că nu puteau fi altceva decât un soi de vehicule. Priveliştea nu-i stârni nicio reacţie şi nicio emoţie – se simţea doar buimac, obosit şi foarte îndurerat.

Vântul bătea tot mai tare.

Femeia îl îndrumă către protuberanţa aceea bizară, ce vibra încet, agăţată de marginea platformei. La prima vedere părea o creatură mare, lipsită de picioare, impresie întărită şi de învelişul multicolor, în aparenţă organic – dar nu putu observa prea multe detalii şi nici nu avu timp să-şi pună întrebări, pentru că femeia blondă făcu un semn cu degetele, o porţiune a protuberanţei se ridică aidoma unei elitre, iar ei păşiră înăuntru, întâmpinaţi de un aer umed, dulce, care aproape că îl făcu să vomite.

Nu-ţi place să mergi cu Croitorul...

În interior nu se afla nimic, în afară de trei umflături în formă de glob. Pereţii transparenţi, ce vibrau asemenea unor membrane sensibile, îi permiteau să vadă tot ce era afară – clădirile, platforma învăluită în ceaţă, silueta albă, impersonală a clădirii pe care-o părăsise, odată cu fosta sa viaţă şi cu Laura, odată cu tot ce gândise şi trăise, odată cu tot ce avusese o semnificaţie. *Poate că ăsta e iadul*, se gândi şi, cumva, această idee îl linişti. Trebuia doar să-şi ofere un răgaz, să se odihnească, apoi să reflecteze la ce avea de făcut. *Nu-ţi face griji, Laura, nu-ţi face griji...*

Femeia îl așează pe unul dintre globurile din centrul acelui spațiu ciudat, apoi ea și băiețelul luară loc pe celelalte două. Imediat umflăturile își schimbară culoarea, se lățiră și se transformară, luând exact forma de care corpurile lor aveau nevoie pentru a se simți confortabil. Un zumzet scurt se auzi și o vibrație îi urcă prin tălpi, ceea ce însemna probabil că straniul „vehicul" se pusese în mișcare. Ridică palmele. Cu degetele răsfirate își masă tâmplele. O migrenă ușoară îi umbrea fruntea. Femeia se aplecă spre el, îi luă palmele în ale ei, apoi îl sărută.

— Ești bine, murmură ea. Ești bine. Știu că te simți rupt în două, știu că simți că părțile nu se potrivesc. Te gândești la tot ce s-a întâmplat acolo, te gândești la *ei*... te gândești la *ea*... Ai încredere, realitatea se va corecta, așa cum se întâmplă întotdeauna. Ai să realizezi cât bine ți-a făcut această ispășire, cât de îngrozitoare a fost viața pe care

(și brusc își aminti numele ei, numele soției sale, dar era ca și cum nici nu și-l amintea, mintea refuza să-l accepte, nu avea ce căuta în memoria lui – ieși din capul meu, ieși!)

ai trăit-o. E un lucru bun că s-a întâmplat acum și nu mai târziu. Ai nevoie doar de puțină odihnă. Totul se va întoarce la tine, o să găsești răspuns la toate întrebările, o să înțelegi de ce în lumea noastră e necesară această ispășire, de ce ne temem de ea și ne-o dorim, totodată.

Laura, te iubesc...

Prin membranele transparente se vedeau edificiile orașului uriaș, trecând unul după altul, filtrând nuanțele fantastice, risipite pe cerul albastru-violet.

— În curând, nici n-o să te mai gândești la ce s-a întâmplat O să pătrunzi exact semnificația acestei experiențe, hidoșenia locului îngrozitor pe care l-ai părăsit. O să-ți dai seama de ce nimeni nu vrea să se mai întoarcă acolo vreodată. Auzi? Nimeni nu mai vrea să se întoarcă acolo.

Privi, cuprins în îmbrățișarea scaunului, liniile multicolore ale clădirilor, iar mâinile i se răciră în palmele ei. Închise ochii.

— Există un început pentru toate, murmură el, neauzit.

Tablou cu pian

de Anamaria Borlan

Pentru Dodo Niță

— Bravo! Bravo! Bravissimo!

Florentina își deprinse ușor degetul de clapa albă a pianului și după câteva momente, în care își simți sufletul înghețat de atâta liniște, sala izbucni în aplauze. Când se aprinseră luminile, văzu că oamenii erau în picioare, ovaționând. Se ridică lent de pe taburetul tare, apoi făcu doi pași în fața pianului. Sala înaltă, cu o acustică perfectă, de la Sydney Opera House, reverbera în inima și stomacul ei de răpăitul aplauzelor celor două mii de spectatori prezenți, melomani, specialiști, interpreți și muzicologi. Se uită spre balcoanele modulare, căutând pe cineva din priviri.

Câțiva tineri urcară pe scena largă, aducându-i buchete de flori, îndesându-i-le în brațe, printre sărutări și îmbrățișări. Nu cunoștea pe niciunul dintre ei. Reuși să mai facă o scurtă plecăciune și simți cum o apucă amețeala.

Își înclină capul către spectatori, în semn de mulțumire. Adevăratele emoții o cuprinseră abia acum, văzând reacția mulțimii. Știa că era, poate, cel mai mare succes al ei. Concertul de pian solo interpreta una dintre cele mai dificile compoziții ale muzicii clasice, considerată a doua cea mai grea, dificilă și complexă partitură concertistică pentru pian scrisă vreodată. Rachmaninoff nu avea egal în grandoare, putere și expresivitate.

Florentina se retrase încet spre culise, sub povara buchetelor. Era puțin dezamăgită că nu o văzuse. Poate mai târziu. Nu avea cum s-o zărească printre atâtea chipuri, își zise întristată. Cu toate astea, o vedea mereu, indiferent de sală sau de locul pe care-l ocupa. Se neliniști, simțind cum un fel de apăsare neagră începea să-i pătrundă în suflet.

Închise o clipă ochii, gândindu-se la ea. La fața ei surâzătoare, la ochii-i sclipind ca două stele, minunându-se continuu de frumusețea muzicii, încântată de energia, dinamica și amplitudinea notelor și a sunetului, de elementele de virtuozitate ivite de sub degetele ei agile. De ce nu reușise s-o vadă de data asta? se îngrijoră. Erau doar două mii de oameni, ar fi trebuit, ca de atâtea ori, s-o fi zărit-o deja!

Își mai roti o dată privirile prin sală, înăbușind un început de plâns pe care nu-l putea controla. Știa că cea pe care o căuta era doar fum și aer. Picături de rouă în ceața dimineții. Avea obiceiul să apară la concertele ei, ocupând un loc liber. Locul destinat ei, oricât de aglomerată ar fi fost sala. Nu o cunoscuse, personal, niciodată. Nici nu avea cum. Doamna stilată, îmbrăcată și coafată după moda timpului de la jumătatea secolului nouăspreceze, apărea în fața ei doar atunci când cânta.

Parfumul de flori amestecate îi creă o vagă senzație de greață și, odată aflată în spatele cortinei laterale, se prăbuși din picioare, simțindu-se epuizată. Profesorul ei, managerul și promotorul, Marcel Ivan, care o însoțise, ca de atâtea ori, o prinse în brațe, iar florile se împrăștiară pe jos. Publicul aplauda în continuare, parcă cerând un bis, ca la un concert de rock. Sprijinită de cele două brațe puternice, se ridică, își netezi rochia lungă și amplă, de culoarea ambrei, roșcat-cafenie și ieși pe scenă, clătinându-se. Se înclină, apoi stătu dreaptă în fața acelei mulțimi de oameni care-i aclama măiestria interpretării.

Concertul luase sfârșit. Ea însăși era sfârșită.

Cuprinsă de frisoane reci, părăsi luminile rampei. În culise, se trezi asaltată de un mare grup de admiratori, cu aparate foto și telefoane cu bliț, fiecare încercând să-i smulgă un cuvânt sau

măcar o privire, un surâs. Mai mulți jurnaliști de muzică se înghesuiră și ei să-i afle, la cald, părerile despre concert. Îi vorbeau în limbi diferite, pe care nu le înțelegea și, de fapt, nici nu avea de gând să răspundă. Murmură de câteva ori un *mulțumesc* și brațele i se umplură din nou cu flori. Ajunse la cabină și intră, însoțită de profesorul ei. În mijlocul camerei dădu drumul hohotului de plâns pe care reușise să-l înăbușească până atunci.

— Ei, haide! exlamă bărbatul. A fost un triumf! Ai depășit toate recordurile cu acest concert. Din clipa asta, ești printre primele cinci pianiste ale lumii. Ce spun eu, printre primele două! Ar trebui să te văd fericită! Bucură-te!

Fata se așeză pe scaunul din fața mesei cu oglindă. Se gândea la femeia pe care nu reușise s-o vadă și se temea că era posibil să nici nu mai apară vreodată. De ce ar lăsa-o singură, totuși? De ce ar abandona-o tocmai acum, când atinsese culmea recunoașterii mondiale la pian solo? Fusese alături de ea, poate chiar din clipa în care se născuse. Ca un fel de ursitoare, ca o sânziană sau, și mai bine, ca o zeiță a muzicii. O îndrumase de când era mică, iar părinții ei nici nu voiau să audă de pian. Din prima clipă în care deschisese capacul pianului de la școala de muzică, după ce apăsase, stângace și temătoare clapa **re**, simțise că nu era singură. Nici în sala de clasă și nici acasă. Mai era cineva cu ea, acolo, în inima ei. Cineva care o îmbrățișa cu căldură și-i murmura cuvinte de îmbărbătare. Asta se întâmpla pe vremea când habar nu avea că pianul avea o claviatură de douăspreze note ale scării muzicale, care cuprindea trei octave. Dacă nu s-ar fi amestecat în tot trecutul ei, acum n-ar fi părăsit scena Concert Hall al Sydney Opera House.

Florentina nu se simțea deloc încântată, așa cum își dorea profesorul. Nici prea mulțumită nu era. Exersase de atâtea ori piesa muzicală încât, pentru ea, nuanțele și subtilitățile deveniseră reacții mecanice, dictate de creier, nu de suflet. În timpul în care degetele ei plutiseră peste claviatură, se gândise la ea. Numai la ea. La prezența diafană a ființei cu care era în contact de atâția ani.

„Draga mea, auzise de multe ori vocea misteriosă care o conducea printre solfegii și partituri. Spiritul tău este puternic. Sunetele izvorâresc din spirit. Restul, este doar tehnică. Dar tehnica bine exersată devine a doua ta natură. Să fii atentă la detalii, cum le citești, și la importanța sunetelor pe care le auzi în suflet, nu în minte".

Cu timpul, învățase că și clapele au abilitatea de a simți forța și viteza cu care sunt apăsate, pentru a crea sunetul și a reda mai multe timbre deodată. Atunci îi venise ideea. O notă poate suna gravă și prelungă. Aceeași notă, apăsată altfel, poate suna voioasă și zburdalnică. Sau tristă și dramatică, ritmată și dinamică. Exersând ani în șir, cu mai multă experiență și încredere, începuse să improvizeze, ascultându-și instinctul, impulsul spiritului și imaginația. Până ce deprinsese arta de a citi *liber* partiturile, la prima vedere, fără s-o mai înspăimânte acumulările de șaiprezecimi ori înlănțuirile de bemoli, diezi și becari.

Din aceste motive, avusese o serie întreagă de probleme cu profesorii ei de pian, care îi cereau rigurozitate, precizie și citirea corectă a solfegiului, cu toate notațiile muzicale aferente piesei. Părinții ei insistaseră să renunțe la pian, să se apuce să învețe altceva, mult mai concret și tangibil, care ar fi condus-o spre o meserie normală, obișnuită, să lucreze opt ore la birou pentru un salariu decent spre bunicel. Dar Florentina visase în continuare și cu obstinație, își văzuse mai departe de chemarea ei interioară.

„Nu renunța, îi șoptea vocea la ureche, o voce tandră, pe care o vizualiza ca pe o zeitate a muzicii. Te-ai născut pentru asta, la fel cum notele se nasc acum sub degetele tale. Ai harul primit, nu poți renunța!"

Amintindu-și aceste cuvinte, simți miros de măr proaspăt tăiat. Tresări și își roti privirile prin încăpere. Însemna că ea venise, totuși. Văzu cu ochii minții mărul verde, decojit tacticos de lama unui briceag încovoiat și când felia se apropia de gura celui care o mânca, imaginea tremura și dispărea.

Apucă un piepten de pe masa încărcată cu tot felul de articole de machiaj și-și trecu degetele peste dinții obiectului, lăsând să se audă un sunet ca un fel de vaiet de durere, emis de un instrument dezacordat.

— Lasă-l jos, se repezi Marcel Ivan la ea, smulgând și aruncând obiectul, undeva într-un colț. Vrei să-ți distrugi degetele? Ți le-am asigurat pentru un milion de euro, dar nu se poate să te sinucizi profesional doar că zgrepțeni un nenorocit de piepten! urlă la ea.

Florentina își plecă privirile.

— Schimbă-te, ne așteaptă la recepția dată în onoarea ta. Ai și acolo de cântat, nu uita. Mâine te odihnești, ne plimbăm puțin prin Sydney, apoi zburăm la Moscova. Acolo va fi supremul tău examen. Dacă și rușii te vor aplauda ca în seara aceasta, vei deveni prima pianistă a lumii. Nu uita, mai ai de lucrat la nervozitate, la partea a doua, la pasajul fără pauză. Ține mine! Mișcarea este rapidă și viguroasă, nu nervoasă. Nu nervoasă, o dăscăli el, ca la repetiții.

Florentina nu spuse nimic. Hotărârea fusese luată înainte de plecarea în Australia. Dar nu spusese încă nimănui nimic. Moscova era ultima etapă din șirul de concerte, aveau contracte ferme și trebuia să-și respecte angajamentele. Ca un pugilist la un turneu de campionat.

— Te aștept afară. Te rog să te grăbești. Vine Mirela să te ajute. Hai, nu te mai fandosi atât!

Bărbatul ieși și în locul lui intră o femeie între două vârste. Fără să spună nimic, începu s-o dezbrace de rochie, ca pe o păpușă. Apoi o îmbrăcă în alta, ca o nestemată albăstruie, cu multe paiete scânteietoare. Îi trase fermoarul la spate, îi puse un colier la gât, îi desfăcu cocul la care stătuse mai mult de o oră să-l clădească, îi pieptănă părul și-i puse o agrafă ce părea bătută în diamante, dar Florentina știa mai bine că erau doar pietre de zirconiu.

Îi retușă cu gesturi de specialistă machiajul de scenă și-i puse o capă din imitație de blană albă peste umerii dezgoliți.

Toate gândurile fetei erau îndreptate spre cea pe care nu o văzuse. Cea pe care avusese impresia că o simțise. De ce nu se arătase? Era mereu prezentă, la fiecare concert, de cele mai multe ori chiar și la repetiții. Situația o alertă și o irită, deopotrivă.

— Să mergem, don' șoară Florina.

Se ridică. Ura când i se spunea Florina. Ieși pe coridor, unde lumea se risipise deja, ca și din sala mare de concerte. Moscova, gândea în timp ce mergea după cabinieră. Ultima oprire. Mai am un concert la București. Apoi la Craiova. Chiar de ar fi să cânt în piața Mihai Viteazu, lângă fântână, pe ploaie. După care pot să și mor, liniștită.

Craiova, 1843

Bărbatul ședea în fotoliul rotund, cu un picior întins în față. Îl dureau oasele. Curăța răbdător un măr, folosind un briceag cu mâner din fildeș sculptat, înfățișând o scenă de vânătoare. Cuțitul îl primise în dar de la Abejide, când fusese în Africa de Vest, unde participase la expediția fraților Richard și John Lander, din Anglia, între 1830 și 1831, urmărind până în aval râul Niger, pentru a-i stabili cu precizie cursul și vărsarea într-o deltă largă, în Golful Guineei, loc unde și căpătase rana de la șold.

Tăie din măr o felie subțire, apoi mestecă îngândurat. Soția sa, Flori Lascău, abia se întorsese de la biserica Sfântul Ierarh Spiridon, ctitoria boierilor Vlădoieni. Lăcașul fusese zidit în 1758, în timpul domnitorului Constantin Nicolae Mavrocordat și al Episcopului de Râmnic, Grigorie Socoteanu. Drumul din mahalaua Vlăicii era lung pe o zi călduoasă, iar ea nu mai era chiar atât de tânără.

O auzi cum intră, cum își pune pălăria pe cuier și apoi deschizând ușa, întâmpinând-o pe domnișoara Aniela pentru lecția de pian. Aniela era fiica celui mai bun prieten al său, serdarul Stelian Dinari. Dinari, boieri vechi ai Craiovei, se pregăteau să plece la Paris, iar fata lor trebuia să cucerească sompuoasa capitală franceză, prin educație, maniere și inteligență. Dar pentru un asemenea lucru avea nevoie de cunoștințe muzicale.

Așa cum și el, Lascău Culai, mic boier târgoveț, avea nevoie de un surplus de venituri, pentru care Flori, soția sa, dădea lecții de pian pentru bani. Pitarul Dimitrie Geanoglu le cerea, cu neîndurare, din ce în ce mai multe obroace pe an și cotă-parte din strugurii viței-de-vie pe care o aveau pe dealurile Craiovei. Trăiau o perioadă tensionată politic, social, agrar și familial. Motiv pentru care nu prea le mai călca aproape nimeni pragul.

Prin ușa de sticlă ce despărțea mica încăpere, numită biroul său, de sufrageria mare, o auzi pe Flori, la pianul marca Biosselot et Fils, adus de la Marseille, în 1836. Nu se prea pricepea el la muzică, dar îi făcea plăcere să asculte, ca spectator invizibil. Flori nu avea prea multe piese muzicale în repertoriu, doar câteva sonate baroce, dar stilul i se potrivea foarte bine.

Începea mereu cu lucrările scurte ale lui Giuseppe Domenico Scarlatti, pentru încălzire, continua cu *Sonata în Mi major Andante Comodo* și *Sonata în Do major* de Bach și încheia lecția cu *Suite de pièce în Sol major, Preludiu în Re minor* și *Fugă nr. 5 în La minor* pentru pian solo de Händel. Culai închidea ochii și vedea în minte cum degetele lungi și fine treceau cu repeziciune peste claviatură, stârnind un iureș de sunete și de senzații. Acestea erau rarele ocazii când uita de durerea din picior.

Uneori, Aniela se mai împiedica de o cheie, nu apăsa suficient de tare o clapă sau le mai încurca între ele. Atunci auzea vocea domoală a soției sale explicând tehnica și poezia interpretării, exemplificând cu câteva note pe care fata le repeta mecanic. Ceea ce cânta Aniela la pian nu suna la fel de armonios ca redarea suavă a profesoarei ei. Nu avea sensibilitatea și nici răbdarea lui Flori, nu interpreta din suflet, voia doar să cunoască tehnica și notele. Piesele muzicale exprimate de ea pe claviatură sunau ca vaietul salciei în vântul iernii.

Însă aveau nevoie de bani. Din lecțiile de pian nu se aduna o avere, dar Flori se simțea liberă și utilă, o adevărată femeie modernă a timpului ei. Nu aveau copii, spre regretul amândurora. În tinerețe înfiaseră un băiat, care murise de ftizie. Anul următor luaseră o fetiță, sănătoasă și rumenă la față, care fu-

sese călcată de copitele unui cal mânat de un boiernaș bețiv. De atunci nu se mai gândiseră la copii. Durerea celor două pierderi fusese prea mare. Furios pe sine și pe Dumnezeu, Culai plecase în Africa și se întorsese șchiop. Iar Flori se dedicase poeziei și muzicii, broderiilor și actelor miloase.

Acum, bărbatul ședea în fotoliul rotund. Asculta muzica lui Bach, redată într-o manieră particularizată, asemenea unui hohot de plâns de fericire, iar privirea i se îndreptă spre fotografia cu portretul dagherotip al soției sale, făcută de doamna Wilhelmine Priz, când venise în primăvară la București. Pe placa de argint, Flori arăta tânără și surâzătoare, cu o mână sprijinită dezinvolt de un pian, cu piciorul sculptat în model floral și cu degetele celeilalte mâini atingând doar ușor clapele negre. Lângă ea se afla fotoliul rotund pe care îl ocupa el acum. Se mirase puțin și atunci, ca și acum.

Flori Lascău pozase la București, după o lungă și istovitoare călătorie cu diligența de poștă. Plecase din Ulița Căldărarilor, de la Hanul lui Poroineanu, aflat în apropierea caselor Proicea, și ajunsese la București într-o după-amiază târzie. Încăperea numită studio, mobilată și aranjată chiar de madame Priz, după gusturile ei franțuzești și vieneze, o impresionase. Pianul, covorul, perdelele de pe pereți și alte fleacuri erau cumpărate din magazinele de mobilă de pe Lipscani. Lipscaniul bucureștean, nu cel craiovean, cu toate că aceleași mărfuri erau aduse de la Leipzig sau Brașov, în ambele orașe. Era o coincidență stranie ca fotoliul rotund, din lemn de ulm, căptușit cu catifea de bumbac, roșu imperial, să existe și în biroul său de acasă și în studioul fotografic din București. De fapt, trebui Culai să mărturisească în sinea lui, era o combinație nu prea reușită între două scaune, pe care le îmbinase chiar el. De la unul luase speteaza, îi plăcuse sculptura fină și rotunjimea, iar de la altul șezutul și picioarele. Fotoliul astfel obținut era mândria lui personală și putea să șadă în el foarte comod.

Se gândise de multe ori la fotoliul din dagherotip. Flori nu-l luase cu ea, nu avea cum și, mai ales, nu avea niciun motiv să-l

ducă tocmai la București. Atunci, de unde avea madame Priz un fotoliu la fel ca cel meșterit în anexa bucătăriei sale? Să-i fi venit vreunui alt tâmplar aceeași idee? Prea puțin probabil. Își aplecă fruntea într-o parte, încercând să și-o închipuie pe Flori șezând pe căptușeala roșie. Nu reuși. „E urât, Culai, aruncă-l la gunoi!", îi ea spusese de nenumărate ori. Nu se potrivea cu nimic din casa sau din sufrageria lor.

Culai Lascău se ridica rareori din acel fotoliu. Cu piciorul vătămat, putea parcurge doar distanțe scurte și durerea din oase îl țintuise la șezut. Doctorii – pe unde nu fusese? – îi dăduseră medicamente și diferite alifii, siropuri și chiar tratamente de băi puturoase, cu nămol. Nimic nu-i alinase suferința. Uita din când în când de dureri, când o auzea pe Flori cântând la pian sau recitând, cu voce tare și melodioasă, poeziile altora sau pe cele scrise chiar de ea.

Lecția cu domnișoara Aniela se încheie. Menajera pregătise ceaiul și ușa salonului se deschise, iar cele două intrară, spre nemulțumirea lui.

— Nene Culai, sărut-mâna! salută voioasă Aniela Dinari, zâmbind spre el.

— Ptiu, să piei! scuipă Culai în piept. Aduseși vorba de diavol, domniță!

— Ei, nu! se apără fata și-și făcu semnul crucii. Zisei doar *nene!*

— Căsnișisi pianu, eh? o ironiză el.

— Haide, Aniela, o salvă Flori. Ceaiul e gata. Îmi povesteai despre plecarea la Paris! Emoții?

În timp ce se îndreptau spre masa din sufragerie, începură să vorbească în franceză, lucru care-l agasa la culme pe Culai. Își luă „Diarul politicu" și se plictisi citind rubrici neinteresante, ascultând, doar pe jumătate atent, sporovăiala fetelor. Ațipi în timpul taifasului și se trezi simțind miros de mâncare.

Șchiopătă, sprijinindu-se în baston, până la bucătărie. Înfulecă porția de tocăniță cu cartofi și praz, alături de o ciușcă pișcăcioasă și mămăliguță, apoi, la desert, își mulțumi stomacul

cu scovergi cu smântână groasă, totul udat cu un ulcioraș de zaibăr, de la boierul Iordache.

— Apăi, Culai, chiar mâncași tot, spuse soția lui cu mândrie și se apucă să strângă masa.

— La Băi noi când să mergem, Flori?

— La Băi? La balta din câmpul lui Căliman, cu apă de vindecă metehnele trupului?

— Da, colo, la isvoarele de lângă mănăstire.

— Frumusețe de loc, pe colo!

— Apoi, eu nu vrusei nicicând să merg la bolnița aia de unde cură piatră pucioasă.

— E sănătate curată, nu te durea spinarea și oasele ți le vindecași? nu se lăsă Flori cu una cu două.

— Nu mă vindecai, fato. Mă doare la fel de tare ca oricând. D-apăi eu nu mă plâng. M-oi vindeca în pământ, odată și odată.

— Ptiu, Culai, iar spui prostii. Merserăm acu' ceva ani. Îți folosi atunci, nu ziseși că da?

— Bag samă că tragi să mergem la Cozia, cucoană! râse Culai Lascău.

Culai nu știa prea multă muzică, dar îi plăcea în schimb să deseneze. Mai mult de atât, îi plăcea să citească năstrușniciile unor persoanje desenate ce apăreau săptămânal în „Diarul politicu". Cu un creion nu prea ascuțit, pe hârtie gălbuie și mai goasă, trasa tot felul de linii, în toate direcțiile, până ce reușea să deslușească vreo formă, de om, de lucru, de animal. O punea mereu pe Flori să ghicească la ce se gândise când se apucase de măzgălit.

— Spun la boieru Vărtuc să pregătească toate cele trebuincioase. Chiar de acum mă apuc să-i scriu scrisoare. Da, Culai, păcat de banii aruncați pe creion, îi spunea soția lui și râdea de el. Apucă-te și tu de altceva. Uite, în *Gazette de Paris* văzui niște desene caraghioase, te uitași peste ele? Zi-le câteva cuvinte de compliment...

— Cui, Flori? Cui să zic? Despre ce? Caraghioslăcurile alea din două linii?

— Îs interesante. Scrie-le în franceză, se rugineşte limba asta frumoasă în tine.

— Să scriu în franceză?! se miră bărbatul.

— Da, uite adresa poştală. În două săptămâni ajunge scrisoarea... eu scriu lu' Vărtuc, tu la *Gazette*. Ce zici?

— Mă gândesc, Flori, mă gândesc...

— Iar eu m-apuc chiar de-acuş!

Înainte s-o oprească, soţia sa dispăru după uşa de sticlă. Nu o mai putu zări, doar o auzi, dincolo de perdelele groase, cum trebăluia la masa de scris, iar apoi simţi mirosul cernelii din călimară. Când Flori se întoarse, cu hârtia în mână, să-i citească scrisoarea, îl găsi pe scaunul de lângă masa de bucătărie, cu ochii închişi şi capul puţin înclinat într-o parte. Cotul îi era sprijinit de tăblie şi strângea între degete ţoiul de ţuică de comină. Creionul cel mic îi alunecase pe hârtie ca o umbră a haşurilor de nedescifrat. Femeia îşi duse mâna la gură.

— Culă... – şopti.

Îi mângâie capul cu părul rărit. Îl sărută pe frunte, cu ochii pironiţi pe tabloul prins de perete, pe care era pictată bunica ei. Flori se duse în sufragerie şi închise capacul pianului unde exersase, mai devreme, cu Aniela Dinari. Se întoarse la el şi-i rămase alături, stând în picioare, până ce întunericul îi cuprinse pe amândoi.

☆ ☆ ☆

Florentina nu văzu mai nimic din dantela de balcoane ale Operei Balşoi şi minunatul interior imperial rusesc, cu picturi pe tavan şi cu catifea franţuzească bordo pe scaune. Repetiţia pe scenă se încheie şi îl lăsă pe Marcel Ivan să-şi urle tirada despre expresia muzicală, ca pe un pasaj de gamă sau apogiatură de sunete încâlcite şi nedesluşite.

Ştia că nu greşise nici măcar cu un centisunet, pe care oricum nu ar fi avut cum să-l audă, era greu perceptibil pentru auz, ca o comă enarmonică. Managerul ei nu-i mai asculta de ceva

vreme muzica și nici interpretarea, dorea numai ca ea să triumfe cu orice preț, era ca un cros de alergare spre victoria celui care primea cel mai mare onorariu, alături de premii, diplome și trofee. Totul se transformase într-o afacere, iar Florentina devenise, dintr-o fată strălucitoare și exuberantă, cum fusese la început, o fire închisă și morocănoasă. Motiv pentru care se certau deseori. Însă nu putea renunța la profesorul ei. Din sentimentalism, dar și din dorința practică de a-i aranja concursuri și concerte în toată lumea.

Avea nevoie de public. De oameni care s-o asculte cântând. Era perfect conștientă de talentul cu care se născuse, moștenire probabil de la o străbunică de-a ei. Nu o cunoscuse, însă o visa acum din ce în ce mai des. Dându-i sfaturi pe un ton molcom, surâzătoare, exclamând din când în când un off sau ohh prelung.

— *Florentina dragă, băuși azi limonata de lâmâie?*

— *Da, mătușică,* îi răspundea în vis, chiar dacă nu băuse, doar din plăcerea de a o vedea mulțumită.

— *Cumpăratele-am de pe ulița brașovenilor, de la dugheana unde se vinde sugiuc, alviță și braga,* o lămurea plină de mândrie.

— *Mulțumesc, mătușică.*

— De ceva vreme, cam în ultimii doi ani, nu numai că o visa, dar i se întâmpla să o și vadă. Îi apărea în fața ochilor, materializându-se din perete, de obicei dinspre locul unde era amplasat un șemineu. Prima oară fusese tulburată, însă nicidecum speriată. Parcă o simțise și o așteptase de o viață. Apoi, când începuse turneele prin țară, mătușica (posibil să nu fi avut nicio relație de rudenie cu familia ei, însă îi făcea plăcere s-o numească astfel) o însoțise mereu. O încuraja și o îndemna, povățuind-o cu multă blândețe. Se pricepea la muzică și la pian. Avea numai vorbe bune și înțelepte, din care tânăra învățase mult mai multe decât din școală sau de la profesorii particulari.

Florentina prinsese drag de ea. Era într-o vădită antiteză față de năvalnicul ei profesor, impetuos și nerăbdător. Acesta

îi descoperise excepționalul potențial pe când îi fusese studentă, încă din primul an la Facultatea de Muzică a Universității din Craiova. Mircea Ivan renunțase la postul său de decan după ce ea își luase masteratul. Simțise, în aceeași măsură, mirosul banilor, al faimei și gloriei. Și nu se înșelase.

Ce nu știa Mircea Ivan erau tocmai aparițiile, frecvente de acum, ale acestei *mătuși*. Prietena ei invizibilă, dar existentă. Fără ea, Florentina ar fi cedat nervos demult. Femeia suavă și distinsă, de o frumusețe adânc interiorizată, devenise echilibrul și armonia din viața ei. În timp ce cânta la pian, se gândea la ea. Degetele prindeau aripi și zburau în ritmul piesei, fără să se gândească prea mult la partitura pe care o știa pe dinafară. Întreaga ei artă interpretativă devenise, în ultima vreme, instinctivă, un reflex necondiționat bazat pe cunoștințele acumulate în anii de practică, dar și de atingerea magică a propriei viziuni.

Comentariile și criticile muzicologilor, a specialiștilor din întreaga lume erau mai mult decât favorabile. Toți apreciau la superlativ, în articole ample, virtuozitatea și redarea personalizată a unei opere sau alta. Fusese asemuită cu pianiști precum Liszt, Mozart, Cutner, Horowitz sau Grigore. Ceea ce o propulsase pe primul loc mondial. Era apreciată și pentru tinerețea și frumusețea ei. Pentru faptul că nu-și dădea aere și nu avea pretenții ridicole. „Doar nu sunt vedetă pop!" exclamase odată, la un interviu pentru revista *International Piano*, după ce câștigase marele premiul la *Washington International Piano Festival*, iar sala se ridicase în picioare și o aplaudase minute în șir.

— Ba ești vedetă! îi strigase Mircea Ivan. Să te comporți ca atare!

— Nu mă interesează, îi replicase. Eu vreau doar să cânt!

— Atunci cântă! Lasă că de restul mă ocup eu.

Și Florentina cânta, așa cum știa ea, așa cum simțea și înțelegea ea muzica. Nu interpreta nicio piesă de două ori la fel. Mătușica îi era mereu alături, stând în partea stângă a pianului, nevăzută de nimeni altcineva, privind-o, surâzând încân-

tată, uneori strângându-și buzele, cu severitate când ceva nu-i plăcea. O corecta din priviri sau cu o vagă clătinare din cap.

Craiova 1845

Flori Lascău ieși pe ușa îngustă și scundă a unei mici prăvălioare, construită din zid, nu din lemn, în mahalaua Potbanița. Se arăta a fi o toamnă capricioasă, cu ploi ivite din senin, vânt rece, urmate apoi de zile călduroase. Ducea într-o mână umbrela, iar în cealaltă un mic pachet misterios. O rafală bruscă mai că-i smulse pălărioara de pe cap. Închise ochii și oftă adânc.

De când o părăsise Culai, nu-și mai găsea liniștea. Nu se putea împăca cu gândul că el nu mai era. Știuse dintotdeauna că omul ei va muri înaintea sa, era cu zece ani mai în vârstă, la care se adăugau motivele lui de sănătate, cele două tragedii cumplite trăite cu copiii înfiați, care se stinseseră și ei ca niște lumânări în suflarea vântului. Bărbatul falnic și puternic, care fusese odinioară, se măcinase și o lăsase deodată singură, după o cină copioasă.

Nu se obișnuise cu lipsa lui, cu toate că trecuseră doi ani nenorociți. Încă mai primea în casă eleve, pe care le învăța tainele pianului, nu din plăcere, ci mai degrabă din nevoia de bani. Aniela Dinari plecase la Paris cu întreaga familie și se simțea îngrozitor de singură. Prinsese obiceiul de a cânta și fără eleve. Își închipuia că în sufrageria de alături, Culai o asculta în timp ce mâzgălea desene numai de el înțelese. Sau nici măcar de el. Într-o zi, trimisese la *Gazette de Paris* niște așa-numite desene și primise răspunsul că nu puteau fi publicate în foaie, deoarece păreau fără nicio noimă. Ar fi râs, dacă nu ar fi podidit-o plânsul.

Citind lunar gazeta franceză, scrisese o scurtă notă de cuvinte măgulitoare pentru „dessin"-ul altora și avusese marea surpriză să afle că textul ei, semnat cu numele lui Culai Lascău, fusese acceptat. Căutase printre hârtiile pe care nu avusese inima să le arunce și descoperise o serie întreagă de cronici despre desenele în serie care apăruseră de-a lungul vremii în

gazetă. Le citise și plânsese, apoi le corectase și mai adăugase câteva idei personale.

O perioadă avusese activitate, să-i alunge gândurile negre. Primise și ceva bani din Franța, nu sume mari, dar care se cunoșteau în gospodărie. Prima oară se sfiise cumplit și nu dormise câteva nopți la rând, gândindu-se că săvârșise un sacrilegiu trimițând acele materiale sub semnătura lui Culai, Culai care nu mai exista, ca ființă, în lumea în care ea mai trăia. Dar exista în sufletul și în mintea ei. Încetul cu încetul, se obișnuise însă cu noua ei realitate, o realitate straniu de vie.

Simțea că soțul ei trăia prin ea. Respira odată cu ea, clipea în același timp cu ea. Își lăsase hainele de doliu la o parte. Acum avea eleve în fiecare zi și se înveselea deseori ascultându-le, dându-le sfaturi și învățându-le tainele grele din tehnica muzicală. După cină, se apuca și scria păreri și considerațiuni asupra opinilor și judecăților altora. Se iscălea cu numele Culai Lascăr și trimitea epistola, cu diligența de dimineață, la Paris.

Desfăcu pachețelul cumpărat în magazin și deschise sulul rulat în care se afla o partitură. O frunzări, nu avea chef acum să cânte și o puse peste grămada cu celelalte partituri, din colțul mesei salonului. Își dorea de mult să citească și să interpreteze Concertul numărul unu în Mi major, suita Primăvara, în versiune pentru pian solo de Vivaldi. Când le puse pe masă, avu impresia că paginile tremurară, dorind parcă să fie răsfoite, descifrate, studiate și interpretate.

Dar nu avea vreme și răbdare să se concentreze, în scurt timp îi venea o domnișoară la lecția de pian.

Într-una din nopțile ploioase, cu fulgere ce brăzdau cerul întunecat și tunete care se rostogoleau ca bolovanii pe povârnișuri, se trezi cu impresia că cineva cânta la pianul din salonul mic. Își ciuli urechile, crezând că doar visase. Nu. Muzica se auzea limpede, putea distinge și recunoscu cu claritate fragmentul din piesa compozitorului ei preferat, în stilul baroc din perioada târzie.

Intrigată, nu înspăimântată, aprinse opaițul de lângă pat, trase pe ea un halat gros și se duse în sufragerie. Deschise ușa, privind încăperea pustie, mobila peste care jucau umbrele lăsate de flăcăruia micii lămpi. Pianul avea capacul ridicat. Ciudat, își zise. Ea închidea întotdeauna capacul. Nu-l uitase niciodată ridicat. Acum, clapele albe și negre străluceau oarecum difuz în lumina puțină.

Se apropie de pian ca trasă de un fir nevăzut. Întinse brațul, să coboare capacul și atunci, dintr-odată, văzu. Clapele păreau apăsate de nevăzute degete, interpretând *Suita Primăvara*, în versiune pentru pian solo de Vivaldi. De ce să cânte cineva la pianul ei, în toi de noapte, tocmai partitura pe care nu apucase nici măcar s-o răsfoiască? se întrebă, încruntându-se nemulțumită. Cineva? Cum adică cineva? De ce să fie *cineva* în casa ei? își continuă monologul întrebărilor în minte.

— Cântași la pianul meu, spuse cu vocea care-i suna puțin răgușită, acoperind sunetele. Încurcași treburile?

Simțea parcă frigul unei prezențe nedeslușite. Se lăsă încet în genunchi și puse opaițul pe jos, cu mână tremurândă. Privi pianul și clapele care stăteau, în acel moment, nemișcate. Muzica încetase, însă ultimele sunete, nefiresc de vesele, încă mai reverberau în auzul ei.

— Culai, tu ești?

Nu primi niciun răspuns. Un tunet îndepărtat se rostogoli la mare distanță, undeva sus, printre norii care acopereau urbea tăcută, în adâncimea miezului de noapte. Deslușì parcă, nu vedea prea bine, o pereche de mâini transparente ca o răsuflare rece, care se retrăgeau și dispăreau în neantul salonului prea puțin luminat.

— Culai, gemu și simți cum lacrimile îi curg pe obraji. Culai, dragă, de ești tu, iartă-mă!

Se ridică dintr-odată și, lăsând lampa pe podea, fugi dincolo, în salon. Se împiedică și răsturnă fotoliul rotund, din lemn de ulm, căptușit cu catifea de bumbac, roșu imperial, urâțenia pe

care o meșterise soțul ei din alte alte două scaune, iar ea nu avusese inimă să-l arunce la gunoi.

Emoțiile o copleșiră ca un val, izbind-o deodată în piept, și o lăsară fără răsuflare. Ridică scaunul și se lăsă moale pe el. Stătu așa a vreme, apoi simți, sau doar își închipui, cum era luată în brațe, în brațele lui Culai, așa cum obișnuise să facă în tinerețile lui. Plânse încetișor, tulburată, apoi rămase așa, fără a se gândi la ceva. Ședea neverosimil de confortabil în fotoliul acela ciudat. Simțea cum trupul mare al soțului ei o încălzea, așa cum făcuse întreaga viață. Era și el acolo, ascultând tălăzuirea muzicii, care venea ca un val înspumat la mal și se retrăgea spre adâncuri, pentru a ridica următorul val de note. Iar Flori se cuibări de-a dreptul mulțumită, mai bine, în poala lui Culai, ascultând ca și cum ar fi fost împreună ca odinioară, freamătul viguros al primăverii în octavele joviale ale compozitorului.

Fără să remarce, liniștea din casă devenise apăsătoare, apoi asurzitoare. O dureau urechile și capul și inima. Cu greu, se ridică de pe scaunul din care Culai dispăruse și își târșâi pașii înapoi, întristată că nu-l mai simțea alături. Se opri în apropierea pianului. *Cineva* cânta din nou. Nu auzea notele, sunetele, nici vibrația ritmului, ca și cum ar fi surzit deodată. Se concentră asupra frecvenței apăsării clapelor, încercând să descifreze succesiunea frazelor muzicale. Recunoscu, sau doar își închipui din nou că putea recunoaște, un fragment din *Concertul numărul unu în Mi major*, suita Primăvara, în versiune pentru pian solo, de Vivaldi.

— E un vis, Doamne ajută! murmură și se gândi să-și facă semnul crucii. Rămase cu mâna ridicată în aer. Privind cu insistență claviatura care prindea viață ca de la sine putere, avu impresia că începea să deslușească niște degete. Arătau străvezii precum geamul din ușa care despărțea salonul mic de cel mare. Alergau cu repeziciune, apăsând clapele albe și negre cu vioiciune și pasiune deopotrivă. Degetele pe care le deslușea erau lungi și obișnuite cu pianul. Și erau, Oh, Doamne, degete de bărbat.

Se dădu un pas în spate, uluită de această descoperire. Degete de bărbat? Ale lui Culai oare? Dar el nu se atinsese nicicând de pian. Nu cântase, doar ascultase. De cele mai multe ori moțăise sau chiar sforăise, tolănit în fotoliul său ridicol de urât, în care, însă, se simțise deosebit de bine. Măcar nu-l aruncase la gunoi, așa cum intenționase mereu. Apoi, încetul cu încetul, *ceva* parcă prindea formă, se desena, se evidenția într-un oarecare contur, așa cum numai Culai Lascăr știuse să mâzgălească, pe hârtia gălbuie, multe linii trase încoace și încolo cu un creion cu vârf mereu bont, o devălmășie din care cu greu se putea observa o siluetă sau vreun obiect.

Iar Flori, ducându-și mâna la gură pentru a acoperi un posibil strigăt de mirare, recunoscu, nu știu nici ea cum, că acel *cineva* care cânta în miez de noapte la pianul ei din salonul cel mic era nimeni altul decât însuși Vivaldi cel roșcat. Arăta ca în desenul lui Frederick Ritter Chrysender, de pe coperta caietului de solfegii, adus ei în dar de serdarul Stelian Dinari, când acesta fusese, cu ani mulți în urmă, odată, la Leipzig, să aducă niște bunuri pentru oastea călare, la Craiova.

— Visez visul altcuiva, murmură ea.

Își trecu mâna prin fața ochilor, să-și alunge vedenia. Nu putea fi Vivaldi. Nu avea cum. Mintea și ochii îi jucau, desigur, o festă, ca s-o înspăimânte. Întunericul și mișcarea flăcăruii din opaiț, din cauza curentului prin casă, îi creau fel de fel de năluciri, iar imaginile coborâte din mintea ei învârtejită erau doar impresii de umbre și forme de cenușă peste întunecimea nopții. Să se fi deschis lăcașul morții, de-l văzuse pe Culai șezând și pe Vivaldi cântând la pian? Își scutură capul, să-și alunge vedeniile.

Acum nu se mai auzea nimic. Nici tunete, nici răpăitul ploii, nici muzica izvorând din pian. Doar bătăile inimii din piept și răsuflarea întretăiată. Clipi de mai multe, cu pleopele grele și se luptă împotriva somnului. Își înăbuși un căscat și își miji ochii. Făcu un pas mai aproape de pian. Degetele nu mai păreau de bărbat. Erau lungi, fine, cu unghii frumos rotunjite, de fată.

— Mă dili! rosti cu voce tare.

Fata pe care o vedea acum era aplecată peste claviatura pianului și interpreta o muzică neauzită. Flori nu o cunoștea, nu o văzuse niciodată la orele ei de pian, dar o simțea. Pulsul ei bătea odată cu ritmul armoniei melodiei. Inima-i bătea în ritmul bătăilor inimii fetei, al desăvârșitei armonii a intepretării fără cusur a muzicii. Simțea de parcă ar fi avut două inimi în piept, care rezonau împreună la explozia de sunete tumultoase ce o înconjurau ca o volbură, învăluind-o într-o manta de muzică ușor sprintenă, vioaie, lină, curgătoare, primăvăratecă, cu toate că suna uneori gravă și melancolică. Nu se așteptase la așa ceva și se clătină pe picioare, cuprinsă de o stare de slăbiciune. Nu înțelegea ce se întâmplă cu iureșul din capul ei și învălmășeala din inima ei.

— A intrat altcineva în visul meu, șopti sfârșită.

Se auzi un tunet îndepărtat, odată cu ultima notă ce se stingea suav.

☆ ☆ ☆

Florentina, întoarsă de la Moscova, unde avusese un succes fulminant, stătea în fața pianului din sala de repetiții. Urma ca peste câteva zile să susțină un important concert la Opera Națională din București. Marcel Ivan nu era prezent, doar un bătrân pianist celebru cândva, devenit profesor, cu care exersa când se afla în România.

Avea în fața ei o partitură deschisă. Se uita îndelung la pagină, dar nu reușea să vadă notele. Își simțea degetele înfrigurate și inima lipsită de vlagă. Era obosită și fără chef. Nu-i venea să cânte nimic vesel și optimist. Cunoștea foarte bine partitura, o cântase de nenumărate ori, însă astăzi nu își putea aduna puterile nici măcar să-și ridice brațele și să pună degetele pe claviatură.

Își îndreptă spatele și trase aer în piept. Metronomul de pe pian stătea tăcut, ca și cum ar fi fost adâncit în propriile-i gân-

duri. Nici Florentina nu se simțea încă pregătită. Se uita țintă la pagina cu textul muzical și notele nu-i spuneau nimic. Erau doar niște liniuțe și puncte, amestecate între ele de un vârtej apărut din senin, provocând haos și neliniște. Simțea cum i se iuțește pulsul și inima-i bătându-i cu repeziciune. Cu cât privea mai mult, cu atât i se părea că formele devin însuflețite, prind viață, iar rândurile de portative se transformă într-o mâzgăleală cumplită, iar mai apoi într-o pastă lichidă care se scurgea alene pe foaie, spre claviatura care părea vie, emițând muzica fără să fie apăsată. O muzică neauzită, neperceptă nici măcar de ea.

Fără să clipească, își coborî privirea spre mâinile ei. Păreau să lucească cu o strălucire deosebită, de parcă s-ar fi emoționat, fără ca ea și știe. Degetele îi erau alb-transparente, ca de gheață, iar din interior radiau o lumină rece, îndepărtată. Poate fusese doar o impresie, imaginea se destrămă imediat, cu un tremurat ușor. O învălui o întunecime posacă, apăsătoare și inertă. Era atât de liniște, o liniște de nemișcare, încât se gândi că se simțea ca un personaj luat prizonier și încarcerat într-o poză.

Cu greu reuși să își așeze degetele pe claviatura rece. Profesorul cel bătrân se uita la ea cu severitate, dar nu o zori, știind că, înainte de a cânta, fiecare muzician are nevoie de un timp pentru a se pregăti sufletește, chiar dacă era vorba doar de o repetiție. Concentrarea era esențială nu numai pe scenă.

Florentina își văzu mâinile. Ca și cum ar fi plutit în imponderabilitate, degetele ei se apropiau sau se îndepărtau de clape, fără să le atingă. Nu găsea puterea să le apese. Ceva o împiedica. O barieră nevăzută, pe care o simțea fizic, se lăsase între ea și pian. O clipă, îi veni să zâmbească, iar în secunda următoare o cuprinse panica. Fără să realizeze, în mod conștient, degetele se apropiară automat de claviatură. Sunetele izbucniră cu putere, răsunând neașteptat de impetuos și de violent, risipind tăcerea de dinainte.

Bătrânul profesor bătu impacientat, cu o baghetă de dirijor, în muchia pianului. Florentina se opri, încruntată. Înțelegând

de ce o întrerupse, își corectă postura și atitudinea. Simțea în continuare iluzia obstacolului nevăzut, perceput cu putere între ea și instrumentul muzical. Întinse cu prudență brațele, așteptându-se să fie blocată sau rănită. Își ridică privirea spre pagina cu partitura. Nu reuși nici acum să citească notele, cu atât mai puțin cuvintele titlului. Clipi de mai multe ori, încercând să ridice vălul opac de pe ochi. Câteva sunete se ridicară de pe clape fără să le fi atins.

Semnele din fața ei, liniile, liniuțele, punctele și simbolurile se amestecau într-un vârtej de neoprit. Avu impresia, la un moment dat, că reușea să distingă, prin haosul imaginii, o anumită reprezentare. Îi trecu prin minte că vedea... un zâmbet. Cineva, de undeva de dincolo de realitate și de percepția virtuală, îi surâdea. Cu căldură și condescendență. Fără să fie uimită sau înfricoșată, lăsă, timp de o respirație, ca figura să capete o anumită înfățișare.

O față rotundă, cu sprâncene și obraji. Peste care se suprapuse, în aceeași clipă, cu repeziciune, un alt chip. Ca un portret ascuns într-o pictură repictată, un fel de palimsest, o fizionomie care-i părea cunoscută. Zâmbi și ea, spre uluirea bătrânului profesor. Nu putea fi altcineva decât *mătușica* ei, care i se arăta din nou. Mătușica ce o însoțea la toate concertele, în turnee și la repetiții. Însă, de data aceasta, nu era doar o simplă viziune. Îi simțea prezența, reală și aproape palpabilă, ca niciodată înainte. Acum nu se ivise din vreun perete sau șemineu. Știa că era acolo, cu ea, împreună cu cineva din trecutul ei. Existența ei dulce-amară, îmbinată cu suferința unei mari pierderi, o făceau să surâdă, blând și duios.

Florentina începu să cânte. Degetele îi alunecau cu grație, peste clape. Nu se uita la partitură, știa piesa pe de rost. Sunetele notelor păreau să se desprindă de pe pagină și auzea, parcă de undeva foarte departe de ea, bătaia nervoasă în muchia pianului, cu bagheta de dirijor din mâna bătrânului profesor.

Primăvara lui Vivaldi izbucnea ca și cum mărunți mugurei înfloreau și se desfăceau în minuntate flori înmiresmate. Sim-

ţea chiar şi parfumul lor suav. Se aplecă mai în faţă, să cuprindă cu degetele ei alte degete care apăsau şi ele clapele pianului. Fiecare tonalitate şi intonaţie persista prelung în sala de repetiţii. Amalgamul de note şi liniuţe se roteau în aer într-un vârtej dezlănţuit, odată cu repeziciunea interpretării, desfăcându-se, schimbându-se, reconstruind rândurile partiturii, înfiripând parcă o altă operă, o altă reprezentare, semănând întrucâtva cu desenele mâzgălite cu migală de Culai Lascău. Flori cânta la pianul Florentinei împreună cu ea.

Florentina cânta odată cu Flori Lascău. Mâinele şi degetele celor două se mişcau simultan, odată cu bătăile inimii lor, în acord cu ritmul, succesiunea, tempo-ul şi accentele esenţei frazelor muzicale, din care se iveau şi descopereau sensuri ascunse, inexplicabile, trăite intens, combinând armonia acordurilor şi sunetelor într-o eufonie desăvârşită. Dialogul lor se prelungea dincolo de orice iluzie sau realitate. Şuvoiul de întrebări graţioase şi răspunsuri vesele veneau de la trei perechi de mâini, exprimat prin sunete şi muzica exuberantă a *Primăverii.*

☆ ☆ ☆

Flori Lascău îşi scutură capul. Simţea că se trezise dintr-un un somn lung, obositor, cu toate că nu dormise. Opaiţul pus pe jos licărea stins, aproape golit, aruncând umbre scurte peste mobila şi pereţii salonului cel mic. Pianul stătea tăcut în întunecimea încăperii. Făcu câtiva paşi spre instrumentul mut şi întinse braţul să închidă capacul. Îşi zări mâna. Privi îndelung degetele şi i se păru că nu şi le recunoaşte. Parcă nu erau ale ei. Închise ochii. Se gândi la Culai şi la desenele sale. Se gândi la mâinile pe care le văzuse şi nu ştia ale cui erau. Păreau mâinile unei tinere.

Oftă. Ridică lampa şi se îndreptă spre dormitorul rece şi pustiu. Ploaia se oprise, nu se mai auzeau picăturile izbind pe acoperiş şi în geamuri. Se aşeză pe marginea patului, înfio-

rându-se. Își privi din nou mâinile, palmele, degetele. Știa cu siguranță că auzise muzică de pian. Să fi răzbătut sunetele din vecini? Dar nu cunoștea pe nimeni din împrejurimi care să cânte la pian, mai ales în miez de noapte. Visase sau doar își închipuise?

Îl întâlnise pe Culai, pentru prima oară după ce el dispăruse din viața ei. Prima oară când îi apăruse în vis. Sau poate fusese doar o dorință arzătoare care i se împlinse, totuși? Îi văzuse mâinile, mari și plate, ținând un scurt creion bont între degetele groase, desenând ce știa el mai bine, linii și cercuri și tot felul de forme din care nu se putea distinge mai nimic. Doamne, ce dor îi fusese de el. Însă ce căuta el acolo, în acea înlănțuire de imagini, unde mâna lui și a ei se surprapuneau peste o altă mână, delicată, cu degete numai bune pentru pian?! Cine putea fi... a treia persoană?

Și, se mira Flori de ea însăși, cum de știa să cânte Vivaldi? Abia ce primise partitura. Îi plăcea în mod deosebit muzica barocă târzie, Scarlatti, Bach, Händel, din a căror compoziție, cu precădere, preda elevelor ei. Când fusese la București, cu ani în urmă, să pozeze pentru portretul *dagherotip*, se dusese în vizită la o amică, coana Lena. În salonul ei o întâlnise pe Eleonore Teyber, soția austriacă a poetului Gheorghe Asachi, sosită de la Iași, compozitoare și pianistă desăvârșită. Flori frecventase, din când în când, saloanele simandicoșilor bucureșteni, doar era și ea, ca și altele, nevastă de boier.

O ascultase atunci pe doamna Asachi cântând la pian. Nu vreo compoziție a ei, doar un scurt fragment dintr-o operă barocă a unui muzician italian despre care nu cunoștea nimic. Nu-i reținuse numele, dar fusese complet vrăjită și absorbită de muzica acestuia, ca și de redarea pianistei, viguroasă și veselă, emoționant de optimistă. Aflase, numai după plecarea ei, că fusese vorba despre suita *Le quattro stagioni* a lui Vivaldi, iar de atunci dorise foarte mult să aibă măcar unul din anotimpuri. După moartea lui Culai, trimițând notițele ei despre impresii critice de artă pentru desenele altora, se împrietenise cu

redactorul de *La Gazette* și, din una în alta, îl întrebase într-o doară dacă nu-i putea cumva face rost de o partitură Vivaldi, oricare ar fi fost. Iar după câteva luni, primise ceea ce-și dorise.

Se ridică de pe marginea patului fără să ofteze, oricum nu avea somn, și se duse în sufragerie, cu opaițul întins în față, să-i lumineze drumul. Se opri în fața portretului ei. Lumina tremurândă a flăcării o făcea să pară ca și cum se afla adâncită într-un râu care curgea, nu prea tumultos, dar prin apele căruia nu se vedea limpede. Se uită cu atenție la rochia cu care fusese îmbrăcată, amintindu-și culoarea și croiala, dar și cu câtă grijă o trasportase de la Craiova, împachetată într-un cufăr, pe care Culai îl căptușise cu catifea de culoarea ambrei.

Nu-i fusese ușor să se îmbrace cu ea, nici să aștepte să i se aranjeze cu migală părul, după moda bucureșteană. Apoi stătuse câteva ceasuri în picioare, aproape nemișcată, lângă scaunul care semăna extrem de mult cu fotoliul cel urât încropit de Culai, sprijinindu-se, nu prea tare, de marginea unui pian. O mâncaseră degetele de nerăbdare să cânte ceva, chiar și scurt, dar nu avusese voie să se miște sau să atingă clapele. O duruse spatele și umerii și picioarele câteva săptămâni după ce primise acasă portretul terminat. Însă considerase că meritase și banii și efortul, nu-i păruse rău niciodată. Culai o privise mereu, cum să spună cuvântul, cumva... într-un mod foarte deosebit. Admirație, încântare, iubire...

Ochii lui Flori se încețoșară de o urmă de lacrimă. Clapele pianului din tabloul portretului luceau la fel cum străluciseră clapele pianului ei din salonul mic, înainte de... de a... de-a cânta cineva la ele. Clipi, și picătura rece i se desprinse din ochi, se prelinse pe lângă nas, până la colțul gurii. Atinse rama și își trecu degetele peste propriu-i chip. Începu să tremure ușor. Poate de frig, poate de melancolie. Poate de ceva pe care simțea că va veni, de undeva departe, poate nu din trecut, probabil dintr-una din zilele viitoare.

Avu deodată impresia că cineva îi mișca degetele, fără voia ei. Nu se opuse, cu toate că știa cu siguranță că nu era mâna

lui Culai peste a ei. Un fel de halou dens, o tăcere plină de înțelesuri, începu s-o învăluie ca într-o îmbrățișare caldă, țesând un contur fin în jurul ei, prinzând-o, încetul cu încetul, ca pe o nimfă în crisalida ei de sentimente, o pânză ce devenea tot mai groasă, strângând-o din ce în ce mai mult. Simți cum o forță irezistibilă o atrăgea nu spre pian, ci spre tablou. Trase aer în piept, neputându-se elibera din strânsoarea nefirească.

De undeva, din depărtare, răzbătu muzică. Sunetele pluteau ușor în noaptea friguroasă, vibrând ritmate și armonioase. Se lăsă învăluită de ele, plutind desprinsă de realitate și de existența ei efectivă. Auzi și aplauze, lungi și puternice, apoi, după câteva minute, parcă nu mai păreau și sunau a aplauze. Vuietul deveni un fel de zgomot, pătruns de afară, un scrâșnet nesfârșit, un vaiet de nisip ce se freca de pereții unui tumul, care erau de fapt pleopele ei închise. După un timp, discordanța se estompă, reverberă încă un pic, ca atunci când ridici cu finețe degetul de pe clapă și sunetul e încă plin de viață. Apoi se lăsă liniștea.

Flori Lascău dispăru, dar nu deodată. Privindu-și propriul portret *dagherotip*, lăsă în urmă un singur regret. Că nu va mai putea cânta la pian. Știa, simțea cu bucurie că îl va întâlni, foarte curând, pe Culai, care o aștepta, cu palmele sale mari deschise. Surâzând, se lăsă absorită de ea însăși.

O clipă, o scurtă clipă.

Deschise ochii. Și surâse cu exuberanță.

Craiova, în prezent

— Florentina, bine ai venit acasă, îi ură Dodo Niță, cu ochii strălucind de bucuria revederii.

— Ce bine e acasă! îi răspunse ea fericită și se îmbrățișară. Te mai ocupi de banda desenată, unchiule?

— Numai de asta mă ocup! De curând, am lansat un volum despre ea. Banda desenată europeană, se mândri el, zâmbind subțire sub mustăcioară.

— Vreau și eu un exemplar!

— Desigur. E pus deoparte.
— Ce bucurie!
— Ai timp? Hai să-ți arăt ceva la Muzeul de Artă.
— Acum? La Palatul Jean Mihail?
— Chiar acolo.

Expoziția de fotografie și document „A fost odată familia Mihail", era expusă în mai multe săli ale palatului, pe care, în 1936, Jean Mihail, ultimul descendent al familiei cu același nume, l-a donat statului român, fiind, la data aceea, cea mai mare avere particulară din epocă, reflectând starea societății românești la început de secol douăzeci.

Dodo Niță, surâzând sobru, o conduse prin sălile fastuoase și se opri la o anumită fotografie. Mai precis, în fața unui fel de tablou realizat cu prima tehnică fotografică a lumii, care înfățișa o doamnă elegantă, îmbrăcată după moda vremurilor de mult apuse. Ceea ce o frapă pe Florentina, încă de la prima privire, fu pianul pe ale cărui clape se sprijineau degetele fine ale celei imortalizate. Se apropie de imagine, mai să intre cu totul în tablou. Studie cu atenție fiecare detaliu. Nu erau multe, însă erau semnificative. Era exact doamna care i se arătase de ceva vreme, însoțiind-o în toate deplasările ei, fiind prezentă la toate spectacolele ei. Era cea pe care o numea *mătușica*. Sau, cel puțin, așa i se păru, o figură foarte cunoscută.

Îi făcu o poză cu telefonul mobil. Cercetând rezultatul, se văzu oglindită ea însăși în reflecția sticlei fotografiei. Doamna o privea cu insistență, așa i se păru, de parcă ar fi chemat-o. Unde? Să cânte la pian? Să-i mai dea o lecție de interpretare? Se aplecă spre tabloul expus pe peretele muzeului. Nu găsi nicio informație despre persoana reprezentată acolo, nici anul în care fusese pozată sau măcar numele ei.

— Unchiule Dodo... scaunul acesta... îmmh...

— Da, Florentina. Este fotoliul în care ședea boierul Nicolae Lascău. Culai Lascău. Și știi ce am desoperit? Că se ocupa cu critica de grafică!

— Da? De unde știi?

— Când am fost la Paris, să mă documentez pentru noul meu volum, am descoperit mai multe articole semnate de el, de-a lungul câtorva ani...

— Critică de grafică? întrebă Florentina, oarecum distrată, concentrată asupra tabloului.

— Eh, nu o pot numi chiar critică, mai degrabă niște păreri asupra modului în care desenau unii și alții.

— Unde ai găsit?

— În *La Gazette*-ul parisian de acum vreo sută cincizeci de ani.

— Se desena și pe vremea aceea?

— Se desenează dintotdeauna, răspunse Dodo. Și s-a și publicat ceea ce s-a desenat!

— Cred că și doamna aparține aceleiași epoci, nu? întrebă, arătând spre tablou.

Dodo făcu un pas în față, să vadă mai bine portretul. Studie cu atenție compoziția. Când să se întoarcă spre Florentina, avu impresia că o umbră a trecut în dreptul colțului ochiului său drept. Se răsuci brusc, însă nu văzu pe nimeni. În întreaga sală se aflau doar ei doi.

— Și... doamna de aici...? întrebă Florentina.

Dodo Niță dădu din cap, aprobând.

— O vezi aici pe Flori Lascău. Profesoara de pian a stră-străbunicii tale, Aniela Dinari.

— Ohh! Păi... dar... adică... ea este... este chiar ea?!

Florentina se retrase un pas, să poată vedea mai bine întregul ansamblu al tabloului. Dodo îi surprinse reacția uluită, ca și cum ar fi aflat o veste neplăcută sau mai degrabă șocantă. Îi intui nelămurirea.

— Ai crezut că stră-străbunica ta este Flori Lascău? o întrebă și, spre surprinderea sa, simți din nou că cineva a trecut pe lângă el.

Își îndreptă atenția spre tablou. Nu-i spunea prea multe, era un tablou relativ mic, cam cât o pagină de caiet, o ramă simplă de lemn și sticla care îi reflecta chipul... o privi mai bine pe

Flori din imagine. Ochii ei parcă-i spuneau ceva, cu toate că nu erau îndreptați spre el. Și nici nu păreau a fi ochii ei. Dodo se dădu un pas în lateral, să scape de iluzie, dar aceasta îl urmărea cu insistență. Cu cât se uita mai concentrat, cu atât imaginea se transforma în altceva. Adică, nu neapărat în altceva. Doar că, cel puțin așa părea, o impresie nelămurită, că femeia elegantă din tablou își schimba înfățișarea, trăsăturile căpătau un alt aspect, o formă mai solemnă, mai sobră.

Dodo își scoase ochelarii și clipi de câteva ori, să alunge sentimentul de neverosimil.

Florentina, lângă el, nu-i răspunsese la întrebarea pusă mai devreme. Privea ca hipnotizată fotografia. O văzuse pe femeia frumoasă, între două vârste, fiind întotdeauna lângă ea, alături de ea, împreună cu ea. O socotise mereu ca pe cineva din familie, apropiată sufletește, iar acum afla că, de fapt, fusese profesoara de pian a unei stră-străbunici îndepărtate, care nu devenise celebră, nici măcar cunoscută. O dezamăgire pe care Dodo o percepu ca fiind una dureroasă.

Întristată și îngândurată, Florentina vizită întregul muzeu, de la sălile elegante ale parterului, la etaj, expozițiile de pictură universală și românească, arhitectura încăperilor, tavanele diferit pictate și ornamentate din fiecare sală, ca și colecțiile de icoane și grafică, sala oglinzilor folosită pentru prezentări, apoi, la urmă, cabinetul Constantin Brâncuși. La ieșire, zări un pian oarecum ascuns sub scară, pe care erau împrăștiate diferite hârtii și dosare la care lucra un angajat al muzeului.

Fără să-și dea seama, se apropie de pianul scurt. Dodo Niță făcu un semn din cap celui care se uita întrebător la el, s-o lase să cânte ceva, dacă asta îi era dorința. Bărbatul avu o scurtă ezitare, apoi îi făcu loc și se retrase.

Ea deschise capacul și privi șirul de clape, albe și negre. Se așeză pe scaun, un scaun vopsit auriu, cu spătarul tapițat în catifea roșie, din inventarul muzeului. Își destinse degetele și trecu printr-o serie de game și arpegii, să verifice sonoritatea și acordajul instrumentului. Ca la școală, interpretă cele două

studii pentru agilitate ale lui Carl Czerny, numite „Arta dexterității degetelor" și „Școala de velocitate", apoi imediat trecu la Charles-Louis Hanon, cunoscut pentru setul de exerciții utilizat de fiecare conservator sau școală de muzică din lume, în urma căruia marii pianiști ruși deveniseră virtuozii clapelor. Pentru ea era doar o firească încălzire.

Făcu o pauză de câteva secunde și începu *Mazzeta allegro* din *12 Studii Transcendentale,* de Liszt, folosind pedala pentru a obține un maximum al intensității sunetelor, ca și un vibrato lung. Întregul palat Mihail reverbera sub greutatea și sonoritatea notelor. Cu siguranță, se auzea până în stradă, pentru că începuse să se adune lume la intrare. Iar în curte se aflau grupuri-grupuri de oameni, ascultând într-o tăcere respectuoasă. Muzeul se transformase în sală de concerte.

Florentina își ridică degetele de pe claviatură, lăsând ultimele sunete să se piardă printre pereți și exponate. Apoi, fără a-și ridica privirea, fără să vadă lumea adunată în jurul ei și al pianului, începu să cânte *Primăvara.* Era pentru prima oară când marea pianistă interpreta Vivaldi. În toată cariera ei de până atunci, cântase orice alt compozitor sau gen muzical din perioada barocă, de la Zarzuela la Concerto grosso, suite, fugi, Allemanda, Couranta, Giga, sonate, chiar și *da chiesa,* pe lângă *da camera,* muzica romantică, clasică, renascentistă, contemporană. La Conservator îl studiase pe Vivaldi doar o jumătate se semestru, iar de când devenise o solo-istă faimoasă, managerul și profesorul ei îi alegea dintre cele mai de grele piese de pian.

Vivaldi părea simplu și ușor la primele acorduri. Nu avea partitura *Primăverii* în față și nu o exersase vreodată. Dar știa notele pe de rost, le cunoștea, îi erau foarte familiare, de parcă ar fi exersat în fiecare zi. Ca o amintire bine ferecată în cel mai tainic loc al minții, care revenea acum, trezită la viață, în plină forță. Pe măsură ce cânta, ieșea la iveală dinamica și expresia muzicală, emoția complexității compoziției. Nu era deloc o piesă pentru începători.

Ilustrație de Alexandra Gold

Sinteza devenea spectaculoasă pe plan armonic, folosind tonalități prin amplasarea înlănțuirii treptelor temperate dincolo de acorduri independente neatractive. Pulsația *Primăverii* pe șaisprezecimi își păstra caracterul de *allegro* în Mi major, alternând ușor și grațios de la o mână la alta.

Dodo Niță, aflat sub arcada largă a etajului, asculta fără să-i vină să creadă că ceea ce auzea era real și se întâmpla în fața lui. Privind-o pe Florentina, avea senzația că parcă nu o vedea limpede. Se mută doi pași mai încolo, la o parte de mulțimea crescândă de oameni care se înghesuia la concertul gratuit și se uită la ea cu multă concentrare. Probabil din cauza căldurii din interiorul muzeului, i se părea că vede lucrurile ca printr-o vagă ceață. Dacă ar fi deschis cineva un geam, ar fi fost perfect. Dar nu se mișca nimeni.

I se năzări dintr-odată teribila idee că parcă fata de la pian începea să devină mai puțin clară. Mai mult transparentă, se subția sub ochii lui și ai altora, ce păreau să nu bage de seamă. Conturul ei prindea un aspect din ce în ce străveziu, pierzând detaliile distinctive. Așa cum era aplecată asupra clapelor, arăta diafană și firavă, o delicată petală care se topea în irizația soarelui, ca purtată spre un univers îndepărtat și întunecat, pe acordurile armonioase ale pianului.

Dodo închise ochii. Avu impresia că în locul tinerei zărise, pentru o clipită, silueta lui Flori Lascău, din tablou. Sau, mai degrabă o suprapunere a imaginilor celor două. Nu putea fi posibil una ca asta. Iar atunci, tocmai negând evidența, realiză că el o cunoștea pe Flori la fel cum o cunoștea și pe Florentina. Îl trecu un frison de uluială și se simți confuz, năucit, dar și emoționat, în același timp.

Acum, stând sub arcadă, lângă pianista care cânta *Primăvara* lui Vivaldi, bărbatul începu să-și amintească, odată cu sunetele muzicii care se risipeau, dincolo de pereții clădirii. Cândva, demult, îi plăcuse desenul. Însă nu avusese harul necesar. Așa că, după ce el trecuse în neființă, Flori compusese tot felul de notițe despre desene și mâzgăliturile altora, pe care le semnase

– cum altfel? – cu numele lui. De acolo i se trăgea pasiunea și plăcerea de a privi și comenta grafica, în special banda desenată. De la Culai... Oare, se întrebă deodată, într-o altă viață sau în viața mea trecută să fi fost Culai Lascău?

Ultimul sunet încă nu se stinsese și Florentina se făcu nevăzută.

În sala de expoziție a fotografiilor și documentelor de epocă, un tablou înrămat căzu din senin și sticla i se sparse pe podeaua îmbrăcată în parchet. Într-un mod greu de crezut, imaginea doamnei cu degetul pe clapele pianului, stând maiestuoasă în fața scaunului cu spătarul sculptat, cu căptușeală de catifea de bumbac, roșu imperial, o fotografie din 1843, se transformă în imaginea unei tinere din ziua de azi. Florentina, pianista numărul unu a lumii moderne, deveni, pe neașteptate, și pentru totdeauna, Flori Lascău din fotografia *dagherotip*.

Pe peretele muzeului de artă, ca luminat în mod special de o rază de soare infiltrată printr-un ochi de geam, se afla doar un tablou. Cu un simplu pian.

COMUNICAT DE PRESĂ

La 13 sept. au început înscrierile filmelor la Festivalul Internațional de filme scurte SF și Fantasy **„The Galactic Imaginarium Film Festival"**, https://filmfreeway.com/TGIFF. Festivalul va avea loc în Dumbrăvița, jud. Timiș, în 23-24 mai 2020, cu două secțiuni: SF și Fantasy. Pentru fiecare secțiune va exista un premiu al juriului și unul al publicului. Din juriu fac parte **Irina Margareta Nistor** (creator și ambasador de cinefestivaluri, realizator de emisiuni radio și TV, critic de film, Președinta juriului), **Andrei Boroșovici** (Directorul studioului regional de televiziune TVR Timișoara), **Lucian Ionică** (autor, realizator de documentare) și **Adrian Chifu** (scenarist și regizor de film, compozitor și interpret de muzică electronică). Informații despre festival pot fi găsite la https://festival.galactic.one

Răsărit

de Maria Buboc

— Știi, am fi putut să fim altundeva în Ultima Zi.

Îl putea auzi în celula alăturată, respirând greu. Dacă nu ieșeau mai repede afară, să prindă tot ce mai urma să rămână din lumina Soarelui, accesele aveau să-l omoare.

— Închide gura, Zora, scrâșni el printre dinți. Nu mă ajuți.

În capătul holului întunecos, unde strălucirea roșiatică a zăbrelelor energetice nu ajungea, câțiva ofițeri își bandajau rănile de după accesul lui Adryan, înjurând continuu. Când era lăsat fără doza de lumină solară, tânărul își ieșea din minți. Avuseseră mare noroc că ofițerii care veniseră să calmeze situația deschiseseră destul de larg ușa de deasupra.

— Ești bine? îl întrebă cu jumătate de voce.

El nu-i răspunse.

— Dacă nu te-ai fi băgat în Fabrică, ca un idiot...

— Tacă-ți fleanca! se răsti el.

— Hei! făcu un ofițer, lovind în peretele metalic. Liniște!

Zora cuprinse cu privirea celula în care putrezise două luni, de când o capturase Guvernul. Un pat metalic, lipsit de așternuturi, o chiuvetă, un vas de toaletă și o suprafață lustruită pe post de oglindă. Becul de deasupra pâlpâia enervant, încă de la început. Singura lumină utilă venea de la zăbrelele roșiatice.

Mănușile de cauciuc pe care le avusese când fusese capturată se găuriseră demult. Înghiți în sec și aruncă o privire peretelui care îi despărțea.

Din ce apucase să vadă, Adryan, salvatorul ei, avea câteva coaste rupte, un glonț în picior și, cu siguranță, o comoție de proporții. Înainte să fi fost adus în celula vecină, văzuse că din părul negru ce îi ascundea fruntea îi picura sânge.

Suferea de ultima formă a dependenței de Soare, boală pe care o moștenise de la părinți. Când era lipsit de lumină, când i se luau și pastilele cu concentrat de fotoni, Adryan își pierdea mințile, incapabil să-și controleze corpul, care exploda în mutații. O afecțiune incurabilă.

— Iartă-mă, îi zise Zora în dialectul kiryn. Îmi pare rău.

Îl auzi expirând cu un suspin, de parcă și-ar fi strâns tare rana de la gleznă. Își dorea să-l ajute, așa cum făcea mereu.

— N-am venit să-ți aud scuzele, îi răspunse el în engleză, scârbit de originile lor. Ai stat aici două luni, deci ai avut timp să afli unde e ieșirea.

Roșcata își strânse degetele în pumni. Nu voia să-și amintească. Nu putea să-i explice cât de chinuitoare îi fusese existența, fără nicio veste din partea lui sau a rebeliunii căreia îi dedicase totul în ultimii zece ani. Adryan nu ar fi putut niciodată să stea închis. El exista ca să fie liber. N-avea de ce să fie îngrijorat pentru ea, chiar dacă o cunoștea de o viață întreagă.

— Sunt bine, mulțumesc că m-ai întrebat.

— O să-mi spui sau continui să te plângi?!

— Am ajuns aici din vina ta, Adryan!

— Ți-am zis eu să mă urmărești în Fabrică?!

Tăcu. Nu, n-ar fi trebuit să meargă după el. Nu când își spărsese singurele rezerve de fotoni, pregătit să moară. Nu când deasupra orizontului, Soarele, care cobora tot mai încet spre apus, murind încet, îi colora figura în stacojiu.

Adryan avusese mereu un scop pentru a trăi, categoric diferit de al ei. Dincolo de incapacitatea completă de a comunica cu exteriorul, el avea talentul de a se dărui în totalitate cauzei. De când Guvernul decisese să închidă pentru Reactorul ce ținea Soarele în viață, de când anunțaseră Era Întunericului, nimic nu mai putuse fi readus la normal.

— Știam că n-o să-ți facă nimic, spuse tânărul încet. Sunt prea valoros pentru ei, ca să îndrăznească măcar să te amenințe. Iar aici e mult mai sigur decât în calvarul de afară.

— Am auzit că l-ați omorât pe rege.

— Da. I-am înfipt câte un pix în fiecare ochi, cum ți-am promis.

Zora surâse și își șterse lacrimile.

— „Vezi-ți de scrisul tău"? întrebă ea amuzată.

— „Vezi-ți de scrisul tău", da, confirmă el gluma.

Visase de atâtea ori cum îl întâlnea, iar acum încă nu-i venea să creadă cât de aproape erau unul de celălalt.

— E urât fără tine afară.

Idiotul nu ar fi recunoscut niciodată altfel că îi fusese dor. Își aminti cum, în încercarea de a opri revolta populației, armata pornise în capturarea și izolarea celor dependenți de Soare. Cum, din porunca monarhiei, sute de mii de oameni fuseseră omorâți și arși în grămezi, în piețele orașelor distruse.

Sub ochii lor de copii, limbi de foc se ridicau din movila de corpuri în care fuseseră aruncați și părinții lui Adryan. Era ultima oară când îl văzuse plângând. Nu reușiseră să uite niciodată mirosul greu, de carne arsă, și nici fumul negru.

Roșcata își rupse marginea de jos a pantalonilor și își legă părul în coadă.

— Mă bucur că ți-ai adus aminte că ar trebui să mă scoți de aici. Cum ai reușit să intri?

— A reparat Darda teleportul. Merge doar într-o singură direcție.

Zora scoase de sub patul de fier lingura pe care o tot ascuțise cu brățara metalică, încă din prima noapte în care fusese închisă, apoi se lăsă iar lângă peretele ce o despărțea de singurul prieten pe care îl avusese vreodată.

În capătul holului, ofițerii terminaseră cu bandajele și se împrăștiaseră printre celule.

Îi veni o idee.

— În spatele ușii din fața ta e o scară ce duce într-o curte interioară, cu câteva zeci de lasere care verifică identitatea, cântă

ea încet, în dialectul kiryn. Cheia de la zăbrele e cipul din încheietura mâinii drepte a fiecărui ofițer.

— Liniște! urlă unul, oprindu-se lângă celula roșcatei. Termină cu cântatul imediat sau o să regreți!

Zora îi zâmbi omului legii.

— După ce deschide celula, fă ce știi mai bine, dragul meu.

— Mă enervezi, șopti el în detestatul dialect.

— Am spus „liniște"! se enervă ofițerul. Sau vreți o doză nouă de gloanțe?!

Tânăra se ridică în picioare și continuă să cânte, râzând în fața omului care se înroșea de furie.

— Îți arăt eu ție!

Și, scanând cipul, deschise zăbrelele de laser.

Imediat, roșcata se lansă în aer, sări pe el și îl doborî la podea, chinuindu-se să-l imobilizeze și ferindu-se de pumnii lui grei. Reuși să înfigă lingura în cablul din podea, iar curentul se opri. Laserele se stinseră. Întreaga sală se cufundă în întuneric. Prizonierii nevăzuți izbucniră în urale. Auzind gălăgia, ofițerii rămași se năpustiră în direcția lor, dar fură imediat opriți de prizonierii eliberați.

Urletul de durere al lui Adryan, care, rămas fără lumină, începuse transformarea, îi distrase atenția și primi o lovitură puternică în tâmplă, care o dezechilibră. Temnicerul o împinse de pe el și o mai lovi o dată, după care întinse mâna după pistol. Constată stupefiat că nu-l mai avea.

Zora trase. Și când, de după colț, apărură alți ofițeri, mai trase de câteva ori.

În spate, Adryan continua să urle, chinuit de lipsa luminii. Ecoul țipetelor lui îi explodau în cap. Zora apucă lanterna ofițerului împușcat și, cu mâini tremurânde, o lovi de câteva ori ca s-o facă să se aprindă. Sub ochii ei, venele de pe corpul tânărului se micșorară, mușchii se relaxară, roșeața din irisi dispăru. Zora vru să-l ajute, dar Adryan o opri, ridicându-se singur.

Deși nu putea înlocui atât de bine lumina solară directă, lucșii artificiali puteau măcar să-l readucă în fire.

Expiră adânc.

În sfârșit, erau față în față.

— Arăți... îngrozitor! șopti ea, cu buzele albite de spaimă.

Tânărul aruncă o privire fugară în spate, unde se auzeau prizonierii luptând. Deasupra, cineva pornise sirenele.

— N-avem timp pentru ei, zise roșcata. Câte ore mai sunt?

Băiatul îi luă lanterna din mână și o împinse spre ieșire. Respira greu. Șchiopăta, deci Zora avusese dreptate în legătură cu glonțul.

— Patru.

— Îți bați joc de mine?! N-o să reușim niciodată să ajungem la Reactor atât de repede!

După ce anunțase Era Întunericului, Guvernul propusese ca în următorii zece ani să se renunțe în totalitate la existența Soarelui, pe care îl mențineau doar „de dragul amintirilor", cum se exprimaseră. Zece ani. Timp suficient cât să crească doi copii, să devină parte a rebelilor, să lupte, să creeze diversiuni. Dar iată că ajunseseră în Ultima Zi, ultimele patru ore până la încetarea totală a funcționării Reactorului. Încă părea ireal.

Adryan o împinse în sus pe scară.

— Urcă, Zora! Și nu mai pune atâtea întrebări!

Mutația îi slăbise și mai mult corpul rănit. Se strâmba la fiecare mișcare, dar nu se plângea. Nu s-ar fi plâns nici dacă ar fi depins viața lui de asta.

Ajunși sus, apucă clanța și, înainte să o apese, se întoarse spre ea.

— Să nu mă mai lași singur niciodată.

Și îi deschise ușa pe care tânăra visase să o distrugă în fiecare noapte din cele două luni cât stătuseră închiși acolo.

Îi aștepta victoria. Sau moartea. Sau amândouă. Dar ce mai conta, dacă puteau fi împreună în ultimele ore de libertate?

Cumpără și Dăruiește o revistă **CSF** unui copil care iubește să citească! Sprijină astfel Programul **REÎNCĂRȚUIREA** al Editurii **PAVCON**!

Adaptare

de Gabriel Grosu

De o sută de ani ninge într-una. Prima și cea mai lungă iarnă atomică. Niciunul dintre noi nu își închipuise că va trăi vreodată o nesfârșită cernere de zăpadă. Îmi amintesc că, în primele luni după Conflagrație, panica morții radioactive se răspândise cu iuțeală, pe întreaga suprafață a globului, precum sporii albi ai unei plante demult dispărute, numită parcă păpădie. De fapt, cred că atunci spaima a avut un motiv bine întemeiat, în acel final însângerat de epocă și de mileniu: nimeni nu știa, cu siguranță, câți oameni se vor fi stins în holocaust. Bătrânii, ca mine, presupun că foarte mulți. Dar nu toți. Nu toți și ăsta e lucrul cel mai important.

Îmi aduc aminte că, brusc, a început să ningă liniștit, cu fulgi mari și violeți. Nu mai știu exact când s-a întâmplat asta – poate în anul imediat următor exploziilor, poate mai târziu. Acum, însă, nu mai are nicio importanță. Atâta doar că, de atunci și până azi, în clipele în care scriu aceste rânduri, zăpada nu s-a înălțat mai mult de un metru. Și, ca într-un tablou cu peisaj de iarnă, pictat de vreun maestru flamand uitat, pe suprafața ei violetă se iteau, în fiece dimineață, urme ciudate, de animale încă neclasificate de vreo știință omenească. Surprinzător, vremea era destul de caldă, poate un grad sau două sub zero. Niciun fir de vânt nu agita spectacolul cernerii fine din înalturi a perdelelor de fulgi pufoși.

Dintre cei tineri, nimeni nu trăise bucuria unei bătăi cu bulgări, a tăvălitului prin zăpadă ori a trasului cu sania. Chiar și noi, cei în vârstă, am început să uităm gustul atât de pămân-

tean al acestor activități. Asta din cauză că am considerat tot timpul că fulgii ucid. Că ucid la fel de repede ca gloanțele ori ca bombele.

Când le-am spus că m-am hotărât să părăsesc adăpostul cald al grotei, pentru a merge până pe colina din față, au crezut că am înnebunit și m-au legat de stalagmita din mijlocul Sălii Sfatului. Am avut nevoie de o grămadă de vreme până să-i conving că nu aveam intenția să mă sinucid și că vârsta înaintată nu-mi afectase prea tare rațiunea. Așa că m-au eliberat, în cele din urmă. Când am ieșit în exterior, am simțit în piept tremurul unei aripi plăpânde și m-am întrebat dacă asta se numea spaimă. În spate, auzeam plânsul înfundat al câtorva femei tinere.

N-am murit.

Ziua aceea a rămas în memoria colectivității ca „sărbătoarea Crăciunului". Ne-am înveselit, asemenea unor copii: mâncam din neaua afânată ca dintr-o pastă de fructe colorată, ne frecam cu ea pe fețele înfierbântate de emoție sau ne aruncam, pur și simplu, cu brațele întinse, de pe uriașul tobogan al colinei din spatele grotei. Eram fericiți, nu atât pentru faptul că zăpada **nu era radioactivă** și că încuietoarea grotei se deschisese, în sfârșit, în fața noastră, cât mai ales pentru că rămăsese ceva nealterat din vechea față a lumii. Ninsoarea era pentru noi un sinonim al ideii că, orice-ar fi fost să se întâmple mai departe, adevărul vieții nu se putea sfârși niciodată.

Următoarea zi importantă de menționat în catastif avea să fie cea în care am constatat terminarea proviziilor din magazia buncărului. De fapt, ne așteptam ca asta să se întâmple într-o zi, dar speram ca ea să se producă după ce generația noastră se va fi stins deja. Nu a fost, însă, după nemărturisitele noastre dorințe. Spectrul foamei a prins să bântuie prin galeriile din ce în ce mai slab luminate de becurile cu argon. La un moment dat, au dispărut doi prunci și, în blestemele îndurerate ale mamelor, am auzit murmurat teribilul cuvânt *canibal*.

Atunci s-a produs **miracolul**.

Într-o dimineață cu fulgi mărunți și deși, cineva, nu-mi aduc aminte bine cine, ne-a chemat afară din grotă, cu exclamații de

uimire: mulțimea nesfârșită de copaci care înconjura colonia din toate părțile înmugurise. De pe brațele scheletice și negre, de pe trunchiurile striate, cu coaja crăpată, zăpada se topea ca sub acțiunea unui foc viu, alunecând către pământ sub forma unor pârâiașe violete. La atingere erau calzi precum o piele de om. În câteva săptămâni, au înflorit, și întreaga suflare a coloniei pândea cu nerăbdare viitoarea apariție a rodului. Țin minte că atunci când le-am văzut, am plâns. Și nu pot spune dacă a fost de bucurie sau de tristețe. Ne era o foame cumplită, pe care fierturile obținute din pielea scorțoasă a bocancilor militari găsiți în magazie nu reușea decât să o ațâțe și mai mult. Iar burțile ne-au ghiorăit și mai tare văzând fructele neobișnuite legănându-se pe ramuri, închegate și crescute într-o singură noapte din florile violete și solzoase. Erau prelungi ca o bacă, dar... erau din metal!

Din metal!!!

Deziluzia a fost cumplită. Cântărite în palmă, atârnau surprinzător de ușor pentru mărimea lor. Cu ochii sticlind de poftă, am încercat să le spargem, deși bănuiam că aveau mijlocul gol. Sau sec, cum ne corectau unii, încă și mai sceptici. Uneltele primitive pe care le aveam au dat însă greș și chiar și cei mai voinici dintre noi s-au lăsat curând păgubași. În sala Sfatului se adunase un adevărat covor de păstăi, acoperind până și stativul Idolului Electronic. Soluția a fost descoperită întâmplător, de către un copil: introducând păstaia în apa unei băltoace provenită din zăpada topită, aceasta a prins să se desfacă aidoma unei corole de floare. Și chiar o floare avea înăuntru: un lujer subțire, de culoare verde, care susținea, la unul din capete, un clopoțel alb. Și atunci, ochii noștri bătrâni au lăcrimat, recunoscând în minunea albă semnul cel dintâi al primăverii postnucleare – **ghiocelul**.

Păsările au fost cel de-al doilea semn. Ne-am trezit cu ele într-o după-amiază portocalie, înconjurând grota, bătând din aripile mult prea scurte și ciorovăindu-se caraghios, în limbajul lor ciudat. Am rămas cu gurile căscate când le-am văzut hrănindu-se cu bacele metalice. Mai târziu, am presupus că saliva

lor trebuie să fi avut aceleași proprietăți ca și apa provenită din topirea zăpezii. Cu ajutorul unor capcane simple, am prins câteva și le-am mâncat. Carnea lor nu avea un gust chiar insuportabil, așa încât, un timp, Colonia a reușit să-și mai prelungească existența. După mai multe săptămâni, într-o dimineață, toată lumea a constatat că, fie datorită ingerării unei substanțe aflată în corpul păsărilor, fie din cauza unei transformări genetice complexe și de neînțeles pentru mine, puteam să mâncăm păstăile fără nicio problemă.

Dumnezeule mare, ori voi, toți ceilalți Zei, care ați umplut odinioară cerurile omenirii, nu cumva începuse Marea Transformare și pentru noi? Marea Adaptare? Însă, cu excepția faptului că am constatat o ușoară aplatizare a labei picioarelor, care ne permite o deplasare mai ușoară pe suprafața zăpezii, precum și apariția salivei dizolvante, nimic altceva nu pare să arate asta. Alți bătrâni sunt mai sceptici. Afirmă că ne găsim deja în plin proces evolutiv, prin care natura ne ajută să supraviețuim în noile condiții.

Și primăvara care vine...

Păstrez ascuns, între foile cu chenar ale cronicii, acel prim fir de ghiocel descoperit în zăpadă. Dacă e adevărat ce spun ceilalți, înseamnă că în noul anotimp, care va dura, probabil, altă sută de ani, ne vom transforma din nou. Îngrozitor lucru să devii Omul Anotimpurilor!

Îmi amintesc, ca prin vis, de urmele bizare întipărite în zăpadă, în primele luni ale iernii. Mi-e frică să mă gândesc că ar fi putut să fie urmele unor deja Adaptați. Ale unor oameni ca noi, care, trăind foarte puțin, au suferit transformările necesare pentru supraviețuire într-un timp extrem de scurt. Dar asta ar însemna că noi, noi cei care am trăit peste un veac, am devenit, într-un fel, nemuritori.

NEMURITORI?

Greu de spus. De câteva zile, a început să bată vântul. O adiere subțire, care spulberă perdeaua de fulgi și ne lasă să întrevedem petece de cer albastru. Oare vine primăvara cu adevărat sau totul este doar o altă iluzie apocaliptică...?

O viziune asupra fandomului românesc (I)

de Dan Popescu

1982

Inginer stagiar, eram în anul doi și duceam dorul atmosferei din Iași, orașul studenției mele: cărți, prieteni, spectacole, alergătură... În ultimul an de facultate îl cunoscusem pe Dan Merișca, un tip inimos, student la Electro(Tehnică) și participasem la câteva dintre ședințele cenaclului de anticipație de la Casa Studenților, cenaclu care, începând cu martie 1982, avea să fie numit „Quasar".

După câteva convorbiri telefonice cu Dan, prin luna mai, am început să plănuiesc înființarea unui cenaclu în Piatra Neamț.

Pe atunci, telefoanele erau fixe și nu avea toată lumea, iar videotelefonul, deși inventat în 1936, încă era un motiv să considerăm că proza în care era menționat ar fi putut fi SF. Eram angajat la o întreprindere importantă și blocul unde locuiam era nou, cu cablajul realizat din construcție, așa că eu aveam telefon acasă. Pe Dan, însă, îl apelam la părinții lui și îi lăsam vorbă să mă sune.

În 26 iunie 1982, Dan îmi scria: „Hello / Bun venit în fandom și bun re-venit la **Quasar** (actualul nume al Cenaclului de Anticipație din Iași). ... Între timp am reușit, pe lângă demararea buletinului național „SF Contact" și editarea primului număr al fanzinului nostru, **Fantastic magazin.**"

În principiu, era vorba despre un buletin național de 16 pagini, puțin mai mari decât

formatul standard A4 (210 x 295 mm) și despre un fanzin, de 180 de pagini, A4; era ceva extraordinar, chiar și pentru un centru univesitar, în condițiile acelor ani, de control acerb din partea organelor de partid.

Pentru un pasionat de SF, un fan, cum i se spunea pe atunci (și cum i se spune chiar și azi) sursele de informare erau de-a dreptul firave: când și când, câteva articole în revista „Știință și Tehnică", o emisiune radiofonică de jumătate de oră pe săptămână, câte ceva în reviste culturale județene, fanzine și cărți, care încăpeau toate într-o valiză mică.

Revista „Știință și Tehnică" publica neregulat povestiri scurte și articole informative. Un prim articol, identificat în nr. 6/1980, semnat de Alexandru Mironov, e dedicat EuroCon-ului V (Stresa, Italia) și e urmat de alte două sau trei. În nr. 7/1981, apare primul „Telex SF". Cât privește proza scurtă, o primă apariție este „Din jurnalul unui robot corect" semnată *Ars Amatoria*, în nr. 3/1980, următoarea fiind „Mașina viitorului", de Victor Martin, în nr. 7/1980. Prima rubrică „Anticipații" apare în nr. 4/1981 și conține „Stelara fata Morgana" de Aurel Cărășel.

„Radiobiblioteca SF", de Dan Ursuleanu, în fiecare miercuri, la 11:30, la Radio București 3 (emisie pe unde ultrascurte) era formată din interviuri, scurte știri, prezentări de carte, lecturi, teatru radiofonic.

În aceste condiții, infzinul **Quark**, „supliment al buletinului informativ cu caracter național **SF Contact**, editat de cenaclul Quasar din Iași", a fost foarte important și util coagulării fandomiale: existau 25 de cenacluri, se discuta de participarea la EuroCon, de mai buna organizare a consfătuirii anuale a cenaclurilor de anticipație, de noi „gurande" – tabere pe modelul celei de la Guranda, județul Botoșani, organizată de cenaclul „Selenarii", în 1981.

Quark-ul era imprimat prin litografiere pe o filă ceva mai mare, în raport cu cea format A4, față-verso și alb-negru, matrița fiind realizată prin colaj de texte dactilografiate, imagini decupate și, mai rar, desene *ad hoc*. In acei ani, mașinile de scris existente erau raportate/înregistrate la miliție, erau „păzite" să nu fie utilizate în scopuri subversive și cine avea (acces la) așa ceva era... „cineva". Subliniez aceste elemente tehnice pentru cei care au crescut cu tableta sau PC-ul acasă.

Conținutul infzinului era adecvat necesităților de bună informare și bună organizare fandomială și se petrecea într-o vreme în care nu se auzise pe la noi de management de proiect, iar cursurile de Conducere și Organizare a Întreprinderilor, organizate la mai toate facultățile, cam stârneau râsete. Difuzarea se realiza fie prin corespondența personală, fie cu ocazia unor evenimente

de profil (tabere, convenții, zile ale cenaclului X etc.).

Primul **Quark** a apărut în iunie 1982 și conținea:

QUARK 1

CONVENȚIE

– o „convenție între reprezentanții cenaclurilor de anticipație tehnico-științifică asupra principiilor de jurizare a lucrărilor originale care se vor prezenta" la concursul ocazionat de RomCon; textul convenției a fost redactat de Sorin Antohi, în urma „ședinței de lucru" care a avut loc la redacția revistei Știință și Tehnică"„ în 19.03.1982;

– numărul maxim de lucrări cu care putea participa fiecare cenaclu (!);

– organizarea examinării în vederea obținerii certificatului de traducător;

– anunțul organizării taberei naționale SF la Guranda, între 19-25.07.1982;

– recente apariții de carte.

În **Quark**, primul „Telex SF" a apărut în nr. 2 din iulie 1982. Aparițiile editoriale anuale erau reduse la număr, așa că vă puteți imagina bucuria noastră să aflăm că editura Scrisul Românesc pregătea antologia „Alfa", că revista „Argeș" acceptase publicarea în foileton a traducerii lui Doru Brana a romanului „Dune", că se discuta de un almanah la „Știință și Tehnică".

Ulterior, **Quark**-ul s-a îmbogățit cu liste de apariții editoriale, rubrici „vând/cumpăr/caut", anunțuri de concursuri și zile de cenaclu, adrese utile (cenacluri, fani, edituri etc.), informații privitoare la cenaclurile nou înființate sau la fuziunea/dispariția altora, „bârfoteci" (glume, desene bucluașe etc).

Scrisoarea lui Dan Merișca, din 26 iunie 1982, a fost foarte importantă pentru mine și sunt convins că și pentru alți organizatori, deoarece Dan a preluat și diseminat din experiența împărtășită lui de

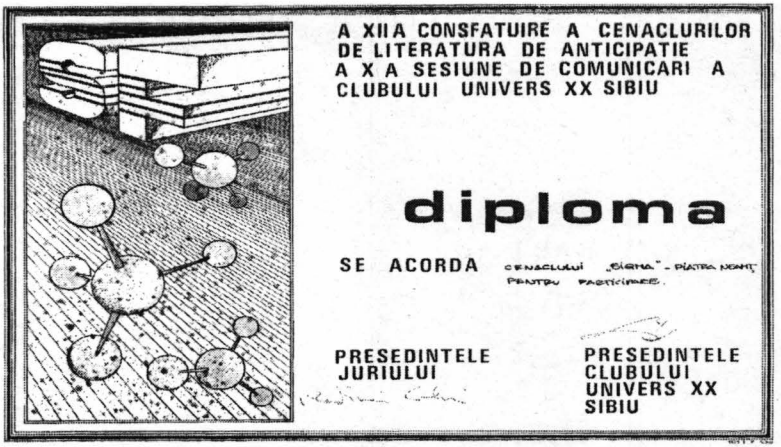

către Mihai Ionescu (dispărut dintre noi în chiar vara lui 1982): „Caută o instituție care să vă *patroneze* (casa de cultură a tineretului sau cea a sindicatelor din Piatra Neamț) și înființează un cenaclu, cu ședințe, pentru început, lunare. Nu contează că veți fi doar trei membri; căutați, treptat, să racolați și pe alții, chiar dacă ei nu sunt pasionați neapărat de SF, dar sunt deschiși lucrurilor noi, de avangardă și, în același timp, de calitate. / După ce veți face ședința de deschidere a clubului (cenaclului) vostru SF, vă voi putea face o prezentare în SFC, așa cum veți găsi în SFC2, în ceea ce privește cenaclul „Terra" / Evident, găsiți-vă un nume... adequat".

SF Contact-ul nr. 2 nu a fost urmat de un nr. 3, dar lista cenaclurilor publicată în **Quark**-ul nr. 6, din decembrie 1982, include și Sigma, cenaclul din Piatra Neamț, găzduit de Casa de Cultură a Sindicatelor, la Biblioteca Tehnică.

(va urma)

Înscrie-te în Grupul „**Învață de la Scriitori!**"
și deprinde tainele scrisului chiar de la
autorii pe care îi citești în revista **CSF**!
https://www.facebook.com/groups/669186743563933/

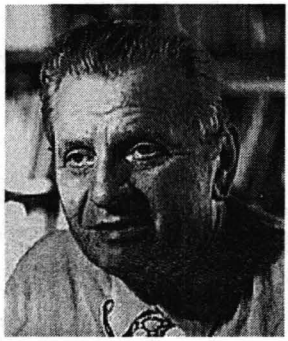

BÎRLĂDEANU, Victor
(1928 - 2007)

Scriitor de SF, publicist, dramaturg, poet, pe numele său real Bîrlădeanu Vigder.

Născut în București. Face studii la Liceul comercial „Cultura Max Azriel", pe care le încheie în 1947, apoi urmează studii superioare la Institutul Pedagogic „Maxim Gorki", între 1954-1959. Este interesat încă din adolescență de gazetărie, așa încât îl găsim ca redactor la rev. „Graiul Nou" încă din 1947, iar din 1948 trece în redacția ziarului „Scînteia".

După plecarea copiilor în Israel, în perioada anilor '80, începe o bogată activitate de conferințe și publicistică, în cadrul comunității evreiești din România, la revista „Cultul Mozaic". După 1989, pune bazele Asociației Culturale de Prietenie România-Israel, al cărei secretar general rămâne până la sfârșitul vieții. În cadrul acesteia, este promotor al ideii de toleranță și dialog între culturi. Acum îi apar volume de poezie, pe care nu a putut să le publice în perioada comunistă: „Orologiul scufundat", „Galaxia Memoriei (Auschwitz)" și „In memoriam Fundoianu".

Este decorat cu Ordinul Meritul Cultural în grad de ofițer și este laureat al Premiului ACMEOR.

Debut literar în revista „Umorul", în anul 1945, când se afla încă pe băncile liceului. Este corespondent permanent al revistelor „Rampa" și „Ecoul", unde publică interviuri, ese-

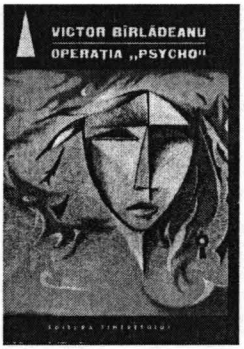

uri, cronică teatrală. Este interesat de reportaj și, deoarece stăpânește câteva limbi de circulație internațională și este un fidel al partidului comunist din epocă, la vârsta de 21 de ani este trimis corespondent al ziarului „Scînteia" la Moscova, iar de acolo în Coreea, țară aflată în prim-planul războiului rece. Trimite corespondențe de front și, ulterior, publică mai multe cărți de reportaje. Este martor ocular ale momentelor destinderii politice din 1955, de la Geneva și Helsinki.

Manifestă interes și pentru dramaturgie, realizând mai multe piese de teatru de agitație comunistă, într-un act, pentru amatori; pe linie SF, aici se înscrie piesa „Drum bun, scumpul nostru cosmonaut!" (1960) și „Briza planetară" (1965). Prima este o tentativă destul de naivă de teatru școlar, alunecând în limitele unei morale și pedagogii de tip comunist: elevul Tudoran P. Valeriu, din clasa a XI-a, realizează un costum de cosmonaut original, pe care-l trimite spre examinare prezidiului Academiei de Științe a URSS; ca urmare a aprecierilor foarte bune primite de produsul său, este invitat să ia parte la primul zbor uman spre Lună, unde descoperă un extraterestru umanoid, ODPN, care ține lecții de morală galactică, extrem de plate la nivel ideatic.

În general, proza sa aparține curentului neorealist: „Cei care caută, cei care găsesc" (1974) e un roman postbelic, în care un ofițer medic caută, imediat după război, o tânără evreică greu de găsit.

În domeniul SF, VB publică „Operațiunea Psycho" (1969), „Prizonieri în cer" (1971), „Exilatul din Planetopolis" (1972) și „Gheața de foc" (1976).

„Operațiunea Psycho" este un roman aflat la limita dintre policier și SF, mai realizat d.p.d.v. tehnic, în zona primu-

lui gen. Tematic, cartea se înscrie pe axele a două teme fundamentale în SF: una, mai estompată, difuză și aproape lipsită de verosimilitate, deoarece nu e susținută de logica romanului – aceea a călătoriei temporale voluntare; cea de-a doua, a transformării chirurgicale a unei ființe umane în supraom (întâlnită, mai ales, la Alexander Beleaev). Acțiunea se petrece pe două planuri, la Geneva și la Cluj, ambele avându-l însă în prim-plan pe doctorul neurolog Bartolomeu Cubleșan, un chirurg de talie europeană, care reușise să pună la punct teoria transferului de memorie și, implicit, de personalitate, pe cale chirurgicală, prin transplantul acelui segment de creier care conține depozitul de memorie al fiecărui om. Pentru a-l determina să execute operația în premieră, o bandă de traficanți de droguri, reuniți sub denumirea de «trustul Psycho», îl răpesc de la lucrările unui congres mondial din Geneva, apoi fac același lucru cu asistentul său, Ovidiu Horja, și cu prietena sa, actrița Adriana Jacotă. Deși pe urmele lor se află tot Interpolul, gangsterii sunt bine ascunși în incintele subterane ale unor clădiri de locuit, aparent banale și reușesc aici, sub presiune, să-l determine pe Bartolomeu să execute două operații pe creier, una dintre ele fiind, după cum află ulterior doctorul, chiar asupra logodnicei sale, căreia îi transferă, fără să știe, personalitatea uneia dintre traficante. Refugiați apoi pe o insulă din largul oceanului, la adăpost de poliție, Cubleșan e obligat să opereze din nou, dar, în același timp, reușește să pună cap la cap mozaicul informațiilor de care dispune și restabilește adevărul despre ceea ce i s-a întâmplat. Povestea, în sine, este mai veche de 50 de ani și începe undeva în primii ani ai secolului XX, când un călător temporal venit dintr-un viitor nedefinit se oprește la Brașov, într-o clinică particulară, unde operează pe creier, conform unei formule biochimice a memoriei, rămasă necunoscută, un număr de cinci copii, cărora le transferă personalități din viitor, cu gândul ca ei, la rândul lor, să facă același lucru când vor

crește, de nenumărate ori, în așa fel încât să schimbe fundamental structura intelectuală a lumii în care trăiesc. Dar planul călătorului temporal este dat peste cap de un factor pe care el nu l-a luat în considerație: microbii din secolul XX, în fața cărora corpul său nu prezintă imunitate. Murind înainte de a apuca să-și pună pe picioare lucrarea, el le lasă fiilor adoptivi cinci cărți identice, în interiorul uneia dintre ele găsindu-se formula după care operase deja cunoscutele transferuri de personalitate. Cu timpul, doi dintre copii mor din cauze naturale, iar din cei trei rămași în viață unul ajunge traficant și înființează trustul Psycho, al cărui scop este de a descoperi cartea cu formula. Deoarece Cubleșan reușește să ajungă la aceleași rezultate prin propriile forțe, trustul renunță la căutarea cărții și pune la cale răpirea. În cele din urmă, poliția reușește să-i recupereze pe prizonieri și să îi captureze pe vinovați, iar Cubleșan află și segmentul care-i lipsea din puzzle: ultimul copil, transformat chirurgical de crononaut, cel asupra căruia se găsește cartea cu formula, este chiar octogenarul său șef de la institut, profesorul Dragomir Manciu, care deși-i lasă cartea, nu-i dă însă și formula misterioasă, convins de faptul că omenirea nu este încă pregătită pentru ea. Întrebarea căreia încearcă să-i răspundă autorul în filele cărții ține însă de o morală prea explicită pentru a putea fi asumată: ce ar însemna intervenția brutală în intimitatea memoriei umane ? O cale spre perfecțiune sau dezastru fără limite în care pierderea memoriei individuale conduce la distrugerea istoriei (produs necesar al memoriei colective)? Fără memoria anterioară, omul s-ar transforma într-un fel de robot, sclav ideal pentru a fi populat cu memorii migratoare, specializate în crimă și ilegalități.

„Exilatul din Planetopolis" (1972) e un roman de factură distopică, construit pe mult uzitata temă a contactului pașnic între civilizații. La apariția sa, romanul suscită unele discuții, pornite de la ideea că opera artistică trebuie să se

punã în serviciul unei dezbateri etice, estetice şi morale. O expediţie pământeană internaţională către planeta Saturn are unele probleme tehnice, iar românca Flaviana, trimisă să constate daunele într-unul dintre modulele de salvare, este răpită de o forţă cosmică necunoscută şi scoasă din perimetrul sondat de aparatele navei. După un zbor de scurtă durată, modulul coboară pe suprafaţa unuia dintre sateliţii lui Saturn, iar Flaviana constată că atmosfera e perfect respirabilă, că întregul corp ceresc a fost terraformat prin intermediul ingineriei cosmice şi că autorul acestor minuni e un extraterestru umanoid, cu piele albastră, care se dovedeşte a fi un locuitor al planetei Elgo, din sistemul Proxima Centauri. Acesta s-a autoexilat pe asteroidul Rilo şi îi povesteşte fetei istoria alungării sale din Paradis. Elgo este o planetă a cărei civilizaţie a atins un punct culminant de dezvoltare: urbanismul a cuprins întreaga planetă, iar Tilbi, eroul extraterestru, arhitect urbanist de profesie, a acceptat provocarea unui grup de rasişti de a construi un oraş planetar, din care să alunge complet natura şi în care locuitorii să poată fi mai uşor de supravegheat şi de manipulat. Copleşitoare în sine, construcţia rămâne departe de fantezia inimitabilă şi cald-umană a naturii, de farmecul vieţii pe care are orgoliul nemăsurat de a-l imita. După ce realizează care sunt adevăratele scopuri ale „trapezoidalilor", Tilbi evadează de pe planeta-ghetou şi se refugiază în imensitatea spaţiului, pe acest asteroid, ca să-şi plângă neputinţa. Între timp, restul expediţiei terestre se întâlneşte cu o altă expediţie de pe Elgo, care are ca ţel să-l convingă pe Tilbi să revină acasă, să preia frâiele puterii şi să potolească anarhia izbucnită după plecarea sa. Finalul este dezamă-

gitor de static și de previzibil: pământenii o recuperează pe Flaviana și revin pe Terra să studieze problema unui contact permanent cu ceilalți, iar centurienii reușesc să-l convingă pe Tilbi să-i însoțească. Construit într-un stil narativ voit psihologic, romanul păcătuiește prin statism și predictibilitate, prin relații extrem de rigide și de schematice între personaje. În esență, se dorește un monolog etic, care să avertizeze asupra pericolelor pe care le presupune o construcție utopică (orașul planetar), desprinsă de suportul uman.

„Gheața de foc" e un roman destul de asemănător ca logică, stil și tehnică de lucru cu *„Operațiunea Psycho"*, deși mai anost: o acțiune gen polițist, peste care se suprapune

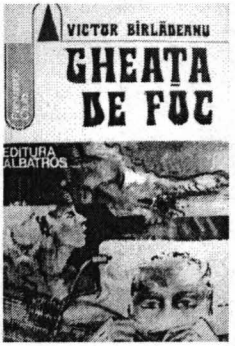

un final forțat SF. Ideea este departe de a fi originală: teroarea criogenică imaginată aici reprezintă o amplificare a unei idei SF mai vechi, concepută de Dinu Moroianu sub forma unei mașini generatoare de frig, în nuvela „Polul intangibil"; circumscris tematic catastrofei de tip planetar, provocate de om în mod voit, romanul pare inspirat și de „Traficantul de aer", al lui Al. Beleaev. Ca și în primul caz, e vorba despre un cercetător științific, de astă dată în domeniul temperaturilor înalte, Teofil Dumitrașcu, și despre logodnica sa Ștefania Hamza. Teofil lucrează la o mare descoperire în domeniul său, *criotronul*, o substanță capabilă să transforme totul, la anumite temperaturi și presiuni, în gheață, modificând însăși structura materiei. Deoarece tânărul savant vorbește despre anumite aspecte ale descoperirii sale cu viitorul său socru, actorul de circ Ieronim Hamza, vestea despre viitoarea descoperire se întinde cu repeziciune, ajungând și la urechile unei mafii științifice, din care face parte și o rudă mai îndepăr-

tată a lui Ieronim. Acesta din urmă încearcă să-l atragă pe bătrânul comic în bandă și-i propune transformarea într-un ciborg, asemenea câtorva dintre creierele ce controlează sistemul infracțional. Refuzat, Pamfil Orleanu îl ucide și, cu ajutorul altor doi ciborgi pătrunde prin efracție în institutul de fizică unde lucrează Teofil și încearcă să fure secretul instalațiilor de acolo. Pornită pe urmele lor, poliția română îi înmânează cazul colonelului Necșulea și subordonaților săi. În colaborare cu Interpolul, aceștia ajung în Italia, unde Teofil și Ștefania reușesc să intre în legătură cu banda. Li se întinde o cursă, sunt răpiți și transportați la bordul unor submarine de buzunar, cu motoare atomice, pe o insulă îndepărtată și pustie din Oceanul Pacific, în niște vaste laboratoare subterane, unde Panfil este obligat să-și continue experimentele criogenice. Cei doi sunt salvați în ultimul moment de echipa internațională de poliție și, revenit în țară, Panfil are surpriza să afle că echipa sa de lucru i-a dus cercetările mai departe și a reușit să descopere particula de *criotron*.

Alte opere : „Dansatoarea, gangsterul și necunoscutul" (teatru; 1958), „Piața de joc" (roman; 1977), „Peisaj cu mori de vânt" (roman; 1989), „Orologiul scufundat" (versuri; 1995).

Ilustrație de Mihai Băiață

V de la Vendetta
un roman grafic în limba română

de Dodo Niță

Cititorii noştri îşi amintesc cu siguranţă de demonstraţiile «Occupy Wall Street», de la sfârşitul primului deceniu al noului mileniu, iniţiate pe internet de grupurile «Anonimus»... Manifestanţii purtau cu toţii aceeaşi mască ciudată, cu un zâmbet îngheţat pictat pe ea.

Originea acelei măşti misterioase poate fi cunoscută, în sfârşit, pentru că editura Art a avut excelenta iniţiativă de a publica în româneşte unul dintre cele mai cunoscute romane grafice ale ultimilor 40 de ani.

Alan Moore e considerat de mulţi cel mai important scenarist de benzi desenate din lume. Operele sale grafice, *Watchmen, From Hell, The Ligue of Extraordinary Gentlemen, Miraclemen, Spawn,* iar apoi scenariile la serii cunoscute precum *Superman, Batman, Swamp Thing* etc. au bulversat lumea comicului american şi i-au schimbat faţa pentru totdeauna. În istoria benzii desenate mondiale va exista întotdeauna un «înainte» şi un «după Alan Moore».

Născut în 1953, într-un orăşel din Marea Britanie (unde, de altfel, locuieşte şi în prezent), într-o familie de muncitori, Alan Moore a debutat în adolescenţă, cu poezii şi eseuri publicate în diverse fanzine. De mic este un rebel, nu se împacă cu profesorii de la şcoală, consumă şi chiar face trafic cu LSD. Pleacă de acasă, efectuează diverse munci umilitoare (inclusiv spălat de ve-

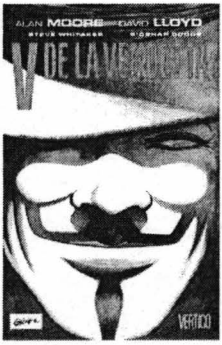

ceuri, conform propriilor sale mărturisiri) şi, la 20 de ani, se însoară.

În 1978 îi apar primele benzi, desenate chiar de el, în publicaţii obscure. Foarte curând îşi dă seama că preferă să scrie scenarii decât să deseneze şi, după multe încercări şi multe proiecte refuzate, devine totuşi colaborator editurii Marvel UK şi al unor reviste celebre de benzi desenate, precum 2000AD şi Warrior.

Editorul revistei Warrior îi oferă o mai mare libertate lui Moore, aşa încât acesta scrie scenariul seriei *V for Vendetta*, care începe să apară regulat în paginile revistei, sub formă de stripuri, din 1982, fiind desenată de David Lloyd.

Acţiunea noii benzi desenate se derulează în anul 1997, într-o Anglie condusă dictatorial de un guvern fascist. Singurul care se opune guvernului şi creează o mişcare de rezistenţă antidictatură, este misteriosul anarhist «V». El umblă îmbrăcat precum Guy Fawkes, unul dintre membrii grupului complotist care, în 1605, a încercat să-l omoare pe regele James al Marii Britanii şi să restaureze Monarhia Catolică în Marea Britanie.

În anii '80, ţara era condusă cu multă intransigenţă de primul-ministru Margaret Thacher (nu degeaba supranumită «Doamna de Fier») care încerca să scoată Regatul din depresia economică printr-o politică foarte riguroasă, dar şi, ca de obicei în astfel de crize, prin numeroase sacrificii sociale.

Aşa încât nu e de mirare că banda desenată *V for Vendetta* a ajuns să fie foarte citită şi apreciată de zeci şi sute de mii de cititori şi a trecut şi oceanul, în America condusă de un alt conservator, Ronald Reagan.

Primele episoade din seria *V for Vendetta* au apărut sub

DODO NIȚĂ

formă de stripuri alb-negru, între 1982-1985. În 1988, seria e reeditată în culori şi continuată de editura americană DC Comics, sub forma a zece numere lunare ale revistei cu acelaşi titlu.

Romanul grafic *V for Vendetta* a fost inclus în Top 100 al celor mai importante benzi desenate ale secolului XX (vezi revista The Comics Journal, 1999).

În 2006 a fost lansat filmul omonim, cu Hugo Weawing în rolul lui «V» şi Nathalie Portman în rolul personajului feminin, Evey Hammond. În fine, în prezent se lucrează şi la un serial de televiziune adaptat după banda desenată.

Ediția românească a romanului grafic *V de la Vendetta* a fost lansată de editura Art, în mai 2018, în cadrul East European Comic Con, de la Bucureşti, în prezența desenatorului seriei, David Lloyd!

Cu această ocazie, merită să salutăm excelenta inițiativă a Casei Editoriale Art – imprintul Grafic, de a aduce în bibliotecile bedefililor de la noi ediții în limba română a unor mari romane grafice şi serii de benzi desenate americane, precum *Watchmen*, de Alan Moore & Dave Gibbons, *Wonder Women – Terra Unu*, de Grant Morrison & Yanick Paquette, *Batman - Conclavul Bufnițelor*, de Greg Capullo & Scott Snyder, *Saga*, de Brian Vaughan & Fiona Staples, *Sandman – Preludii şi nocturne*, de Neil Gaiman.

Vom reveni, în cadrul rubricii „Lumea BD", din revista **CSF**, cu noi cronici despre aceste capodopere ale benzii desenate.

Zmeul

de Aurel Cărăşel

Este un mit cu o răspândire destul de restrânsă, fiind întâlnit în folclorul câtorva popoare slave şi numai al unui singur popor latin – românii. Personajul *zmeu*, aşa cum apare el în basme, e fascinant prin antropomorfismul său, imaginea sa conducându-l pe cititorul secolului XXI fie la ideea unei aberaţii umane genetice, fie la o himeră (în special în variantele în care acesta este înzestrat cu aripi; trebuie menţionat, de asemenea, şi faptul că sensul actual al termenului se referă la o jucărie făcută din lemne uşoare şi pânză, înzestrată cu o coadă, care e manevrată de la sol cu ajutorul unei sfori şi care se ridică în aer la bătaia vântului; din această perspectivă, pare destul de uşor de imaginat că jucăria zburătoare reprezintă o amintire străveche referitoare la o fiinţă zburătoare, cu acelaşi nume, care s-a amprentat în memoria colectivă).

Denumirea sa nu prezintă o certificare etimologică clară. În mod sigur, ea poate fi raportată la termenul slav ***zmij*** (cu sensul de „şarpe"), însă unii savanţi români, precum lingvistul Sorin Paliga, în volumul „Mitologia tracilor" (2013), consideră că termenul ar avea rădăcini într-un mult mai vechi cuvânt dac. El face trimitere şi la cuvântul „zmeură", afirmând că ambele au la bază un radical indo-european ***gh(dh)em***, cu sensul de pământ. Altfel spus, zmeul ar fi pământul, aşa cum zmeura e considerată planta pământului (Erdbeere, earth-berry). În felul acesta, zmeul poate fi

considerat un pământean sau mai degrabă un subpământean, în opoziție cu dușmanul său Făt-Frumos, care este un muritor, deci un rod al pământului.

Arealul său de viață pare restrâns la zonele de pădure montană și la spațiile subterane (Făt-Frumos sau Prâslea se coboară cu ajutorul unor funii împletite din vițe sălbatice, prin gurile unor prăpăstii uriașe, în lumi subterane, înzestrate cu iluminație proprie, unde pot fi întâlnite păduri întinse și castele). Din perspectiva locului unde-și duc zilele, zmeii pot fi considerați ființe telurice, care-și părăsesc rareori locurile unde locuiesc și vânează, iar această ieșire a lor din cotidian conduce, în mod automat, la replica lumii de deasupra și, implicit, la moartea lor. Deși nu se precizează în niciun basm, se poate deduce că spațiul de viață nu e unul tropical, ci mai degrabă unul rece, zmeul, făptură mai degrabă reptiliană (vezi sensul slav al termenului), ducându-și existența într-un mediu care, deși pare a se potrivi omului, nu e exact cel în care el trăiește în mod obișnuit.

Descrierea sa e mai greu de realizat, deoarece basmele, reducționiste prin excelență la nivel narativ, nu insistă asupra portretului său, insinuând numai ideea unei combinații între trupul uman și cel de șarpe (balaur), care e acoperit de solzi. În plus, în multe cazuri, zmeul e înzestrat cu aripi, cu ajutorul cărora îl urmărește pe eroul uman, în ridicarea sa din adâncurile locului în care trăiește către locul de ieșire către suprafața pământului.

Au dimensiuni mult peste cele ale oamenilor și sunt înzestrați cu o coadă solzoasă. Gândesc, reacționează, vorbesc și se poartă asemenea oamenilor, ceea ce ne conduce la ideea unui contact îndelungat

al acestei specii cu rasa umană. Mai mult, faptul că răpesc fete (femei), numite în povești prințese, pentru a se căsători cu ele, subliniază afinitățile dintre trupul lor și cel al oamenilor, pe care îi urmăresc din teritoriul lor izolat (afinitate sexuală). Din această perspectivă, a fost uneori comparat cu zeii vechilor greci, care își luau soții din rândurile oamenilor, răpindu-le. Numai că, spre deosebire de zeii greci, zmeul e muritor, Făt-Frumos reușind întotdeuna să-l omoare, chiar dacă luptă după regulile sale.

Faptul că seamănă până la un punct cu oamenii este subliniat și de faptul că se organizează social, având ca model instituțiile umane: trăiește într-un palat, are familie, care se supune unei ierarhii a puterii, nu rareori zmeul ascultă poruncile mamei sale, zmeoaica cea bătrână, care e respectată într-un fel de sistem matriarhal sui-generis. Spre deosebire de oameni, zmeul posedă un sistem olfactiv foarte bine dezvoltat (să ne amintim numai faptul că șerpii îl folosesc pentru a-și simți potențialele prăzi și dușmani, cu ajutorul limbii), și o putere fizică de excepție, chiar dacă aceasta se dovedește a fi limitată de anumiți factori. Posedă inteligență umană, fapt adeverit de însăși prințesa obligată să-i devină consoartă, numai că aceasta este limitată, eroul uman reușind să îl învingă mai ales la acest capitol.

Cele mai cunoscute nume date de zmeilor sunt: *Scatolcea, Pogan, Crângu* și zmeoaica *Zbârcea*, asimilată de regulă *Mumei Zmeilor.*

Comportamentul

În general, zmeul nu se amestecă în viața comunităților umane, al căror vecin îndepărtat este. Trăiește fie în pădurile nepătrunse de pe munți, fie în lumea de dedesubt, care are ca singură legătură cu lumea de deasupra un horn adânc și greu accesibil. Deoarece în majoritatea cazurilor e înzestrat cu aripi (amintind de wyvern), are posibilitatea să pătrundă în lumea oamenilor, cu care păstrează o relație rece și neu-

tră, în cea mai mare parte a timpului. Asta până când dorește să se reproducă și (deoarece morfologia antropoidă îi permite) pentru realizarea acestui scop răpește femei și le duce în lumea subterană, în care-și duce existența. Iar dacă oamenii nu ar fi atât de insistenți să-și caute soțiile/fiicele/rudele de sex feminin, nu s-ar înregistra niciun fel de conflict între el și aceștia.

Când locuința sa e descoperită de erou, urmează, în mod obligatoriu, lupta dintre cei doi, înfrângerea zmeului fiind aproape întotdeauna obținută de către pământean cu sprijin din afară, ceea ce demonstrează că puterile lor sunt relativ apropiate. Mai mult, comportamentul zmeului seamănă destul de mult cu cel uman: locuiește într-un palat, își anunță venirea acasă

cu buzduganul, mănâncă aproximativ aceleași tip de hrană ca și eroul, merge în două picioare, vorbește limba oamenilor.

Evidențele materiale ale existenței sale nu există în mod direct.

În istoria culturală a umanității, singurele elemente rămase care fac trimitere la zmei sunt evidențele folclorice, cunoscute sub denumirea de basme. În mod ciudat, ele sunt grupate geografic în jurul României, aparținând mai ales popoarelor de religie creștin ortodoxă. Până la un punct, pare răspunsul în oglindă pentru trimiterile folclorului creștin catolic cu privire la wyverni (cu care zmeul seamănă, în bună măsură).

În folcorul românesc, zmeii apar în zeci de basme, toți având, în linii mari, aceleași trăsături: trup biped mai mare ca al unui om, acoperit cu solzi, înzestrat cu o pereche de aripi; are minte umană (își calculează acțiunile, poartă conversații în limba oamenilor cu care intră în contact) și reacții umane. Trăiește asemenea oamenilor bogați din Evul Mediu (are palat, o mulțime de acareturi, dar și posibilitatea de a folosi magia pentru a le restrânge la dimensiunile unui măr) și intră rar în conflict cu rasa umană (obligat de necesitatea de a procrea). Prezența sa în viața de zi cu zi a oamenilor obișnuiți a rămas foarte puternică, existând până în zilele noastre nume proprii și denumiri geografice care fac trimitere directă la el: scriitorul Costache Zmeu (ca să dăm numai un singur exemplu); localitatea Zmeurătu (jud. Vâlcea), localitatea Smeeni (jud. Buzău), lacul Zmeica (vecin cu lacul Sinoe, în Dobrogea), râul Zmeuriș (afluent al Gârcinului Mic). Există, de asemenea, și expresii verbale, care păstrează în ele denumirea acestei ființe bizare: *tare ca un zmeu.*

O geneză misterioasă

Posibil să fie, asemenea minotaurului, harpiei, grifonului, o himeră (ființe stranii, provenind dintr-un genom combinat, aparținând unor părinți din specii diferite). Ca și acestea, prezintă o ascen-

dență istorică greu de dovedit în prezent, din cauza distanței temporale prea mari care ne desparte de perioada existenței sale ca specie. Faptul că a intrat în mitologia populară constituie, în mod indubitabil, cel mai greu argument în certificarea existenței sale în trecutul istoric îndepărtat.

Avem de-a face cu un antropomorf, posibil cu mai multe inimi, un bun gladiator, care este capabil să folosească armele umane și chiar lupta corp la corp (trânta clasică). Dă dovadă de un anumit curaj, acceptând întotdeauna lupta cu salvatorul uman, iar față de fetele răpite se poartă chiar cu un anumit fel de cavalerism, nefolosind niciodată forța în relațiile cu ele, chiar așteptând să le câștige dragostea. Întreg comportamentul acesta, atât de apropiat de al unei ființe umane, poate să indice, de fapt, o posibilă ramură a umanității, desprinsă din trunchiul comun la ieșirea acesteia din mediul acvatic (solzii ar fi un argument pentru asta).

Coabitarea cu celelalte ramuri și, în special, cu cea principală, care urma să se impună pe Terra, îi face pe zmei să dezvolte un limbaj articulat și să-l învețe pe cel al populațiilor umane în preajma cărora trăiesc. Ființe independente (asemenea multor animale actuale), nu se asociază decât în vederea împerecherii, care poate să fie de două tipuri: cu partenere feminine din propria specie (cum sună *Homo sapiens smeensis*?) sau cu femei din specia lui *homo sapiens*, partenerul său de conviețuire pe o planetă încă sălbatică și plină de pericole. Faptul că există posibilitatea unei împerecheri interspecii, din care să rezulte urmași viabili, este dovedită de repetiția actului răpirii de fete, relatat de majoritatea populațiilor

continentului care deţin în arhiva lor folclorică poveşti cu zmei.

Întotdeauna, locuinţa sa (un palat) se află în Regatul Întunecat sau în Lumea Cealaltă, o regiune subterană, în care prinţul salvator ajunge coborând prin gura unei prăpăstii, cu ajutorul unei funii. Deoarece nu duce cu el torţe sau alte ustensile pentru iluminat, iar prinţesa răpită nu se plânge de întunericul nesfârşit în care a fost sechestrată, putem să deducem că acest teritoriu subpământean fie dispune de un sistem propriu de iluminare (posibil asemănător celui imaginat de Jules Verne în romanul „O călătorie spre centrul Pământului"), fie că bolta de piatră care-l acoperă este străpunsă în mai multe locuri de spărturi asemănătoare celei prin care intră eroul, iar iluminaţia este asigurată de astrul zilei.

Deşi locuiesc la mari distanţe faţă de celelalte rude sau vecini, posedă un fel de organizare tribală, supunându-se unor legi matriarhale (zmeoaica este o fiinţă dominantă în relaţiile cu fiii ei). Zmeii fii îşi ajută părintele, la nevoie, iar fraţii coabitează, ascultând, de regulă, de cel mai în vârstă dintre ei. Îşi fabrică arme, asemenea oamenilor (săbii, suliţe), călăresc pe cai şi sunt posesorii unui buzdugan magic care, odată aruncat în faţă, se poate întoarce la stăpânul său, asemenea unui bumerang. Această sumară trecere în revistă a elementelor de tehnică militară ne poate ajuta să ne formăm o idee cu privire la extraordinara asemănare fizică dintre zmei şi oameni.

În loc de concluzie

Pare o situaţie imposibilă să încerci să impui ca realitate o situaţie sau o fiinţă întâlnită numai în basme.

Însă pe măsură ce ştiinţa reuşeşte să pătrundă din ce în ce mai adânc în tainele trecutului istoriei umane, începe să devină tot mai clar faptul că mitosul popular nu reprezintă strict un act de fantezie, al unor creatori dăruiţi de natură, care nu aveau ce face în timpul lor liber, cât mai ales o modalitate de a conserva pentru urmaşi o istorie prescriptică, înzestrată cu toate ele-

mentele necesare păstrării ei în memoria colectivă și a posibilităților de a fi redată cu relativă exactitate, atunci când realitatea faptică o cerea. Este vorba, în principiu, de trăsăturile oralității: frazare scurtă, accent pus pe dinamicitate, personaje conturate în alb și negru (respectiv, pozitive și negative), atemporalitate, victoria binelui asupra răului, ajutoare năzdrăvane pentru erou ș.a.m.d.

O istorie prescriptică, orală, care ne dezvăluie o presocietate umană cu mult mai veche decât o propune istoria modernă, contemporană cu vieţuitoare stranii, dar și cu alte ramuri ale speciei umane, desprinse de trunchiul principal în diferite stadii ale evoluției și ajunse în înfundături biologice. Zmeii ar putea să fie una dintre aceste ramuri. Ar putea să fie contemporani cu toate celelalte himere, prezente mai ales în mitologia elenă (minotaurul, grifonul, pegasul, sirena, inorogul, dar și ielele etc.). Mai mult decât atât – dacă majoritatea absolută a acestora s-a ferit pe cât posibil să intre în contact cu oamenii (cu câteva excepții notabile – minotaurul, inorogul), zmeul a avut aproape exclusiv contacte conflictuale cu omul, fiind învins mereu de acesta. Într-un anume fel, se poate spune că omul a constituit marele său dușman și, totodată, cauza principală a dispariției sale ca subspecie.

CSF 6 - Număr Tematic Special

Echipa redacțională a revistei **CSF** vă pregătește, dragi cititori, pentru numărul pe decembrie 2019, un bogat sumar de povestiri tematice, propus și îngrijit de Aurel Cărășel, redactor-șef **CSF**. Vă veți putea delecta cu surprinzătoare povestiri scrise de autorii de pe coperta alăturată, care au răspuns întrebării: ***„Dacă ai putea alege între o existență nemuritoare normală și o viață obișnuită, dar plină de fericire în fiecare zi, ce ai alege, Nemurirea sau Fericirea?"***

SUMAR

Editorial

1 – Cititorii de SF sunt...
Constantin Pavel

Fantastic

3 – Prisaca
Mircea Liviu Goga

37 – Cheia de boltă
George Lazăr

86 – Tablou cu pian
Anamaria Borlan

Proză SF

20 – Ultima frontieră
Cornel Bălan

65 – Întunericul de mâine
Robert Gion

118 – Răsărit
Maria Buboc

Vintage SF

123 – Adaptare
Gabriel Grosu

Cronica Fandomului

127 – O viziune asupra fandomului
Dan Popescu

Dicționar de autori SF

132 – Victor Bârlădeanu
Aurel Cărășel

Lumea BD

139 – V de la Vendetta
Dodo Niță

Criptozoologie

142 –Zmeul
Aurel Cărășel

Revista CSF
Anul I, nr. 5/2019

Colecția Science-Fiction
ISSN — 2668-1862

Editată de:
PAVCON M.O. Grup SRL

Editor: **Constantin D. Pavel** – redactia@colectiasf.ro
Redactor-șef: **Aurel Cărășel** – redactorsef@colectiasf.ro
Redactori : **Anamaria Borlan** (Transilvania), **Florin Purluca** (Moldova), **Daniel Timariu** (Banat, Crișana), **Florin Giurcă** (Dobrogea), **George Sauciuc** (Republica Moldova, Bucovina), **Boris Velimirovici** (Voivodina, Timoc), **Liviu Surugiu** (Diaspora), **Constantin Pavel** (București), **Dodo Niță** (Ilustrație, Grafică, BD)
Design & Grafică: **Andrei Nicolescu**
Coperta: **Mircea Liviu Goga** / Vignette rubrici: **Marius Ghergu**

ABONAMENTE ȘI COMENZI
www.colectiasf.ro / www.pavcon.ro
031.100.80.70 / 0727.77.80.06

Colecția Science-Fiction PAVCON

Peste 100 de cărți SF, exclusiv autori români!

Descoperă-le pe toate pe pavcon.ro !

ISSN 2668-1862
9 772668 186259 >
www.colectiasf.ro

PRISACA REVISTA
CSF ,NR 5
Pret 20.00 Lei
9 772668 186259

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

[redacted]

CN Pluto (București)

2025